

ผลของการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางที่มีต่อความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
เกษิณี เป็ญจวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ตุลาคม 2558

ผลของการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางที่มีต่อความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

ตุลาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางที่มีต่อความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
เกษณี เบ็ญจวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ตุลาคม 2558

เกษิณี เบ็ญจวรรณ. (2558). ผลของการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางที่มีต่อความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญาณิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญ อนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย- หญิง จำนวน 20 คน อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 1 ห้องเรียน จาก 3 ห้องเรียน ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการใช้ บทร้อยกรองประกอบท่าทางและแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณด้วยสูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา ดังนี้ ด้านการพูดคำศัพท์ เท่ากับ .74 ด้านการพูดเป็นประโยค เท่ากับ .73 ด้านการพูดเป็นเรื่องราว เท่ากับ .75 และรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .85 ในการศึกษานี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ Dependent Sample t-test และวิเคราะห์ขนาดส่งผลจากสูตรของโคเฮน (Cohen's d)

ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางเด็กปฐมวัยมีความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ เฉลี่ยสูงขึ้น 0.56 คะแนน ด้านการพูดเป็นประโยค เฉลี่ยสูงขึ้น 1.28 คะแนน ด้านการพูดเป็นเรื่องราว เฉลี่ยสูงขึ้น 1.26 คะแนน และด้านการพูดโดยรวม เฉลี่ยสูงขึ้น 0.95 คะแนน ซึ่งมากกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกด้าน รวมทั้งมีขนาดส่งผลต่อความสามารถทางด้านการพูดรายด้านทุกด้านและโดยรวมในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการพูดคำศัพท์ ($d = 2.92$) ด้านการพูดเป็นเรื่องราว ($d = 3.08$) ด้านการพูดเป็นประโยค ($d = 3.70$) และ คะแนนรวม ($d = 4.89$) แสดงว่า การจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราวสูงขึ้นอย่างชัดเจน

THE EFFECTS OF POEMS WITH ACTING ACTIVITY ON THE SPEAKING
ABILITIES OF PRESCHOOL CHILDREN

AN ABSTRACT
BY
KESINEE BENCHAWAN

Present in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Education Science and Learning Management
at Srinakharinwirot University
October 2015

Kesineee Benchawan. (2015). *The Effects of Poems with Acting Activity on the Speaking Abilities of Preschool Children*. Master thesis, M.E.d. (Education Science and Learning Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Assoc.Prof.Dr. Sirima Pinyoanuntapong,
Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The main purpose of this research was to study and compare the speaking abilities of preschool children through the use of poems with acting activity. The sample used in the study was a class of 20 preschool boys and girls, with 4-5 years of age, who were studying in second year kindergarten in second semester of 2014 academic year at Anuban Wat Nangnong School in Bangkok selected from 3 classes by purposive sampling. The 24 experiments were carried out within the period of 8 weeks, 3 days a week, and 30 minutes for each day. The research instruments were plans for the poems with acting activity and tests of speaking abilities with the alpha coefficient reliabilities as follows: the speaking ability of words at .74, the speaking ability of sentences at .73, the speaking ability of discourses at .75 and the whole paper at .85. The research followed the one-group pretest-posttest design and the data were statistically analyzed by using dependent sample t-test and Cohen's d effect size.

The research results revealed that, after the use of poems with acting activity, the speaking ability of words of preschool school children was averagely increased with 0.56 score. The speaking ability of sentences was averagely increased with 1.28 scores. The speaking ability of discourses was averagely increased with 1.26 scores. The speaking ability in general was averagely increased with 0.95 score. These scores were higher than those of before the use of poems with acting activity with statistical significance at the level of .01 in all areas. The effect sizes on speaking abilities both in general and in individual areas were at the high level. They were the speaking ability of words ($d = 2.92$), the speaking ability of discourses ($d = 3.08$), the speaking ability of sentences ($d = 3.70$) respectively and the total score ($d = 4.89$). The results indicated that the use of poems with acting activity could obviously make the speaking abilities of words, sentences and discourses of preschool children higher.

ประกาศคุณูปการ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานควบคุม
ปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์
ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำทางด้านสถิติ จนทำให้
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ และ ดร. พัฒนา ชัชพงศ์
กรรมการในการสอบที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้ปริญญานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
และ คณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปทุมวันทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ทักษะ
และกระบวนการต่าง ๆ จนทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นกตล กองศิลป์, อาจารย์ประสิทธิ์รักษ์ เจริญ
ผล, อาจารย์ดร.ปัทมวิษณุ ไบกุลหลาบ, อาจารย์อารีย์ คำสังฆะ, อาจารย์กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร
และอาจารย์ปานใจ จารุวิช ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
และแนะนำข้อเสนอแนะต่างๆให้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายปทุมวัน คณะครู แม่ครัว โรงเรียน
อนุบาล วัฒนาทอง กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลงานวิจัย ตลอดจนนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลอง
ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และทุกท่านในครอบครัวที่สนับสนุน ช่วยเหลือให้
กำลังใจและจุดประกายให้เรียนรู้ รวมถึงกัลยาณมิตร เพื่อน พี่ น้อง นิสิตสาขาการศึกษาศาสตร์ปทุมวันทุก
ท่าน และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนาม ที่มีส่วนในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ผลักดัน
ให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแก่พระคุณ
บิดามารดา ผู้อบรมเลี้ยงดู ปู่พื้นฐานในการดำเนินชีวิต ตลอดจนพระคุณครูคณาจารย์ทุกท่านทั้งใน
อดีตและปัจจุบัน

เกษิณี เบ็ญจวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการทำวิจัย.....	6
สมมติฐานในการทำวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา.....	9
ความสำคัญของภาษา.....	9
ความหมายของภาษา.....	9
องค์ประกอบความพร้อมทางภาษา.....	10
พัฒนาการทางภาษา.....	12
การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย.....	15
กระบวนการในการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย.....	16
แนวทางในการส่งเสริมภาษาของเด็กปฐมวัย.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูด.....	20
ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	20
ความหมายของการพัฒนาการทางการพูด.....	22
พัฒนาการทางการพูด.....	23
ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางการพูด.....	23
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	26
การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การประเมินพัฒนาการทางการพูด.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูด.....	30
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง.....	32
ความหมายของบทร้อยกรอง.....	32
ความสำคัญและคุณค่าของบทร้อยกรองต่อเด็กปฐมวัย.....	33
ลักษณะของบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย.....	33
ประเภทของบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย.....	34
คำคล้องจอง.....	34
บทดอกสร้อย.....	37
ขั้นตอนการสอนบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย.....	42
การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรอง	45
3 วิธีดำเนินการค้นคว้า	48
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง.....	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล.....	60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	71
สรุปผลการวิจัย.....	71
อภิปรายผล.....	72
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	76
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	76
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก.....	85
ภาคผนวก ข.....	100
ภาคผนวก ค.....	107
ภาคผนวก ง.....	111
ประวัติย่อผู้ทำวิจัย.....	113

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การวิเคราะห์รายข้อแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย.....	55
2 แบบแผนการทดลอง.....	55
3 ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทาง.....	56
4 ระดับพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยรายบุคคลที่วัดก่อนและหลังการจัด กิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทาง.....	65
5 ระดับความสามารถทางการพูดรายด้านและรวมของเด็กปฐมวัยที่วัดก่อนและ หลังการจัดกิจกรรม การใช้ทรัพยากรประกอบทำทาง.....	67
6 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแบบวัดความสามารถทางการพูดรายด้านและรวม ของเด็กปฐมวัยที่วัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบ ทำทาง.....	68
7 ขนาดส่งผลของการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางต่อความสามารถ ทางการพูด.....	70

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
2 การเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านการพุทราয়ด้านและคะแนนรวมก่อนและหลัง ได้รับการจัดกิจกรรมการให้เกียรติรองประกอบท่าทาง.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่าน และการเขียน ดังนั้นการพัฒนาภาษาควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยเพราะเด็กในวัย 2-7 ปีเป็นวัยที่ พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 136) ที่กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ภาษาตามลำดับขั้นพัฒนาการ เริ่มจากความคุ้นเคยจากการได้ยิน ได้ฟัง การ พูดคุย สนทนา ทำให้พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงาม เด็กเริ่มเรียนจากภาษาง่าย ๆ เรียนรู้การใช้ คำศัพท์ด้วยการใช้ประโยค ครูสอนภาษาคนแรกของเด็กคือพ่อแม่ เสียงแรกที่เด็กได้ยินได้ฟังคือ เสียงจากพ่อแม่ การโต้ตอบของพ่อแม่ทำให้เด็กเรียนรู้ภาษา การพูดและสนทนากับเด็กคือการสร้าง เสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2543: 9-12) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาเป็นสิ่งจำเป็นควรจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อ การเรียนรู้และการเรียนรู้ภาษาเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณา นอกจากนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการ ส่งเสริมทักษะทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดขึ้นอย่างเต็มศักยภาพของเด็ก สภาพแวดล้อม ที่ดีและเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นให้เกิดการเรียนรู้เป็นอย่างดีสำหรับเด็ก ดังนั้นการฟังการพูดจึงเป็น ทักษะของพัฒนาการทางภาษาในเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2555: 17) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อ แม่และบุคคลในครอบครัวที่ใกล้ชิดเด็กจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาเป็นไปอย่างธรรมชาติ พื้นฐานเหล่านี้ส่งผลต่อเนื่องต่อพัฒนาการการเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียนกับครูและเพื่อน นอกจากนั้น ภาษายังเป็นทักษะที่สำคัญของเด็กที่ควรได้รับการพัฒนา เด็กๆควรได้รับโอกาสพัฒนาและเรียนรู้ ภาษาเป็นไปอย่างธรรมชาติ และให้มีประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ได้ใช้ภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน อย่างธรรมชาติ

การพูดนับเป็นทักษะหนึ่งของภาษา การพูดเป็นทักษะในการสื่อสารความหมายซึ่งเป็น ทักษะการคิดพื้นฐานที่บอกแน่นอนว่าจะพูดเพื่อถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับอะไรและเพื่ออะไร การ จัดโครงสร้างของสิ่งที่พูดได้ถูกต้อง ครบถ้วน การจัดลำดับความคิดของเรื่องที่จะพูดได้ต่อเนื่อง และสอดคล้องกัน การเลือกวิธีนำเสนอและสำนวนภาษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการพูด การ เรียบเรียงความคิดทั้งหมดแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด การใช้เทคนิคต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพในการนำเสนอความคิด เช่น น้ำเสียง สีหน้าท่าทาง จังหวะ การพูดตามที่เรียบเรียงไว้ เพื่อนำเสนอความคิดของตนเองออกมาตามลำดับต่อเนื่อง ครอบคลุมประเด็นสำคัญและมี รายละเอียดครบถ้วน โดยใช้วิธีที่เหมาะสม ทำให้ผู้ฟังเกิดการตอบสนองตามที่ผู้พูดต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540: 33)

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาอย่างถูกวิธีตั้งแต่วัยอนุบาลมีผลทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในอนาคต พัฒนาการทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งของเด็กปฐมวัยคือ พัฒนาการทางการพูด เนื่องจากเด็กวัยนี้จะเริ่มรู้จักใช้ภาษาพูดมากขึ้น เด็กจะเริ่มใช้คำพูดที่เกี่ยวกับตนเอง รู้จักชื่อนามสกุลของตนเอง เริ่มเลียนแบบคำพูดของผู้ใหญ่ เริ่มใช้คำศัพท์มากขึ้น เริ่มถามคำถาม การพัฒนาภาษาพูดของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมทักษะทางภาษาด้านการพูดนั้นมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่นบทบาทสมมติ การสนทนาอภิปราย การร้องเพลง (วรารักษ์ รักวิชัย. 2535: 83 - 87) สอดคล้องกับ อารมณ สุวรรณपाल และปรีชา เนาว์เย็นผล (2539: 593-595) กล่าวว่าพัฒนาการทางภาษาพื้นฐาน 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนนั้น รูปแบบการเรียนรู้จะเป็นไปในด้านการฟังและการพูดเป็นส่วนมากซึ่งกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางภาษาในด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีหลากหลายกิจกรรมด้วยกัน เช่น การเล่านิทาน การเล่นบทบาทสมมติ การสนทนา การอภิปราย การร้องเพลง การเล่นเกม รวมทั้งการพูดคำคล้องจอง ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตัวอย่าง กิจกรรมพัฒนาความสามารถด้านการฟัง จากการจัดกิจกรรมที่หลากหลายดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟอนทานา (Fontana. 1995: 28-29) กล่าวว่า กิจกรรมทางภาษาหากให้เด็กได้ฟังได้โต้ตอบ ได้คิด ได้สื่อสาร ได้พูดสนทนาบ่อยๆ และมีกิจกรรมที่หลากหลาย จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาไปในทางที่ดีขึ้น กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 147) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสามารถจัดได้หลากหลาย เช่น ให้เด็กฟังเสียงดนตรี ฟังเสียงธรรมชาติ หรือฟังเรื่องราวโดยเฉพาะ ฟังนิทาน แล้วฝึกการถ่ายทอดด้วยการบอก การถาม การสนทนาและการเล่าเรื่องลักษณะของการฟังอาจเป็นการฟังจับเรื่อง การฟังอย่างซาบซึ้ง การฟังเพื่อการวิเคราะห์ หรือการฟังเพื่อรู้และเข้าใจ

สำหรับบทร้อยกรอง ถือเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตและสายเลือดของคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยได้ฟัง ได้พูด-ท่องบทร้อยกรอง นอกเหนือจากส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่างๆ แล้วยังเป็นการส่งเสริม สืบทอด สานต่อมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้แก่ลูกหลานไทยตั้งแต่ปฐมวัยอีกทางหนึ่ง บทร้อยกรอง คือ คำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำให้ไพเราะสละสลวย โดยมีจำนวนคำ จังหวะการสัมผัสคล้องจอง และเสียงที่กำหนดตามฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์นั้นๆ (บุญเสริม พรหมแก้ว. 2548: 41-42) บทร้อยกรองที่เลือกสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นคำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำอย่างไพเราะ มีสัมผัสคล้องจอง โดยใช้ภาษาง่าย ๆ สั้นๆ เนื้อหาตรงไปตรงมา ไม่เคร่งครัดเรื่องฉันทลักษณ์มากนัก แต่เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน และเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีงามแก่เด็กเป็นสำคัญ โดยเลือกบทร้อยกรองแบบผสมผสานของคำคล้องจอง และบทดอกสร้อยมาจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้ ในการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้บทร้อยกรองการใช้คำคล้องจองสั้นๆ ที่มีถ้อยคำและเนื้อหาสาระง่าย ๆ เป็นการจัดประสบการณ์หนึ่งที่สำคัญ และช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดให้กับเด็กปฐมวัย เพราะคำคล้องจองช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินได้เลียนแบบเสียงและทำท่าทางประกอบอย่างอิสระตาม

จินตนาการ ได้ฟังเรื่องราว ได้ฝึกความจำ ได้พูด ได้คิด ได้โต้ตอบ สนทนาซักถามจากการฟังและพูดคำคล้องจอง นอกจากนี้ คำคล้องจองยังช่วยให้เด็กใช้ภาษาถ้อยคำได้อย่างถูกต้องชัดเจน บทดอกสร้อย บทดอกสร้อยมีตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ศก ๑๐๙ (พ.ศ. ๒๔๓๓) พระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมขุนสุทธาสินีนาฏ ทรงพระศรัทธาตั้งโรงเรียนเด็กขึ้นในกรุงเทพฯ ฯลฯ สำหรับเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กที่อนาถา บทดอกสร้อยสำหรับให้เด็กโรงเรียนเด็กทรงเล่นกำหนดให้เลือกเอาคำซึ่งสำหรับกล่อมเด็ก ปล่อยเด็ก และบทเด็กเล่นต่างๆ มาแต่งความให้เป็นสุภาษิตสอนเด็กเรียกว่า “ดอกสร้อยสุภาษิต” บทดอกสร้อยสุภาษิต เป็นเรื่องแต่งที่ดี ควรเป็นหนังสือสอนอ่านสำหรับเด็กนักเรียน จึงนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบเรียน ชุดหนังสือสอนอ่าน จินตกวีนิพนธ์ สำหรับมูลศึกษา กรมศึกษาธิการ ชื่อว่า ดอกสร้อยสุภาษิต เป็นครั้งแรก นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาได้มีการนำ บทดอกสร้อยสุภาษิตมาจัดพิมพ์อีกหลายครั้ง จนถึงปัจจุบัน (จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา 2552: 35-42)

การจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง โดยท่าทางที่จะใช้ในการประกอบบทร้อยกรอง เช่น การปรบมือเพื่อทำจังหวะ การแสดงท่าทางต่างๆตามบทร้อยกรอง ท่าทางประกอบหุ่นสวมหัวเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมทักษะด้านการพูด การใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง ที่มีบทสั้นๆ ที่มีถ้อยคำ และเนื้อหาสาระง่ายๆ เป็นการจัดประสบการณ์หนึ่งที่สำคัญและช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดให้กับเด็กปฐมวัย บทร้อยกรองประกอบท่าทางจะช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินจากการได้ทำท่าทางประกอบอย่างอิสระตามจินตนาการ ได้ฟังเรื่องราว ได้ฝึกความจำ ได้พูด ได้คิด ได้โต้ตอบ สนทนาซักถามจากการฟังและพูด นอกจากนี้ บทร้อยกรองยังช่วยให้เด็กใช้ภาษาถ้อยคำได้อย่างถูกต้องชัดเจน และสร้างสรรค์ความคิด ช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและยังเป็นการสานต่อมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้แก่ลูกหลานไทยตั้งแต่ปฐมวัยอีกทางหนึ่ง การใช้บทร้อยกรองเป็นการจัดประสบการณ์ตรงสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการเรียนรู้ในลักษณะของการบูรณาการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนา ซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ หากเราเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระและเต็มใจ กระตุ้นส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสพูดอย่างอิสระ จะยิ่งช่วยให้เด็กมีความสามารถทางภาษาที่ดีขึ้น และส่งผลไปถึงพัฒนาการด้านอื่นๆ ให้ดียิ่งขึ้นด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางว่ามีผลต่อความสามารถทางด้านพูดของเด็กปฐมวัยหรือไม่เพียงใด ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้านี้เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้เลือกใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดประสบการณ์การใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยจะเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยได้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทางและเลือกใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่นๆของเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 3 ห้องเรียน นักเรียน 57 คน ของโรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง เขตจอมทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียน อนุบาลวัดนางนอง จำนวน 20 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียน – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง

2. ความสามารถทางการพูด หมายถึง ระดับการแสดงออกด้วยการใช้ถ้อยคำ ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการออกมาเป็นคำพูด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจและสื่อสารได้อย่างถูกต้องแบ่งได้ดังนี้

2.1 การพูดคำศัพท์ คือ เด็กสามารถพูดและบอกชื่อคำศัพท์ได้

2.2 การพูดเป็นประโยค คือ เด็กสามารถใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม เรียบเรียงเป็นประโยคที่มีความหมาย ใคร ทำอะไร ที่ไหน

2.3 การพูดเป็นเรื่องราว คือ เด็กสามารถพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจโดยการพูดตามลำดับเหตุการณ์ ประกอบด้วย ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร กับใคร อย่างต่อเนื่อง

3. บทร้อยกรอง หมายถึง คำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำอย่างไพเราะ มีสัมผัสคล้องจอง โดยใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ เนื้อหาตรงไปตรงมา เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน บทร้อยกรองที่นำมาประกอบการสอนในครั้งนี้คือ คำคล้องจองและบทดอกสร้อย ซึ่งผู้วิจัยเลือกมาจากคำคล้องจองและบทดอกสร้อยที่ปรากฏและมีใช้ในบทเรียนสำหรับเด็กในอดีต ได้แก่ กิจวัตรประจำวัน เลื่อยไม้ ไสกบ ผีเสื้อ แมวเหมียว แมงมุม กาดำ มดแดง และ ลิงลม

4. การใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง หมายถึง การจัดกิจกรรมที่让孩子ทำ 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 เด็กฟังและพูดบทร้อยกรอง คิดท่าทางประกอบบทร้อยกรอง และพูดคำศัพท์จากบัตรภาพ

ชั้นที่ 2 เด็กพูดทบทวนบทร้อยกรอง ทำท่าทางประกอบบทร้อยกรอง และแต่งประโยคเกี่ยวกับบทร้อยกรองจากบัตรภาพ

ชั้นที่ 3 เด็กพูดทบทวนบทร้อยกรอง ทำท่าทางประกอบบทร้อยกรอง และพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับบทร้อยกรอง

ท่าทางที่ใช้การประกอบบทร้อยกรอง เช่น การปรบมือเพื่อทำจังหวะ การแสดงท่าทางต่างๆตามบทร้อยกรอง การแสดงท่าทางประกอบหุ่นสมหัว โดยกิจกรรมจะจัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 วัน

ในแต่ละวัน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป

3.1 ขั้นนำ เด็กและครูเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมโดยเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังนี้ การใช้ปริศนาคำทาย การเปิดบัตรตัวเลขทายภาพ การร้องเพลง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

3.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม เด็กและครูมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนดำเนินกิจกรรม ในขั้นตอนนี้จะใช้บทร้อยกรอง 1 บทร้อยกรอง ต่อสัปดาห์ โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 วัน ดังนี้

วันที่ 1 ให้เด็กฟังครูอ่านบทร้อยกรองด้วยเสียงที่ชัดเจนและมีจังหวะสม่ำเสมอ 1 รอบ พร้อมกับชี้คำในชาร์ตบทร้อยกรองจากนั้นเด็กพูดคำคล้องจองพร้อมกับครู เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทร้อยกรอง และให้เด็ก ๆ ร่วมกันคิดทำทางประกอบบทร้อยกรองในแต่ละวรรค พร้อมสวมหุ่นสวมหัวรูปของสัตว์ชนิดต่างๆ ที่ตรงกับบทร้อยกรองเพื่อสร้างความสนใจให้กับเด็ก ๆ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาเมื่อคิดทำทางประกอบครบทุกวรรคแล้วให้เด็กพูดบทร้อยกรองพร้อมกัน ทำทำทางประกอบบทร้อยกรองที่คิดไว้พร้อมกันจากนั้นให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆ ในบทร้อยกรองโดยใช้บัตรภาพและให้เด็กพูดคำศัพท์ตามบัตรภาพที่ครูนำมา

วันที่ 2 เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำทำทางประกอบบทร้อยกรอง เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทร้อยกรอง ระหว่างดำเนินกิจกรรมครูใช้คำถามปลายเปิด กระตุ้นการพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว ตามความรู้จากประสบการณ์เดิมและความรู้ใหม่ ๆ จากที่ได้เรียนรู้และการแต่งประโยคจากบัตรภาพที่ครูนำมา

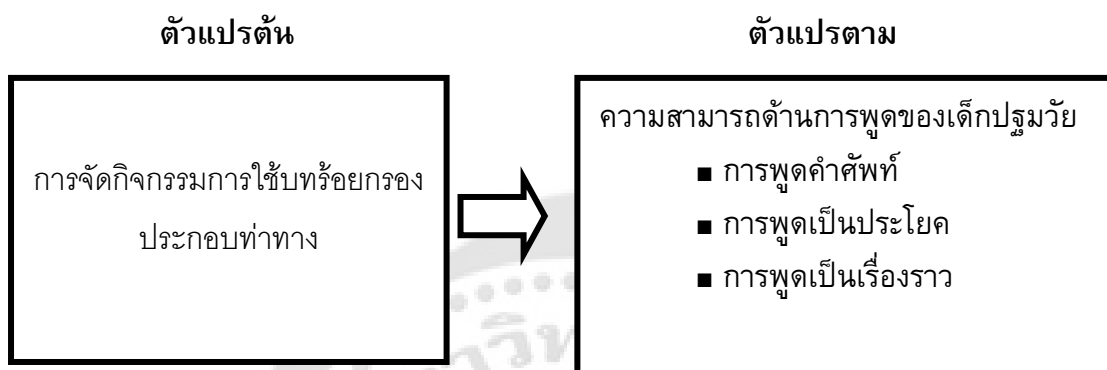
วันที่ 3 เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำทำทางประกอบบทร้อยกรอง ครูเล่านิทานที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองให้เด็กฟังเมื่อครูเล่านิทานจบครูใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน และกระตุ้น การพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว ตามความรู้ที่เด็กได้รับจากนิทาน

3.3 ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทร้อยกรอง และพูดบทร้อยกรองประกอบทำทางพร้อมกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกด้วยการใช้ถ้อยคำ ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการออกมาเป็นคำพูด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจและสื่อสารได้อย่างถูกต้อง แบ่งได้ดังนี้ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว (จิรวรรณ นนทะชัย, 2555: 4-5) การพัฒนาภาษาพูดของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมทักษะทางภาษาด้านการพูดนั้นมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่นบทบาทสมมติ การสนทนา อภิปราย การร้องเพลง การพูดคำคล้องจอง (วราภรณ์ รักวิจัย, 2535: 83 - 87) การจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยได้ฟัง ได้พูด-ท่องบทร้อยกรอง นอกเหนือจากส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่างๆ แล้ว ยังเป็นการส่งเสริม สืบทอด สานต่อมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้แก่ลูกหลานไทยตั้งแต่ปฐมวัยอีกทางหนึ่ง บทร้อยกรอง คือ คำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำให้ไพเราะสละสลวย โดยมีจำนวนคำ จังหวะการสัมผัสคล้องจอง และเสียงที่กำหนดตามฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์นั้นๆ (บุญเสริม

พรหมแก้ว. 2548: 41-42) ซึ่งการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดท่าทางประกอบบทร้อยกรอง พุฒแสดงความคิดเห็นในกิจกรรม ส่งผลให้เด็กมีความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราว ได้ด้วยตนเอง ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยซึ่งแสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางมีความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ความสำคัญของภาษา
 - 1.2 ความหมายของภาษา
 - 1.3 องค์ประกอบความพร้อมทางภาษา
 - 1.4 พัฒนาการทางภาษา
 - 1.5 การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 1.6 กระบวนการในการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 1.7 แนวทางในการส่งเสริมภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 ความหมายของพัฒนาการทางการพูด
 - 2.3 พัฒนาการทางการพูด
 - 2.4 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางการพูด
 - 2.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
 - 2.6 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด
 - 2.7 การประเมินพัฒนาการทางการพูด
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดของเด็กปฐมวัย
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง
 - 3.1 ความหมายของบทร้อยกรอง
 - 3.2 ความสำคัญและคุณค่าของบทร้อยกรองต่อเด็กปฐมวัย
 - 3.3 ลักษณะของบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.4 ประเภทของบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย
 1. คำคล้องจอง
 2. บทดอกสร้อย
 - 3.5 ขั้นตอนการสอนบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.6 การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยโดยการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง
 - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรอง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา

1.1 ความสำคัญของภาษา

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542: 111) กล่าวว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญา เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษามาก รู้จักคำศัพท์มากขึ้น พัฒนาคำพูดเดี่ยวสู่คำพูดเป็นวลีและเป็นประโยคในที่สุด

วราภรณ์ รักวิจัย (2533: 77) กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญกับเด็กมาก เพราะการอยู่สังคมเด็กจะต้องสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ ความพร้อมในด้านภาษา คือความพร้อมในการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542ก: 60) กล่าวว่า ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการเตรียมความพร้อมในการสื่อสาร การพูด เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับระบบของเสียง เรียนรู้คำศัพท์ โดยเด็กจะเรียนรู้พื้นฐานของไวยากรณ์ได้อย่างรวดเร็ว

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม (2541: 2) ได้ให้ความสำคัญของภาษาไว้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือให้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นนามธรรมต่อกัน ภาษาเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่งซึ่งเป็นตัวช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่น มั่นคง ภาษาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้มีแนวคิด ความรู้สึก ตลอดจนเจตคติต่างๆ การปรับตัวของเด็กก็ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาพูด

เพียเจต์และอินเฮสเตอร์ (สมาพร สามเตี้ย 2545: 9 – 10 อ้างอิงจาก Piaget & Inholder: 120 – 122) กล่าวว่า เด็กอายุ 2 – 4 ปี มีพัฒนาการเรียนรู้คำมากขึ้น การพูดคุยเป็นลักษณะของการสื่อสารแบบสังคม (Social Communication) แต่เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางคือเด็กจะพูดกับตนเองโดยไม่ฟังผู้อื่น ซึ่งเรียกการพูดคนเดียวแบบรวมหมู่ (Collection Mono language) เด็กจะไม่พยายามเข้าถึงคำพูดของคนอื่น ในช่วงอายุ 5 – 6 ปี เด็กก้าวไปสู่การคิดแบบหยั่งรู้ (Invite) ซึ่งเป็นการคิดโดยอาศัยการรับรู้ คือ การมองเห็นสิ่งต่างๆ แล้วบอกว่าสิ่งต่างๆ นั้นเป็นอย่างไร

สรุป ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญา มีความสำคัญมากกับเด็ก เพราะเด็กจะต้องใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่น เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งเป็นตัวช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม เด็กปฐมวัยจึงจำเป็นต้องมีทักษะทางภาษาที่ดีเพื่อการเรียนรู้และการปรับตัวได้ดี

1.2 ความหมายของภาษา

เปลื้อง ณ นคร (2540: 620) ได้ให้ความหมายของภาษาว่า ภาษาคือถ้อยคำ วาจาที่กล่าวเป็นเสียงที่มนุษย์เปล่งออกมาต่อเนื่องกันโดยอวัยวะออกเสียงให้คนอื่นรับฟัง

ประพจน์ อัครวิรุฬหการ (2540: 77) กล่าวถึงภาษาไว้ว่า เป็นความสามารถในการสื่อสารที่มีอยู่ในสมองของมนุษย์ ในส่วนที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรมให้มองเห็นได้ ก็คือ คำพูด

(Speech) เป็นภาษาที่สัมผัสได้ด้วยโสตประสาท หรืออาจเป็นเครื่องหมายต่างๆ ที่สัมผัสได้ด้วย จักษุประสาท หรืออาจเป็นเครื่องหมายที่สัมผัสด้วยประสาทสัมผัส เช่น ภาษาของคนตาบอด

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม (2541: 1) กล่าวถึงความหมายของภาษาในด้านภาษาศาสตร์ไว้ว่า ภาษาและภาษาพูดมีความหมายอย่างเดียวกัน จึงมักเป็นคำพูดที่ใช้แทนกันได้ กล่าวคือเมื่อพูดถึงภาษาก็หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อความหมายในชุมชนหนึ่งๆ ในด้านจิตวิทยา ภาษาหมายถึง ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น ภาษาจึงรวมเอาวิธีการต่างๆ อย่างที่ใช้ในการติดต่อเพื่อสื่อความหมายหรือเพื่อแสดงความรู้สึกร่วม

โวเคนเลน คริสตี้ และอิง (Vokenline, Chritie; & Enz. 2002) กล่าวว่า ความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ ในภาษาได้แก่ เสียง การเคลื่อนไหวนิ้วมือ การพิมพ์และอื่นๆ ภาษาหมายถึงภาษาพูด การสื่อสารโดยใช้การพูดและการฟัง

อ็อตโต (Otto. 2002) กล่าวว่า เด็กใช้ภาษาพูดในการสื่อสารความคิดและคำถามระหว่างการเรียนรู้กิจกรรมการพูดเป็นการแสดงออกถึงภาษาที่ใช้ด้วยปาก เด็กใช้ภาษาด้วยปากได้หลายอย่าง ได้แก่ การสนทนาเพื่อให้เกิดพฤติกรรมอื่นๆ โดยตรง เพื่อแสดงถึงความต้องการเพื่อถามคำถามและการแก้ปัญหา

แมคชาโดว์ (MaChado. 2003: 54) กล่าวว่า ภาษาหมายถึง ระบบของการสื่อสารโดยความตั้งใจและการแสดงออกของตนเองโดยใช้เสียง สัญลักษณ์ หรือสัญลักษณ์ซึ่งทำให้ผู้อื่นเข้าใจ พัฒนาการทางภาษาถึงการส่งและรับข้อมูล

สรุปภาษา หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร โดยการพูด การเขียน การแสดงออก การใช้เสียง สัญลักษณ์ หรือสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อใช้เป็นการติดต่อสื่อสารกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

1.3 องค์ประกอบความพร้อมทางภาษา

พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยแต่ละคนแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ ด้าน ดาวนิง และ แธคเคย์ (Downing; & Thackray. 1971: 14 – 15) ได้แบ่งองค์ประกอบความพร้อมไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย (Physical Factor) ได้แก่ การบรรลุนิติภาวะด้านร่างกายทั่วไป เช่น การมองเห็น การได้ยิน อวัยวะที่ใช้พูด

2. องค์ประกอบทางสติปัญญา (Intellectual Factor) ได้แก่ ความพร้อมทางด้านสติปัญญาโดยทั่วไป ความสามารถในการรับรู้ (Perception) ความสามารถในการจำแนกภาพและเสียง (Discrimination) ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล เกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเรียน การอ่าน

3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ ความสามารถทางภาษาที่ได้รับจากที่บ้านและประสบการณ์ทางสังคม

1. ความสามารถในการได้ยินเสียง ได้แก่ ความเข้าใจและความสามารถใช้ภาษาพูดได้ถูกต้อง แยกคำพูดที่แตกต่าง สามารถแยกถ้อยคำและออกเสียงได้ถูกต้อง

3. ความสามารถทางการคิดและจำ ได้แก่ ความสามารถในการใช้เหตุผล เข้าใจเหตุผล รู้จักเชื่อมโยงความคิดต่างๆ ให้มีความหมาย เข้าใจความหมายของประโยคและรูปร่างของคำได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 141 – 142) กล่าวว่า เด็กทุกคนมีพัฒนาการทางภาษาแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งทางด้านความสมบูรณ์ทางร่างกาย ประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ที่เด็กได้รับซึ่งองค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางภาษาที่สำคัญจำแนกเป็นดังนี้

2. ความพร้อมทางสติปัญญา เด็กบางคนสามารถเรียนภาษาได้เร็ว มีความสามารถในการรับรู้ จำแนกภาพ ตัวหนังสือและเสียง ประกอบการคิดอย่างมีเหตุผลเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับความสามารถในการรับรู้ภาษา โดยเด็กเรียนรู้ภาษาจากการใช้ภาษาของตนเองทั้งทางด้านความหมาย ประโยค และเสียงจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (หรรษา นิลวีเชียร. 2535: 206) การ

เข้าใจความหมายภาษาที่ใช้ในการพูดและคำศัพท์ของเด็กจะยากง่ายขึ้นอยู่กับชุมชนและสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่เด็กได้รับ ที่สำคัญเด็กจะใช้คำศัพท์และสำเนียงภาษาเหมือนกับสิ่งที่เด็กคุ้นเคย ตัวอย่างเช่น เด็กใช้สำนวน และสำเนียงภาษาเหมือนกับคนเลี้ยงของตนที่เป็นคนชนบทเด็กจะออกเสียงเป็นชนบทด้วย

3. ความพร้อมทางสิ่งแวดล้อม การพัฒนาภาษาของเด็กต้องเกิดจากการกระตุ้นของสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ โอกาสทางภาษามีผลต่อเด็กมาก เด็กต้องการเรียนรู้ความหมายของภาษาจากผู้ใหญ่และการปฏิบัติ ปัจจัยร่วมที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็กประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

3.1 ตำแหน่งเด็กในครอบครัว เด็กคนกลางพูดแตกต่างจากคนอื่น ลูกแฝดใช้ภาษาช้ากว่าปกติ

3.2 เพศ เด็กหญิงจะพูดเร็วกว่าเด็กชาย

3.3 ฐานะทางเศรษฐกิจ เด็กที่อยู่ในชุมชนแออัด จะขาดโอกาสการเรียนรู้ภาษาที่ถูกต้องและใช้ภาษาไม่ได้ถูกวิธี

3.4 การใช้ภาษาของผู้เลี้ยงเด็ก

3.5 การมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษากับผู้ใหญ่ ตัวอย่างเช่น เด็กอายุ 3 ขวบ และยังพูดไม่ได้หรือพัฒนาการพูดไม่ดีอาจเนื่องจากมีปัญหาความสามารถในการฟัง หรือความสามารถทางสติปัญญายังพบว่า เด็กที่มีปัญหาพัฒนาการของการพูดเนื่องมาจากความสัมพันธ์ของเด็กกับแม่ไม่ดี เป็นเหตุให้อารมณ์ไม่ดีไปด้วยหรือขาดการกระตุ้นที่เพียงพอ เด็กกำพร้าจะมีปัญหาการเรียนรู้เรื่องการพูดมากกว่าเด็กทั่วไป

4. แรงจูงใจให้ใช้ภาษา แรงจูงใจ (Motivation) เป็นแรงขับให้คนเกิดการกระทำ และตอบสนองในแง่ทฤษฎีสิ่งจูงใจ (Incentive Theory) เชื่อว่า สิ่งจูงใจทางบวกจะเป็นตัวสร้างแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพมากทำให้คนตอบสนองและกระทำในสิ่งนั้นๆ (Roedigerl et al. 1984: 417) เช่นเดียวกับการพัฒนาภาษาของเด็กพบว่า ภาษาสามารถพัฒนาได้ดีในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีการยอมรับและให้กำลังใจ วิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาผู้ใหญ่ต้องรู้จักรับฟังเด็กให้โอกาสเด็กในการพูด คอย สนทนา มีการตอบโต้และปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาภาษาได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญของความพร้อมทางภาษามีปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน และยังมีปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมอีกหนึ่งปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ หากปัจจัยดังกล่าวเอื้อต่อกันจะส่งผลให้เด็กเกิดความพร้อมทางภาษาได้ดี

1.4 พัฒนาการทางภาษา

นกเนตร ธรรมบวร (2544: 144 – 115) กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาของเด็กตั้ง แต่แรกเกิด – 6 ปี ดังนี้

1. เด็กแรกเกิดปกติจะไม่ออกเสียง จะทำเสียงร้องให้ สะอึก จาม เรอ

2. เด็กอายุ 5 - 6 สัปดาห์เริ่มทำเสียงเล่นโดยเฉพาะถ้ามีคนมาเล่น หลอกล้อ
3. เด็กอายุ 3 เดือน ชอบเล่นเสียงและจะทำเสียงสูงตามผู้อื่น หยุดนิ่งขณะที่ผู้อื่นทำเสียงพูดด้วย
4. เด็กอายุ 6 เดือน ชอบหัวเราะและส่งเสียงเมื่อมีคนมาเล่นด้วย ถ้าไม่พอใจก็ร้องกรี๊ดกร๊าด ชอบเล่นเสียง และออกเสียงเป็น “เกอ” “เลอ” เป็นต้น
5. เด็กอายุ 9 เดือน ชอบเลียนเสียงผู้ใหญ่ ชอบออกเสียงเป็นคำ เช่น “หมา หมา” “ตา ตา” โดยออกเสียงซ้ำๆ บ่อยๆ
6. เด็กอายุ 1 ปี เริ่ม เข้าใจความหมายของคำ เช่น “ส่งให้แม่” และออกเสียงคำที่มีความหมายได้ 1 – 2 คำ เช่น “แม่” “บ๊าย บาย” พูดได้ประมาณ 6 – 20 คำ
7. เด็กอายุ 2 ปี เด็กพูดได้ประมาณ 50 คำ และบางทีก็พูดเป็นประโยคสั้น ๆ ได้ เริ่มใช้คำแทนตัวเอง เริ่มตั้งคำถาม และเข้าใจเรื่องที่ผู้อื่นพูดด้วย
8. เด็กอายุ 3 ปี เด็กจะเริ่ม รู้คำศัพท์มากขึ้น, นับเลขได้, ช่วยพูด, บอกได้ว่าต้องการอะไร
9. เด็กอายุ 3.5 – 4 ปี เด็กพูดมากขึ้น และมีคำศัพท์ใหม่ พูดติดอ่างชั่วคราวหนึ่ง พูดประโยคยาวๆ ได้มากขึ้น รู้จักเรื่อง วางประโยคได้ถูกต้อง เข้าใจคำว่า “ข้างบน” “ข้างล่าง” รู้จักใช้คำปฏิเสธ เช่น ไม่ไป มักใช้คำว่า “สมมุติ...” ฟังนิทานได้ประมาณ 20 นาที
10. เด็กอายุ 4 – 5 ปี เด็กจะมีคำศัพท์ได้ประมาณ 1,500 – 1,900 คำ บอกชื่อและนามสกุลตนเองได้ รู้จักเพศของตนเอง ชอบแต่งประโยคและใช้คำต่างๆ ชอบใช้คำถาม ทำไม เมื่อไหร่ อย่างไร และสนใจความหมายของคำต่างๆ
11. เด็กอายุ 5 – 6 ปี เด็กจะสามารถพูดได้คล่องและถูกหลักไวยากรณ์แต่ยังออกเสียงพยัญชนะบางตัวไม่ชัดเจน เช่น ส ว ฟ สนใจคำใหม่ๆ และพยายามค้นหาความหมายของคำนั้นๆ คำศัพท์ได้ถึง 2,200 คำ บอกชื่อ ที่อยู่ อายุ และวันเกิดของตนเองได้ ชอบท่องหรือร้องเพลง ที่มีจังหวะและเนื้อร้องที่มีคำสัมผัสกัน หรือโฆษณาทางทีวี

โลแกนและโลแกน (เยาพา เดชะคุปต์. 2542ก: 60 – 62; อ้างอิงจาก Logan; & Logan.1974: 207) ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาออกเป็น 7 ชั้น ดังนี้

1. ระยะปะปะ (Random Stage หรือ Prelinguistic Stage) อายุแรกเกิดถึง 6 เดือน ในระยะนี้เป็นระยะที่เด็กจะเปล่งเสียงต่างๆ ที่ยังไม่มี ความหมาย การเปล่งเสียงของเด็กก็เพื่อบอกความต้องการของเขาและเมื่อได้รับการตอบสนองเขาจะรู้สึกพอใจ ตัวอย่างเช่น เด็กจะร้องเมื่อถูกปล่อยให้อยู่คนเดียว เมื่อรู้สึกหิว ฉี่ ฯลฯ หรือเพราะรู้สึกเป็นสุขที่ได้เปล่งเสียงต่างๆเมื่อเด็กอายุได้ 6 เดือน จะเริ่ม ออกเสียงอ้อ – แอ และเริ่มเปล่งเสียงต่างๆ ซึ่งไม่มีผู้ใดเข้าใจหรือแยกแยะได้นอกจากนักภาษาศาสตร์ ในช่วงนี้จะเป็นช่วงที่ดีของการสนับสนุนให้เด็กพัฒนาการทางการพูดและเด็กที่มีสุขภาพทั้ง กายและใจจะมีโอกาสพัฒนาทางภาษาได้ดีกว่าเด็กที่ไม่สบาย เจ็บป่วย ร้องไห้ โยเย

2. ระยะแยกแยะ (Jargon Stage) อายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี หลังจาก 6 เดือนขึ้นไป และเด็กจะรู้สึกพอใจที่จะได้ส่งเสียงและถ้าเสียงใดที่เขาเปล่งออกมาได้รับการตอบสนองในทางบวก เขาก็จะเปล่งเสียงนั้น ซ้ำๆ อีก ในบางครั้ง เด็กจะเลียนเสียงสูงๆ ต่ำๆ ที่มีคนพูดคุยกับเขา

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation Stage) อายุ 1 – 2 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะเริ่ม เลียนเสียงต่างๆ ที่เขาได้ยิน เช่น เสียงของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เสียงที่เปล่งออกมาอย่างไม่มี ความหมายจะค่อยๆ หายไปและเด็กจะเริ่มรับฟังเสียงที่ได้รับการตอบสนองซึ่งนับว่าเป็นพัฒนาการทางภาษาจะ เริ่ม ต้นอย่างแท้จริงในระยะนี้

4. ระยะขยาย (The Stage of Expansion) อายุ 2 – 4 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะหัดพูดโดย เริ่มจากการหัดเรียกชื่อคน สัตว์ และสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว เขาจะเริ่ม เข้าใจถึงการใช้อนุลักษณะในการ สื่อความหมายซึ่งเป็นการสื่อความหมายในโลกของผู้ใหญ่ การพูดของเด็กในระยะแรกๆ จะเป็นการ ออกเสียงคำนามต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง นก แมว หมา ฯลฯ และคำคุณศัพท์ต่างๆ ที่เขาเห็นและได้ยินในวัยต่างๆ เขาจะสามารถพูดได้ดังนี้

อายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำโดยจะสามารถใช้คำนามได้ 20%

อายุ 3 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นประโยคได้

อายุ 4 ขวบ เด็กจะเริ่มใช้คำศัพท์ต่างๆ และรู้จักการใช้คำเต็มหน้าและคำลงท้าย อย่างที่ผู้ใหญ่ใช้กัน

5. ระยะโครงสร้าง (Structure Stage) อายุ 4 – 5 ขวบ ระยะนี้เด็กจะเริ่มพัฒนา ความสามารถในการรับรู้และการสังเกต เด็กจะเริ่มเล่นสนุกกับคำ และรู้จักคิดคำและประโยคของ ตนเอง โดยอาศัยการผูกคำจากวลี และประโยคที่เขาได้ยินคนอื่น ๆ พูด เด็กจะเริ่มคิดกฎเกณฑ์ใน การประสมคำ และหาความหมายของคำและวลี โดยเด็กจะเริ่มรู้สึกสนุกกับการเปล่งเสียง โดยเขาจะ เล่นเป็นเกมกับเพื่อนๆ หรือสมาชิกในครอบครัว

6. ระยะตอบสนอง (Responding Stage) อายุ 5 – 6 ขวบ ในระยะนี้ความสามารถใน การคิดและพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะสูงขึ้นเขาจะเริ่มพัฒนาภาษาไปสู่ภาษาที่เป็นแบบแผน มากขึ้น และใช้ภาษาเหล่านั้น กับสิ่งต่างๆ รอบตัว การพัฒนาทางภาษาของเด็กในวัยนี้จะเริ่มต้น เมื่อเขาเข้าเรียนในชั้น อนุบาล โดยเด็กจะเริ่มใช้ไวยากรณ์อย่างง่ายได้ รู้จักใช้คำเกี่ยวข้องกับบ้าน และโรงเรียน ภาษาที่เด็กใช้ในการสื่อความหมาย ในระยะนี้จะเกิดจากสิ่งที่เขามองเห็นและรับรู้

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative Stage) อายุ 6 ปีขึ้นไป ในระยะนี้ได้แก่ระยะที่เด็กเริ่มเข้า โรงเรียน เด็กจะสนุกกับคำ และหาวิธีสื่อความหมายด้วยตัวเลข เด็กในระยะนี้จะพัฒนา วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ทักษะในการสื่อความหมายโดยการใช้ถ้อยคำ สำนวน การเปรียบเทียบ และภาษาพูด ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น และเขาจะรู้สึกกับการแสดงความคิดเห็นโดยการพูด การเขียน

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กแบ่งออกเป็นตามช่วงอายุวัย ช่วงระยะแรก เด็ก จะเริ่มเปล่งเสียงออกมาแต่ไม่มีความหมาย และเด็กจะสามารถเปล่งเสียงโดยมีความหมายไปตาม ช่วงอายุวัยและความสามารถของเด็กมากขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ

1.5 การเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

ตามความเป็นจริงเด็กมีประสบการณ์ทางภาษาอย่างผิวเผิน จากการมีปฏิสัมพันธ์โดยปราศจากการฝึกสอนเป็นพิเศษภายในเวลาอันสั้น ในขณะที่เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาชั้นแรกเริ่มของการใช้เหตุผลแต่เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาในระดับลึกเป็นนามธรรมและมีโครงสร้างทางภาษาศาสตร์ที่ซับซ้อนอยู่ในระดับสูง นอกจากจะเรียนรู้โครงสร้างทางภาษาในชุมชนของตนแล้วเด็กยังเรียนรู้กฎเกณฑ์อันซับซ้อนซึ่งเป็นพื้นฐานการใช้ด้วย เด็กเรียนรู้ว่าจะพูดเมื่อไหร่ อย่างไร พูดอะไร กับใคร (हररषषष ढललषषष. 2535: 203 – 207)

ทัศนะนักพฤติกรรมศาสตร์ (The Behaviorist View) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากผลการปรับสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตัวเอง ในขณะที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ แรงเสริมในทางบวกจะถูกนำมาใช้เมื่อภาษาของเด็กใกล้เคียง หรือถูกต้องตามภาษาผู้ใหญ่ ซึ่งนักพฤติกรรมศาสตร์มีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนภาษาของเด็กคือ

นักวิจัยได้พยายามศึกษาลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด สำหรับการเรียนภาษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของเด็กจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

हररषषष ढलลषषष (2535: 204) ได้สรุปหลักการไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก การส่งเสริมให้เด็กได้สำรวจปฏิบัติจริง กระทำด้วยตนเอง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ รู้จักสังเกต ตั้ง สมมติฐาน ผู้ใหญ่ไม่ควรเป็นผู้ออกคำสั่งอย่างเด็ดขาด ควรให้เด็กเป็นผู้ตั้งคำถามบ้าง

2. สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและบุคคลรอบข้าง เด็กควรได้สื่อสารแบบสองทางซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสาร บุคคลที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วยได้แก่ พ่อแม่ เพื่อนญาติพี่น้อง เป็นต้น

3. สิ่งแวดล้อมที่เน้นความหมายมากกว่าด้านรูปแบบ พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ควรยอมรับการสื่อสารของเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน โดยคำนึงถึงความหมายที่เด็กต้องการจะสื่อออกมาเป็นสิ่งสำคัญกว่าการพูดด้วยรูปแบบไวยากรณ์ที่ถูกต้อง เรียงภาษาจากง่าย ๆ ไปสู่ภาษาที่ซับซ้อน

4. สิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยความหลากหลาย ทั้ง ด้านวาจาและไม่ใช่วาจา เด็กควรจะได้รับประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์ในหลายๆ รูปแบบ เพราะประสบการณ์จะมีส่วนช่วยด้านการแสดงออกทางภาษา จะเห็นได้ว่าการเรียนภาษาของเด็กจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ได้ลงมือกระทำ ได้สังเกตสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัว เพราะสิ่งแวดล้อมจะช่วยปรับพฤติกรรมที่เรียนให้เกิดการเรียนรู้ต่อไปได้อย่างรวดเร็วและมีความก้าวหน้าทางด้านภาษาต่อไป

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กจากทัศนะของนักทฤษฎีหลายๆ ท่านที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เด็กจะเรียนรู้ภาษาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว จากปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับครอบครัว เช่นการสื่อสารกับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ของเด็กในรูปแบบต่างๆ และสิ่งแวดล้อมจะช่วยปรับพฤติกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ต่อไปได้อย่างรวดเร็วและมีความก้าวหน้าทางด้านภาษาต่อไป

1.6 กระบวนการในการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2519: 127 – 133) กล่าวว่า กระบวนการการเรียนรู้ภาษาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกันได้นั้น มีลำดับดังนี้

1) การเลียนแบบ (Imitation) เป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ภาษาเพราะเป็นขั้นที่เด็กเลียนเสียงของเด็กและพูดตามเสียงที่ได้ยิน

2) การเอาอย่าง (Identification) เด็กมิได้เลียนแบบการออกเสียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะเลียนแบบท่าทาง นิสัยใจคอจากบุคคลตามเสียงที่ได้ยินด้วย

3) การเลียนแบบพฤติกรรมตอบสนองความพร้อมับกับสิ่งเร้ารอบตัว (Multiple Response Learning) เป็นพฤติกรรมตอบสนองที่เด็กพยายามทำตาม โดยลองใช้อวัยวะเปล่งเสียงต่างๆ เพื่อให้ทำงานร่วมกัน ได้แก่ ส่วนสมองที่รับรู้ มองเห็น ได้ยิน สะสมความจำ ควบคุมริมฝีปากสีหน้าท่าทาง และสายตา

4) การเรียนรู้ด้วยสัมพันธภาวะ (Associative Learning) เด็กจะเรียนรู้คำและความหมายโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างเสียงหรือพฤติกรรม เช่น เด็กเรียนรู้คำว่าตุ๊กตา เมื่อแม่ยื่นตุ๊กตาให้แล้ว บอกว่าตุ๊กตา เด็กจะเรียนรู้ได้จากการเชื่อมโยงสิ่งของ

5) การเรียนรู้ถาม – ตอบ (Question – Answering) เมื่อเด็กได้เรียนรู้ภาษาแล้วก็จะเกิดความรู้ความคิดอย่างมีระเบียบ รู้จักใช้เหตุผล จะมีความสงสัยและถาม อยากรู้ อยากเห็นโดยการถามคำถามของเด็กจะช่วยให้พัฒนาภาษาของเด็กได้ดียิ่งขึ้น

6) การลองผิดลองถูก (Trial and Error) เด็กปฐมวัยที่มีการลองปฏิบัติ อาจถูกบ้างผิดบ้าง การเข้าใจและการชมเชยเมื่อเด็กออกเสียงได้ถูกต้องจะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและช่วยให้ภาษาพัฒนาได้รวดเร็วขึ้น

7) การถ่ายทอดการเรียนรู้ (Transfer and Learning) การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ จะง่ายขึ้นถ้าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวพันกันมาก่อน เช่น การรู้จักไก่ แล้วรู้จักเป็ด ห่าน โดยชี้ให้เห็นความแตกต่างเด็กจะจดจำได้เร็วและมีความคิดตามลำดับอย่างมีระบบ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็ก เริ่มจากการ เลียนแบบ การเอาอย่าง การเรียนรู้ถาม- ตอบ การลองผิดลองถูก การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ที่มีความรู้จำประสบการณ์เดิมของเด็ก เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดีโดยอาศัยการฝึกทักษะความชำนาญ

1.7 แนวทางในการส่งเสริมภาษาของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็ว จากฟังอย่างไม่รู้ความเป็นเรื่องมากมาย จากพูดไม่ได้เป็นคำพูดได้คล่องแคล่ว จากการอ่านไม่ได้เป็นอ่านได้จากคำที่คุ้นหรืออ่านจากสัญลักษณ์ง่ายๆ จากเขียนแบบขีดเขียนเป็นเขียนแบบสื่อความได้ พัฒนาการทางภาษาจะเกิดรวดเร็วมากในวัยนี้ หากได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กใช้ภาษาได้เป็นอย่างดีดังที่มีผู้กล่าวถึง แนวในการส่งเสริมไว้ ดังนี้

ฉันทนา ภาคบกข (2538: 1 – 2) กล่าวว่า ภาษาสามารถพัฒนาได้ดีในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีการยอมรับและไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กได้มีความก้าวหน้าทางภาษาอย่างรวดเร็ว มีดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางภาษา ชั้นเรียนและโรงเรียนควรตกแต่งด้วยคำ หรือข้อความซึ่งเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน
2. การเล่น การเล่นของเด็กเปรียบได้กับการทำงานในโลกของผู้ใหญ่ การพัฒนาภาษาส่วนมากเกิดจากประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กได้เล่น
3. การอ่าน การอ่านเป็นสื่อของการเรียนรู้ควรจูงใจให้เด็กรักการอ่าน เช่น การอ่านนิทานให้ฟัง
4. การเขียน การอ่านมีความสัมพันธ์กับการเขียน ควรจัดกิจกรรมการเขียนให้สัมพันธ์กับสิ่งที่เด็กอ่าน
5. การใช้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น การสื่อข้อความถึงเด็กและข้อความถึงผู้ปกครอง การซื้อสิ่งของ เป็นต้น

สุมาลี เรืองศิลป์ (2537) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้ เช่น กิจกรรมเล่าเรื่องที่มีรูปภาพประกอบจะมีการชีวิตที่อยู่ในรูปภาพ ซึ่งใหญ่พอให้เด็กเห็นหน้าที่สำคัญของกิจกรรมคือ การส่งเสริมความเข้าใจและพรรณนาเรื่องเล่าได้อย่างชัดเจน กิจกรรมการเล่าเรื่อง จึงดึงดูดความสนใจของเด็กได้ให้ความสนุกสนาน ความผ่อนคลายสามารถสอนคำและช่วยให้เด็กจดจำข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายขึ้นด้วย

วรารักษ์ รักรัก (2535: 83 – 87) กล่าวถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา ดังนี้

1. การเล่านิทาน (Story Telling) การเล่านิทาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก การเล่านิทานเป็นการแสดงการให้ความรัก การดูแล เอาใจใส่ต่อเด็กแบบหนึ่ง เพราะเด็กปฐมวัยจะสนใจและชอบหนังสือนิทาน การเล่าเรื่องต่างๆ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการทางต้นภาษาและในขณะเดียวกัน ก็เป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตประจำวันทำให้เกิดความคิดความเข้าใจและความสนุกสนานด้วย การเล่านิทานให้เด็กฟังจะช่วยให้เด็กได้คิด การคิดจินตนาการและทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

2. การเล่นบทบาทสมมติ (Role Playing) เด็กปฐมวัยชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิดหรือผู้ใหญ่ที่ตนรักเคารพ การเล่นบทบาทสมมติ จึงเป็นสิ่งที่เด็กชอบ เด็กชอบบทบาทสมมติตนเองเป็นพ่อแม่หรือสัตว์ที่ตนเองชอบเด็กจะเล่นที่ไหนก็ได้ การเล่นบทบาทสมมติเป็นการเล่นอิสระที่เด็กๆ จะเล่นได้เมื่อต้องการ ผู้ใหญ่จะช่วยเตรียมหรือส่งเสริมการเล่นโดยการชี้แนะและจัดหาอุปกรณ์ของเล่นให้

จุดมุ่งหมายในการเล่นบทบาทสมมติ

- ฝึกความกล้าแสดงออก
- ฝึกความมั่นใจในตนเอง

- เรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคม
- ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา
- ส่งเสริมและพัฒนาทางด้านภาษา

3. การสนทนาอภิปราย การสนทนาอภิปรายจะทำให้เด็กเรียนรู้ทางด้านภาษา และความคิดต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เด็กทันคิด หัดสังเกต เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ชีวิตของเด็ก การสนทนาระหว่างพ่อแม่และลูก ควรจะมีเวลาและทำให้มากเพราะลูกจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการอธิบายของพ่อแม่

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 233 – 234) ได้แนะแนวทางประกอบการสอนภาษาศิลป์ ในชั้นเรียนเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การใช้มือและนิ้วประกอบการท่องบทหรือกรอง ประกอบการร้องเพลง และประกอบการเล่านิทาน เช่น เพลงแมงมุมลาย เป็ดน้อยห้าตัว เป็นต้น
2. ละครสมมติ เด็กแสดงท่าทางและบทบาทตามเรื่องราวที่ได้ฟังจากการเล่าหรือการอ่านของครู
3. การใช้หุ่น หุ่นที่สร้างขึ้นจากวัสดุหลากหลายชนิด เช่น หุ่นนิ้วมือ หุ่นถุงมือ หุ่นถุงกระบอกหนังตะลุง ฯลฯ โดยครูทำเองด้วยความร่วมมือจากนักเรียน หรือจากที่ซื้อหามาสามารถนำมาประกอบการเล่าเรื่องในช่วงเวลาพักผ่อนของเด็กได้ดี วัสดุที่ใช้ทำหุ่น ได้แก่ ถุงเท้า ถุงกระดาษ ไม้ ผ้าสาหล่า จานกระดาษ ฝาขวด ฯลฯ เด็กจะได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการฟัง ตลอดจนพัฒนาการใช้ภาษาอย่างถูกต้องด้วย

กล่าวโดยสรุป แนวทางในการส่งเสริมภาษาของเด็กปฐมวัยคือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา กิจกรรมมีหลากหลายกิจกรรมที่สามารถนำมาจัดให้กับเด็กได้ ดังนี้ การเล่านิทาน การเล่นบทบาทสมมติ การสนทนาอภิปราย ฯลฯ

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา

งานวิจัยในต่างประเทศ

วูดเวิร์ด คาโรลีน และเจอโรม (Woodward, Carolyn; & Jerome. 1977: 1) ได้ศึกษารูปแบบการเริ่มเขียนของเด็กระดับปฐมวัย พบว่า เด็กมีความพร้อมในการฟังและการอ่านออกเสียง การผูกประโยคจะมีความสามารถในการเขียนสูงกว่าเด็กที่ไม่พร้อมด้านการฟังการออกเสียง การผูกประโยค

โฮลดาเวย์ (Raimes; & Canady. 1990: 224; citing Holdaway. 1979) พบว่าเด็กที่มีประสบการณ์ที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำ จะสามารถอ่านหนังสือออกได้เอง ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าเด็กเรียนที่จะอ่านออกได้เองโดยธรรมชาติ เช่นเดียวกับเด็กทารกเรียนที่จะพูดภาษาและในการสอนพูด พ่อแม่มักจะไม่นั่งหรือตำหนิเมื่อผิด พูดไม่ชัด แต่ค่อยๆ สอนให้พูดให้ชัดโดยทำแบบอย่าง แสดงความยินดีเมื่อพูดได้และส่งเสริมให้เด็กกล้าพูดโดยการรับฟัง ตั้งใจฟัง จึงทำให้

นักวิจัยภาษากลุ่มนี้เกิดแนวคิดว่าการเรียนการสอนภาษาทางด้านการอ่านเขียนของเด็กก็ควรจะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติเช่นเดียวกับเด็กเริ่มเรียนพูด

งานวิจัยในประเทศ

ขจิตพรธน ทองคำ (2536: 134) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเล่นบทบาทสมมติ โดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยอายุ 5 – 6 ปี ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติตามปกติ มีความสามารถในการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และความสามารถทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา สุวรรณธาร (2537: 105) ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างที่ครูมีปฏิสัมพันธ์และไม่มีปฏิสัมพันธ์ให้กับเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเด็กนักเรียนชายและหญิงอายุ 4 – 5 ปี จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างแบบที่ครูมีปฏิสัมพันธ์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความสามารถทางภาษาสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นสรรค์สร้างแบบครูไม่มีปฏิสัมพันธ์และการจัดประสบการณ์การเล่นแบบปกติ

อุบล เวียงสมุทร (2537: 62) ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ เล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาท้องถิ่นและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง โดยศึกษากับเด็กอายุ 5 – 6 ปีจำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คนและกลุ่มควบคุม 30 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่นมีความพร้อมทางภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางเพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนื่อน้อง สนับบุญ (2541: 31) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานที่เด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือก เด็กเล่าเรื่องตามรูปตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อกับเพื่อน และเด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากครู โดยศึกษากับนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี จำนวน 45 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 15 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่าความสามารถทางภาษาเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานตามรูปหนังสือที่เด็กเลือก เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานตามรูปจากหนังสือเด็กเลือกต่อกับเพื่อน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากครู มีคะแนนความสามารถทางภาษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด

2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์ (2529: 309 – 316) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความคิดและภาษาของไวโกตสกี (Vygotsky's Theory of Thought and Language) ว่าด้วยพัฒนาการทางภาษา และความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและภาษา (ไวโกตสกีใช้คำว่าภาษาในความหมายเดียวกับการพูด) สรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาดำเนินไปเป็น 4 ขั้น เช่นเดียวกับพัฒนาการทางสมอง ดังนี้

1. ระยะแรก, ระยะตั้ง เดิม หรือระยะธรรมชาติ ระยะนี้เทียบได้กับวงกลมซึ่งยังไม่ซับซ้อนกับวงกลมของความคิด มีระยะตั้ง แต่แรกเกิด 2 ขวบ ระยะนี้มีลักษณะเป็นการพูดที่ไม่ใช้สติปัญญา มี 3 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ เด็กจะเปล่งเสียงซึ่งแสดงอารมณ์ เช่น ร้องด้วยความเจ็บปวด หรือความคับข้องใจหรือทำเสียงอ้ออด้วยความพอใจ พออายุได้ 2 เดือน เสียงที่แสดงอารมณ์จะประสานกับเสียงซึ่งอาจตีความว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อเสียงหรือการปรากฏตัวของบุคคลอื่น ในตอนนี้จะรวมเสียงหัวเราะและเสียงที่เปล่งออกมาอย่างไม่ชัดเจนด้วย ระยะที่สามเป็นลักษณะของการเปล่งเสียงซึ่งไม่เกี่ยวกับความคิด มักเป็นคำพูดคำแรกของเด็ก ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งของหรือความต้องการ คำเหล่านี้มักเป็นคำที่เกิดจากการเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขจากพ่อแม่หรือพี่น้องจับคู่คำกับวัตถุที่พบเห็นบ่อยๆ

2. ระยะที่สอง เด็กจะเริ่มใช้สติปัญญาในเชิงของการปฏิบัติโดยจดจำลักษณะต่างๆของสิ่งที่อยู่รอบตัวนั้นคือ การเริ่มใช้เครื่องมือในฐานะที่เป็นสื่อเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนประสงค์ อย่างไรก็ตาม พัฒนาการทางภาษาก็ถือว่ายังไร้เดียงสาอยู่เพราะเด็กจะใช้โครงสร้างของไวยากรณ์ได้อย่างเหมาะสมโดยปราศจากการรู้ถึงหน้าที่ของโครงสร้างไวยากรณ์ที่เขาใช้

3. ระยะที่สาม เป็นระยะของการพูดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การพูดลักษณะนี้จะพบมากในวัยก่อนเข้าเรียนหรือเด็กอนุบาล โดยเฉพาะขณะกำลังเล่น ส่วนใหญ่เด็กจะพูดคนเดียวขณะทำกิจกรรมไม่ว่าจะอยู่คนเดียวหรืออยู่กับผู้อื่น ไวโกตสกีไม่เห็นด้วยกับกลุ่มที่ว่า การพูดในลักษณะการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric Speech) จะหมดไปหลังอายุ 7 ปี แต่เขากลับเห็นว่า การลดลงของลักษณะภาษาในช่วงนี้เป็นอาการที่บ่งบอกถึงการพัฒนาที่เข้าสู่ระยะที่ 4

4. ระยะที่สี่ ซึ่งเรียกว่า การเจริญเติบโตสู่ภาวะภายใน (Ingrowth stage) เด็กจะเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาในสมองของตนเองในรูปของการพูดที่ไม่มีเสียง (Soundless Speech) การคิดโดยอาศัยความจำที่มีเหตุผล ซึ่งเป็นอาการภายในที่ใช้เพื่อแก้ปัญหา ตลอดชีวิตบุคคลจะใช้ทั้ง การพูดภายนอกและการพูดภายในเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิด

วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี และศิริพันธ์ ดำรงผล (2532: 6 – 11) จากทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจของเพียเจต์ (Piaget) ในขั้น ความคิดเกิดก่อนปฏิบัติการ ในเด็กอายุ 2 – 7 ปี ในขั้นนี้เด็กเริ่มใช้ภาษาและเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ เด็กจะพยายามพูดและนำคำมาสร้างประโยคใหม่ทั้ง ๆ ที่ยังไม่เข้าใจความหมายดีนัก อายุ 3 ขวบ พูดได้ประโยคละ 8 – 10 คำและถูก

หลักไวยากรณ์ เพียเจต์บอกว่าเด็กวัยนี้ต้องการประสบการณ์มากๆ เพื่อเข้าใจคำยากๆ บางครั้ง ความคิดและคำพูดของผู้ใหญ่นั้น ยากและคาดหวังจะให้เด็กเล็กๆ เข้าใจคำที่ยากๆ เหล่านั้น ด้วย

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541: 27 – 30) ได้กล่าวถึงทฤษฎี พัฒนาการทางภาษาและการพูดไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเสริมกำลัง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยจากหลักทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข โรนโกลด์ (Rheingold) และ คณะพบว่าเด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อเราให้รางวัลหรือเสริมกำลัง วินิทซ์ (Winitz) ได้อธิบายถึงการที่เด็กเกิด การรับรู้ ในระยะการเล่นเสียงตอนต้นๆว่าเป็นการกระทำตามธรรมชาติของมนุษย์ ในการที่จะมี จุดหมายปลายทาง ตัวอย่างเช่น เมื่อ เด็กหิวก็เคลื่อนไหวปาก ซึ่งมีจุดหมายปลายทางที่การดูด และการกินอาหาร ต่อมาเมื่อโตขึ้น ก็อาจใช้วิธีทำเสียงอ้อแอ้ โดยหวังว่าแม่จะเข้ามาหาและเล่นเสียงคุย ตามไปด้วย

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Motor Theory of Perception) ในบางครั้ง เด็กจะพูดคำที่ไม่เคยพูด หรือไม่เคยถูกสอนให้พูดมาก่อนเลย แม้แต่ในระยะเล่นเสียงก็ได้เปล่งเสียงที่คล้ายกับคำนั้น จึง สงสัยว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ทฤษฎีนี้ให้คำตอบในแง่ที่ว่า ลิเบอร์แมน (Lieberman) ตั้ง สมมติฐานไว้ ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้น อยู่กับการเปล่งเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย ทำนอง เดียวกับเด็กหูดึง การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟัง พูดซ้ำด้วยตนเองหรือหัดเปล่งเสียงโดยอาศัย การอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

3. ทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแต่กำเนิด (Innateness Theory) ชอมสกี (Chomsky) นักภาษาศาสตร์อเมริกันเป็นผู้คิดทฤษฎีนี้ เขาอธิบายว่าเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับเครื่องมือในการ เรียนรู้ภาษา (Language Acquisition Device) ซึ่งเรียกว่า แอล เอ ดี (L.A.D.) เครื่องมือนี้จะเป็น ฝายรับข้อมูลทางภาษา ซึ่งมาจากประโยคต่างๆ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้กฎต่างๆ ทางไวยากรณ์ที่มี ใช้ในภาษา กฎทางไวยากรณ์ต่างๆ นี้ก็คือ ความรู้ในภาษา (Competence)

4. ทฤษฎีความสัมพันธ์ (Interaction Theory) ได้มีนักสังคมวิทยาภาษาศาสตร์และ นักจิตวิทยาสาสตร์กลุ่มหนึ่งเสนอขึ้น โดยกล่าวว่า คนเราเกิดมานั้น จะต้องมีความบางสิ่งบางอย่างติดตัว มาซึ่งทำให้คนผิดไปจากสัตว์อื่น แต่ไม่ใช่ แอล เอ ดี สิ่งนั้น คือ ความสามารถในการเรียนภาษา (Language Capacity) และความรู้เกี่ยวกับโลก (Cognitive knowledge) นอกจากนี้ยังมีทฤษฎี พัฒนาการทางภาษาอื่นๆ อีก เช่น

ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble Luck) ซึ่ง ธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นผู้คิด โดยอธิบายว่าเมื่อเด็กกำลังเล่นอยู่นั้น เผอิญมีเสียงบางอย่างไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในภาษาพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้รางวัลทันที ด้วยวิธีนี้เด็กจะพัฒนาการทางภาษาไปเรื่อยๆ

ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother Reward Theory) จอห์น ดอลลาร์ด (John Dollard) และนีล มิลเลอร์ (Neel Miller) เป็นผู้คิดค้นทฤษฎีนี้ โดยย่ำเกี่ยวกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กกว่าภาษาที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกจะเป็นเหตุให้เกิดภาษาพูดแก่ลูก

ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) ของอีริก เลนเนเบิร์ก (Eric Lenneberg) เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้น มีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้เกิดจากการที่คนสามารถถ่ายทอดภาษากันได้

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้น สรุปได้ว่าพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องพร้อมกับพัฒนาการทางด้านอื่นๆ เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้หลายรูปแบบแตกต่างกันไปในแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นการเลียนแบบ การลองผิดลองถูกและการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวของเด็ก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในตัวเด็กเองและปัจจัยภายนอกรอบๆ ตัวเด็ก

2.2 ความหมายของพัฒนาการทางการพูด

ความหมายของพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้มีดังต่อไปนี้

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2556: 37-38) กล่าวว่า พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาด้านการทำหน้าที่ (function) และวุฒิภาวะ (maturation) ของอวัยวะระบบต่างๆ ในด้านโครงสร้าง การจัดระเบียบส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้ง พฤติกรรมที่แสดงออก มีลักษณะและทิศทางที่แน่นอนสัมพันธ์กับเวลาทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งยากสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตลอดจนเพิ่มทักษะใหม่ๆ จึงเป็นแนวแปลงความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมผสมผสานก้าวหน้าเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกันไป โดยพัฒนาการครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยา (Physiological development) ของระบบอวัยวะ เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณ (Quantitative Change) ได้แก่ การนับจำนวนของเซลล์ประสาทในสมอง ขนาดของรูปร่าง การขยายส่วนต่างๆ ของร่างกาย การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของมนุษย์ (Human development) เป็นความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดเลข การแก้ปัญหา ทักษะการช่วยตนเอง การทรงตัว การเคลื่อนไหว การกระโดด การรู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ ยิ้ม แย้ม ซึ่งพัฒนาการทุกด้านของมนุษย์ถ้าได้รับการตอบสนองตรงตามความต้องการแล้ว พัฒนาการทุกด้านของมนุษย์จะเป็นไปอย่างสมวัย

พัชรี สวนแก้ว (2545: 108) พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมที่มีทิศทางและรูปแบบที่แน่นอนจากช่วงระยะหนึ่งของชีวิตไปสู่อีกระยะหนึ่งพัฒนาการเป็นผลรวมของการกระทำร่วมกันระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของมนุษย์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่รูปแบบที่แน่นอน เป็นผลรวมของการกระทำระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้

2.3 พัฒนาการทางการพูด

เพ็ญแข ประจันปัจฉิก (ม.ป.ป.: 19) กล่าวถึงพัฒนาการทางการพูดของเด็กวัย 1 – 5 ปี มีระยะพัฒนาการ ดังนี้

1. ระยะอ้อแอ้ (Babbling) จะเริ่มเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 3 เดือน และจะเห็นชัดเมื่อเด็กอายุ 6 เดือนไปแล้ว เด็กจะอ้อแอ้ทั้งเวลาที่มีคนอยู่ด้วยและเวลาอยู่คนเดียว
2. ระยะเล่นเสียง (Vocal Play) คือการที่เด็กทำเสียงสูงต่ำประกอบไปด้วย พบในระยะอายุประมาณ 6 – 8 เดือน
3. ระยะเลียนเสียง (Jargon Stage) เป็นลักษณะการพูดของเด็กระยะก่อน 2 ขวบ คือการที่เด็กเลียนแบบเสียงพูดของผู้ใหญ่ ถ้าฟังเผินๆ คิดว่าเด็กพูดได้เป็นประโยคยาวๆแต่ที่จริงแล้วไม่มีความหมาย
4. ระยะการพูดย่อๆ หรือการพูดคลุมความหมาย เกิดขึ้น ระยะอายุ 2 ขวบขึ้นไปเด็กจะนำคำมารวมกันพูดสั้น ๆ การเรียงคำอาจสลับสับสน และส่วนใหญ่จะมีเสียง 2 หรือ 3 คำเท่านั้น เช่น “แมวไหน” เป็นต้น หรือตัดคำให้เหลือคำเดียวเช่น “ไป”
5. การใช้ท่าทาง (Gestures) เกิดในช่วงที่เด็กยังไม่สามารถจะใช้คำพูดบอกความต้องการได้ จึงใช้ท่าทางเพื่อทดแทนภาษา แต่หลังจาก 2 ขวบไปแล้ว เด็กจะใช้ท่าทางน้อยลงไปเป็นลำดับ

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการทางการพูด หมายถึง การเปล่งเสียงเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด การสื่อสาร หรือเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของมนุษย์ โดยใช้ ถ้อยคำ เสียง ภาษา และการใช้ท่าทาง เป็นต้น เพื่อต้องการสื่อสารจากผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง

2.4 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางการพูด

เฮอร์ล็อก ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางการพูด (นิรันดร์ รอดเยี่ยม.2531: 20 – 23; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978. Child Development. P. 185 – 186) ไว้ดังนี้

1. ความเข้าใจภาษาที่ผู้อื่นพูด (Comprehension) ความสามารถที่จะเข้าใจคำพูดของผู้อื่นต้องอาศัยความรู้ศัพท์ต่างๆเป็นพื้นฐานทำนองเดียวกับที่ผู้ใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศ ก็ต้องรู้ศัพท์มากพอสมควร และอาจเข้าใจภาษาก่อนจะพูดได้ เด็กก็เช่นกัน เด็กอาจเข้าใจท่าทางการพูด การกระทำ แต่อาจไม่เข้าใจคำประโยคที่พูด ในการพัฒนาความเข้าใจนั้น เด็กอาจมีการตอบสนองต่อทั้ง ลีลาการพูดและสำเนียงที่เขาได้ยินในสภาพการณ์ต่างๆ เด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำจากสถานการณ์จากท่าทาง เช่น การยิ้ม สัมผัสเสียงที่พูด

2. การเรียนรู้คำศัพท์ (Vocabulary Learning) พิจารณาได้ 2 ด้าน คือ

2.1 คำศัพท์ทั่วไป ได้ลำดับขั้น ของคำศัพท์ไว้ดังนี้

คำนาม เป็นคำแรกของเด็ก ซึ่งเกิดจากการเล่นเสียง

กริยา หลังจากที่เด็กได้เรียนรู้คำนามเพียงพอที่จะไปใช้เรียกชื่อคนและสิ่งของ ในสภาพแวดล้อมได้แล้ว เขาก็เริ่มที่จะเรียนรู้คำศัพท์โดยเฉพาะคำศัพท์ที่เป็นการแสดงท่าทาง เช่น ให้ เอาไป และถือไว้

คำคุณศัพท์ จะปรากฏให้เห็นได้ในราวขวบครึ่งคำคุณศัพท์ง่ายๆ ที่ใช้ใน เริ่มแรกได้แก่ “ดี” “เลว” “ร้อน” และ “หนาว” ซึ่งจะใช้กับบุคคล อาหาร และของเล่น

กริยาวิเศษณ์ เด็กจะรู้จักใช้พร้อมๆ กับคำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ก็มี “ที่นี่” และ “ที่ไหน” ในช่วงสองปีแรกเด็กเรียนรู้คำศัพท์ได้ช้า หลังจากนั้น ในระยะก่อนเข้า เรียนจะเรียนรู้เร็วขึ้น และจะเรียนรู้อย่างรวดเร็วหลังจากเข้าโรงเรียนแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากการ ได้รับการสอนโดยตรงจากครู และจากการได้พบเห็นสิ่งต่างๆ มากขึ้น ผลจากการศึกษาค้นคว้าของ นักจิตวิทยาหลายท่านพบว่า โดยเฉลี่ยเด็กประถมปีที่ 1 จะรู้จักคำประมาณ 20,000 – 24,000 คำ หรือ 5 – 6 % ของคำในพจนานุกรม ครั้น โตถึงชั้น ป. 6 เด็กจะรู้คำศัพท์ประมาณ 50,000 คำ และ ราว 80,000 คำ หรือ 22% ของคำในพจนานุกรมฉบับมาตรฐานสำหรับเด็กที่เริ่มเข้าเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจำนวนคำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้ ส่งผลถึงภาษาพูดของเด็ก

2.2 ศัพท์เฉพาะ เฮิร์ลอค (Hurlock) ได้แยกศัพท์เฉพาะออกเป็น 7 ลักษณะ คือ

ศัพท์เกี่ยวกับสี เด็กทั่วไปจะรู้จักชื่อสีชั้น ต้นในราว 4 ขวบ และจะเรียนรู้ในเรื่อง อื่นๆ ซึ่งขึ้น อยู่กับความสนใจเรื่องสีและโอกาสที่จะเรียนรู้

ศัพท์เกี่ยวกับจำนวนมาตรวัดเซวาร์ปัญญาของ แสตน์ฟอร์ด บิเน็ต (Stanford Binet) เด็ก 5 ขวบ สามารถที่จะนับสิ่ง ของได้ถึง 3 เด็ก 6 ขวบ จะเข้าใจคำว่า “สาม” “เก้า” “ห้า” “สิบ” และ “เจ็ด” ดีพอที่จะนับแบ่งลูกบาศก์ได้

ศัพท์ที่เกี่ยวกับเวลา เด็กอายุ 6 – 7 ขวบจะรู้ความหมายของเวลา ตอนเช้าตอน บ่าย ตอนกลางวัน ตอนกลางคืน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

ศัพท์ที่เกี่ยวกับเงิน เด็กอายุ 4 – 5 ขวบ เริ่มที่จะรู้ค่าของเหรียญตามลักษณะ ขนาดและสีของเหรียญ

ศัพท์คำสบบถ สาบาน คำสาบานส่วนมากเด็กชายจะเป็นผู้ใช้ เริ่ม เข้าในวัยเรียน เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้ตนเองว่าโตแล้ว เพื่อทดแทนความรู้สึกที่เป็นปมด้อย และเพื่อดึงดูดความ สนใจ

ศัพท์ลับเฉพาะ เด็กหญิงเกือบทุกคนจะใช้ภาษา เฉพาะหลังจากอายุ 6 ขวบ เพื่อใช้สื่อสารกับเพื่อน

3. การสร้างประโยค (Forming Sentences) เมื่อเด็กเริ่มพูดเป็นประโยค ก็มักทำโดยเอาคำมาต่อกัน ซึ่งเด็กจะเริ่มทำได้ก่อนอายุ 2 ขวบ ระยะแรกๆ ก็มักใช้คำเดียวก่อนอาจเป็นคำนามหรือกริยา มาประกอบกับท่าทาง เมื่อ เด็กอายุ 2 ขวบ เด็กจะรวมคำมาต่อเป็นประโยคแต่ไม่สมบูรณ์ ประโยคมักประกอบด้วยคำนาม และคำกริยา บางครั้ง อาจมีคำคุณศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์ด้วย เมื่ออายุ 4 ขวบ เด็กพูดเป็นประโยคได้เกือบสมบูรณ์ และรู้จักใช้คำเกือบทุกชนิด พออายุ 6 ขวบ เด็กรู้จักใช้ประโยคเกือบทุกแบบ ประโยคที่ใช้ตอนแรกๆ มักเป็นประโยคง่ายๆ แล้วค่อยๆ ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

4. การออกเสียง (Pronunciation) เด็กจะเลียนเสียงตามที่ตนได้ยิน ดังจะเห็นได้ว่า เด็กจะพูดภาษาได้ตามลักษณะภาษาที่ตนได้ยิน มาจากสิ่งแวดล้อม ในช่วงอายุ 12 – 18 เดือน เด็กส่วนมากมักพูดฟังไม่รู้เรื่องนอกจากคนใกล้ชิดในช่วงอายุ 18 – 36 เดือน การออกเสียงดีขึ้น มาก การไม่เข้าใจสิ่งที่เด็กพูดทำให้เข้าใจผิด ไม่รู้ว่าการอะไรแน่ มักทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้ง่าย และทำให้เด็กมีพฤติกรรมถอยหลัง คือใช้วิธีร้องไห้เหมือนเมื่อยังเล็กอีกครั้ง โดยปกติหลังวัย 3 ขวบ จะออกเสียงชัดขึ้น แต่ยังมีบางคนยังออกเสียงบางเสียงไม่ชัด เช่น “พ่อ – ป้อ” “ช้าง – ช้าง” “ฉี่ – ลี” เป็นต้น แต่หลังจาก 5 – 6 ขวบไปแล้วอาการพูดแบบนี้จะค่อยๆ หดไป เด็กจะพูดชัดเหมือนผู้ใหญ่

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542: 68 – 70) กล่าวว่า พัฒนาการทางการพูดมีกระบวนการในการพูดของเด็กปฐมวัย 3 ขั้น ตอน คือ

1. การออกเสียงทำได้โดยการเลียนแบบ เด็กเลียนแบบเสียงคำและสำเนียงจากบุคคลที่เด็กติดต่อเกี่ยวข้องด้วย เมื่อไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่สำเนียงพูดต่างออกไป เด็กจะเปลี่ยนภาษาพูดไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่นั้น เพราะกลไกการออกเสียงและนิสัยการพูดยังไม่ลงรูปแบบแน่นอนด้วยเหตุนี้พ่อแม่ และนักการศึกษาบางคนจึงเห็นว่าวัยเด็กเล็กเป็นช่วงที่ดีที่สุดในการเรียนภาษาต่างประเทศ เด็กจะพูดได้เหมือนเจ้าของภาษาแต่ถ้ารอไปเรียนเมื่อเด็กอยู่ชั้น มัธยม เด็กจะพูดภาษาด้วยสำเนียงภาษาแม่ของตน

2. การสร้างคำ คือ การเชื่อมโยงกับความหมาย คำหลายๆ คำมีเสียงเหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน เช่น สาด สารท ศาสน์ การสร้างคำจึงยากกว่าการออกเสียง ทั้ง การเชื่อมโยงเสียงกับความหมายมีโอกาสผิดได้ง่าย ระยะแรกเด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำที่ต้องการใช้ก่อนถ้าไม่พอก็ใช้ท่าทางช่วย เมื่อโตขึ้น ก็หันไปใช้คำแสดงแทน เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กจะทราบศัพท์ใหม่และความหมายใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะครูสอนได้โดยตรง และจากประสบการณ์ของเด็กเองจากการอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์ นอกจากนี้เด็กอายุเท่ากันทราบจำนวนศัพท์ไม่เท่ากันเนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านสติปัญญา อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และแรงจูงใจ

3. การสร้างประโยค ระยะแรกเด็กอายุ 12 – 18 เดือน พูดประโยคที่มีเพียงคำเดียว ใช้ท่าทางประกอบเช่น “ขอ” และชี้ไปที่ตุ๊กตา หมายความว่า ขอตุ๊กตาให้หนู อายุ 2 ปี เด็กใช้ประโยคสั้น ๆ ได้แล้ว อายุ 4 ปี เด็กจะพูดประโยคต่างๆ ได้ดีขึ้น เด็กชอบใช้ประโยคคำถามมาก พอเด็กพูด

ได้ เด็กจะพูดไม่หยุดเหมือนกับตอนที่เด็กเดินได้เด็กก็จะเดินไม่หยุดเช่นเดียวกัน พัฒนาการทั้งสองอย่างนี้ทำให้เด็กเกิดทักษะและความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กก่อนวัยเรียนในระยะ 2 – 5 ปีนี้เป็นระยะที่เด็กมีความก้าวหน้าทางภาษาอย่างมาก การเรียนรู้ภาษาจะเป็นไปอย่างรวดเร็วในระยะนี้ เด็กจะจำคำศัพท์ได้อย่างรวดเร็ว ในช่วงอายุหนึ่งๆ คือ ระยะ 2 ขวบ ถึง 3 ขวบ เด็กจะรู้คำศัพท์เพิ่มมากกว่า 1 เท่า ปัญหาทางด้านภาษาที่ควรควรสนใจในระยะนี้ก็คือ ปัญหาด้านการพูดของเด็ก เช่น พบว่าจะมีเด็กบางคนที่มีพัฒนาการทางด้านภาษาช้ากว่าเด็กอื่นๆ เช่น ปัญหาพูดไม่ชัด (Articulation) ปัญหาพูดติดอ่าง ปัญหาความผิดปกติทางสมองประเภท Aphasia รวมทั้งปัญหาเด็กมีความผิดปกติทางอวัยวะในการพูดหรือการได้ยินด้วย การพูดของเด็กไม่เป็นไปตามอายุ มีลักษณะที่สังเกตได้ คือ เด็กไม่ค่อยเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ทำให้ตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นไม่ถูก เริ่มพูดคำที่มีความหมายได้ล่าช้ากว่าเด็กอื่นๆ ซึ่งอยู่ในวัยเดียวกัน พูดได้ไม่สมอายุ สื่อสารกับผู้อื่นด้วยคำพูดไม่ได้ หรือถ้าพูดได้ก็ไม่สามารถเล่าเรื่องต่อเนื่องกัน ซึ่งในเด็กที่พูดช้าจะรู้จักคำศัพท์อยู่ในวงจำกัด และเรียบเรียงถ้อยความได้ไม่ดี เด็กเหล่านี้จึงควรได้รับการกระตุ้นและแก้ไขความผิดปกติโดยเร็วที่สุด

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นจะเริ่มจากการเปล่งเสียงออกมาแต่ไม่มีความหมายและจะเริ่มเรียนรู้ภาษาโดยการเลียนแบบ และการพูดตาม แล้วค่อยๆ พัฒนาจากการพูดคำเดียวมาเป็นการพูดเป็นประโยคสั้นๆ และพูดได้เป็นประโยคที่มีความหมายซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามลำดับ เมื่อเด็กเติบโตและถึงวัยเข้าเรียนเด็กจะสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่นและพัฒนาการใช้ภาษาในการสื่อสารให้มีความหมายมากยิ่งขึ้นในการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก ผ่านทางการพูดได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่

2.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

เบญจมาศ พระธานี (2538: 15 – 16) กล่าวถึงการพัฒนาภาษาและการพูดจะมีความก้าวหน้าได้ตามปกติหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการได้แก่

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีความพิการทางร่างกาย สามารถเคลื่อนไหวในสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตัวเอง จะมีโอกาสพบปะพูดคุย เพิ่มพูนประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันมาก

2. เพศ มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศ กับการพัฒนาภาษาหลายด้านซึ่งผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่พบว่าเด็กหญิงมีการพัฒนาภาษาดีกว่าเด็กชายอาจเป็นเพราะว่าเด็กหญิงจะเลียนแบบบทบาทต่างๆ รวมทั้ง การพูดจากแม่ ซึ่งส่วนใหญ่แม่จะเป็นผู้มีบทบาทในการเลี้ยงดูหรือคลุกคลีกับลูกมากกว่าพ่อ และแม่จะพูดอธิบายสิ่งต่างๆ ขณะที่ทำอยู่ (Parallel Activity) ตลอดเวลาเด็กหญิงจะมีโอกาสในการเลียนแบบบทบาทต่างๆ และการพูดจากแม่มากกว่าเด็กชาย ซึ่งจะเลียนแบบบทบาทต่างๆ จากพ่อ นอกจากนี้ของเล่นของเด็กหญิงมีส่วนช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าทางภาษาอีกด้วย เช่น ตุ๊กตา อุปกรณ์การประกอบอาหาร เป็นต้น ส่วน

ของเล่นของเด็กชายมักเป็นพวกที่ไม่ส่งเสริมการพูด เช่น รถยนต์ หุ่นยนต์ เป็นต้น ซึ่งเด็กชายจะส่งเสียงตามเสียงของเล่นมากกว่าเสียงพูด เช่น บีนบีน แบนแบน เป็นต้น

3. อายุ การพัฒนาภาษาและการพูดเริ่มต้นที่อายุใกล้เคียงกัน ซึ่งการพัฒนาภาษาจะมากขึ้นตามอายุเพราะเมื่อเด็กอายุมากขึ้นจะมีโอกาสพบปะพูดคุยและเพิ่มพูนประสบการณ์มากขึ้น จึงทำให้มีการพัฒนาภาษาและการพูดเพิ่มไปด้วย โดยเฉพาะช่วงที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนจะมีความก้าวหน้าทางภาษาและการพูดมากขึ้น เพราะเด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ทั้ง ทางตรงและทางอ้อม

4. สติปัญญา ความสามารถด้านสติปัญญาและการพัฒนาภาษาและการพูดเป็นเครื่องบ่งชี้ซึ่งกันและกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการพัฒนาภาษาและการพูดจะเพิ่มขึ้น ตามอายุเสมอ เพราะว่าสมองเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการสื่อสารภาษาและสติปัญญาคือสมองส่วนเดียวกัน (Wernick's area) เด็กที่มีความจำกัดในด้านสติปัญญา จึงมีความบกพร่องทางภาษาและการพูดด้วยเสมอ

ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมามีผลโดยตรงต่อการพัฒนาภาษาและการพูด สำหรับปัจจัยอื่นที่มีผลโดยอ้อม ได้แก่

- สภาพเศรษฐกิจทางสังคม
- ขนาดของครอบครัว
- จำนวนภาษาที่ใช้ในครอบครัว
- อาชีพของพ่อแม่
- ลำดับการเกิดของเด็ก
- จำนวนเด็กที่เกิดในคราวเดียวกัน (เด็กฝาแฝดหรือเด็กคนเดียว) ฯลฯ

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541: 42) กล่าวว่า ถึงแม้ว่าเด็กทุกคนจะมีพัฒนาการด้านการพูดไปในทำนองเดียวกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันในอัตราการพัฒนาการขนาดและคุณภาพของคำศัพท์ตลอดจนความถูกต้องในการออกเสียงในทุกระดับอายุองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สิ่งเหล่านี้แตกต่างกันได้แก่

1. สุขภาพ การเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือรุนแรงในช่วงสองปีแรกของชีวิต มักทำให้การเริ่มพูดและรู้จักใช้ประโยคช้าไปราว 1 – 2 เดือน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กป่วยรุนแรงหรือเรื้อรังนั้น ทำให้เด็กถูกตัดขาดจากการคบค้ากับเด็กอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้พัฒนาการทำงานภาษาล่าช้าได้

2. สติปัญญา
3. ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ
4. เพศ ในช่วงปีแรกของชีวิต
5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว
6. การพูดหลายภาษา

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยปฐมวัย ประกอบด้วยหลายปัจจัย ดังนี้ พัฒนาการด้านร่างกาย เพศ อายุ สติปัญญา ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมามีผลโดยตรงต่อการพัฒนาภาษาและการพูด องค์ประกอบต่างๆ หากส่งเสริมได้ถูกวิธีจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาได้ดีตามวัย

2.6 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด

กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดให้กับเด็กนั้นมีกิจกรรมหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย ชักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาครบทุกด้าน (กรมวิชาการ. 2540: 36 –37) ตามแนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้ (จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น) ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้จะเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่นการแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้น ๆ ในบางครั้ง ครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

4. การทดลองปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเองได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วยตัวเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่าย ๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่างๆ รอบโรงเรียน หรือสถานที่นอกโรงเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

6. การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทาน หรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจและก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะที่คาดศีรษะรูปคน และสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

ปรีศนา สิริอาชา (2537: 91 – 96) เพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัยกล่าวว่า การที่ดีจะช่วยให้เด็กเป็นนักพูดที่ดีคือการพูดคุยกับเด็กบ่อยๆ คำพูดต่างๆ ของเด็กอายุ 3 ขวบ มักเป็นคำที่ได้รับมาจากพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิด หลังจากนั้น เด็กจึงเริ่มเรียนรู้คำต่างๆ เองดังนั้น การพูดจาของบุคคลที่แวดล้อมเด็กอยู่จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก เช่น การสอนให้เด็กรู้จักความหมายของคำ เช่น หนูกินข้าวด้วยขันหรือลูกบอลจะ? หรือหนูใช้ตามองหรือใช้นิ้วมองจะ? การสอนคำจากท่าทาง สอนจากการอ่านนิทานให้ฟัง การเล่นเกมสมมุติ การร้องเพลงประกอบท่าทาง การหัดให้เด็กได้ตอบคำถาม การเล่นนำทาง การเรียงลำดับเหตุการณ์ประจำวัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดให้กับเด็กนั้นมีกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น การสนทนา การเล่านิทาน การอธิบาย การร้องเพลง การท่องหรือพูดคำคล้องจอง ฯลฯ กิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย ชักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาครบทุกด้าน

2.7 การประเมินพัฒนาการทางการพูด

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2556: 122 - 123) กล่าวว่า ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีวิธีการและเครื่องมือ การประเมินดังต่อไปนี้

1. วิธีการวัดและประเมินแบบเป็นทางการ (Formal techniques) ได้แก่ การทดสอบชนิดต่างๆ การสอบปลายภาค และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาต่างๆ หรือการทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน

2. วิธีการวัดและประเมินแบบไม่เป็นทางการ (Informal techniques) ได้แก่ วิธีการประเมินแบบสื่อสารส่วนบุคคล (Personal Communication) ซึ่งมีรูปแบบเน้นการสังเกตพฤติกรรม การทำกิจกรรมของเด็กในด้านกิจกรรมการแสดงออกอาจเป็นการซักถาม พูดคุยกับเด็ก ครู เพื่อน ผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงที่ใกล้ชิดเด็ก การสร้างความรู้จักนักเรียน การประเมินจากการปฏิบัติจริง วิธีการประเมินสภาพจริง และการประเมินด้วยพอดโฟลีโอ โดยใช้เทคนิคต่างๆ ดังนี้

2.1 การสังเกตเป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดว่าจะเป็น และครูจดบันทึกไว้ เช่น การจดบันทึกรายการ การใช้แบบสำรวจรายการ และการจดบันทึกสิ่งที่เด็กเลือกปฏิบัติกิจกรรมหรือเลือกมมุมเล่น

2.2 การใช้การสนทนา ใช้การสนทนาได้ทั้ง เป็นกลุ่มหรือรายบุคคลเพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษาของเด็กและบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกประจำวัน

2.3 การสัมภาษณ์ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวล ครูควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำให้ครูสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

2.4 การเก็บรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมและจัดระบบข้อมูลแบบต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่างๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน แสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังรวบรวมแบบฟอร์มต่างๆ เช่น แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกสุขภาพอนามัย ฯลฯ เอาไว้ในแฟ้มผลงาน เพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างชัดเจนและ ถูกต้อง

2.5 การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก ตัวชี้ของการเจริญในเด็กที่ใช้ทั่วไป ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก แนวทางการประเมิน การเจริญเติบโต

กล่าวโดยสรุป การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีหลายหลายวิธีที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะสามารถนำมาประเมินพัฒนาการเด็กได้ เช่น การสังเกต การใช้การสนทนา การสัมภาษณ์ การรวบรวมผลงาน และการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูด

งานวิจัยในต่างประเทศ

จอห์นสตัน (Johnston.1995: Abstracts) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสามารถทางการพูดและพฤติกรรมการอ่านหนังสือของเด็กปฐมวัยต่อการมีปฏิสัมพันธ์การอ่านกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากการศึกษาพบว่า การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำให้มีพัฒนาการความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเด็กได้ใช้เวลาอย่างน้อย 42 นาทีต่อสัปดาห์ แต่การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้เด็กไม่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัย

ซิมสัน (Simpson. 1998) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องลักษณะภาษาการพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนละเอียดลออ ครอบคลุมความหมายที่ต้องสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค (Length of a T-unit) ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำซึ่ง มิลเลอร์ (Miller. 1951) ถือว่าความสามารถนี้เป็นเครื่องมือที่สามารถวัดความซับซ้อนของรูปประโยคได้เป็นอย่างดี

จากงานวิจัยที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เด็กสามารถพูดได้ตามวัยและตามความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยลักษณะของสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์จะส่งผลต่อพัฒนาการด้านการพูด หากเด็กได้มีส่วนร่วมกิจกรรมเสริมทักษะการพูดต่างๆ เช่น นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง เพลง อย่างเหมาะสม ล้วนเป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนซ้ำๆซึ่งล้วนส่งผลดีต่อพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

กณิการ์ณ พงศ์พันธุ์สถาพร (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 4-5 ปี จำนวน 20 คน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านการพูดคำศัพท์การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว มีค่าสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางการพูดสูงขึ้น

สนอง สุทธาอามาตย์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหารศึกษากับเด็กอายุ 5-6 ปี โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก จำนวน 15 คน ผลการศึกษพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร มีความสามารถด้านการฟังและการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหารมีความสามารถด้านการฟังและการพูดสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามปกติ

สมภาพร สามเตี้ย (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมส์ทางภาษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีจำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมส์ทางภาษามีพัฒนาการทางการพูดโดยเฉลี่ยรวมก่อนการจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพัฒนาการทางการพูดในแต่ละด้าน ทางด้านการเข้าใจ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยสามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลายวิธี เพื่อพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย และเป็นการเพิ่มพูนตามความพร้อมของเด็กแต่ละคนในวัยซึ่งใกล้เคียงกัน ดังนั้นการเลือกกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ มาเพื่อพัฒนาการพูดให้แก่เด็กปฐมวัย ครูอาจารย์ควรเลือกเนื้อหาให้มีความเหมาะสมตามสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถทางการพูดสูงขึ้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง

3.1 ความหมายของบทร้อยกรอง นักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของบทร้อยกรองไว้หลายท่านดังนี้

กำชัย ทองหล่อ (2533: 537) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ร้อยกรอง” หมายถึง ถ้อยคำที่ร้อยกรองขึ้นตามลักษณะบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ เรียกว่าคำประพันธ์ คือถ้อยคำที่ได้ร้อยกรองหรือเรียบเรียงขึ้นโดยมีข้อบังคับ จำกัดคำ และวรรคตอน ให้รับสัมผัสกันไพเราะตามกฎหมายเกณฑ์ที่วางไว้ในฉันทลักษณ์

จำเริญ แสงดวงแข (2547: 3) ได้กล่าวเกี่ยวกับบทร้อยกรองไว้ว่า คำว่า “ร้อยกรอง” เป็นคำไทยที่สร้างขึ้นใหม่ให้มีความหมายตรงกับคำว่า “Poetry” ในภาษาอังกฤษ และให้คู่กับคำว่า “ร้อยแก้ว” ในภาษาไทย คำว่า “Poetry” มาจากภาษาละตินว่า Poet-a ซึ่งมีความหมายว่า “ผู้ริเริ่มผู้สร้างสรรค์” “ผู้สร้างสรรค์” มีนัยของความคิดเกี่ยวกับการเลือกเฟ้นถ้อยคำ การใช้โวหาร และการใช้ฉันทลักษณ์ ซึ่งมีลักษณะพิเศษกว่าธรรมดาที่เป็นร้อยแก้ว คำว่า “ร้อยกรอง” ในภาษาไทย หมายถึง “งานเขียนที่กำหนดฉันทลักษณ์” สำหรับความรู้สึกรักของคนไทยนั้นฉันทลักษณ์ต้องมีสัมผัสจึงจะไพเราะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556 อธิบายว่า บทร้อยกรองหมายถึง “คำประพันธ์ซึ่งแต่เดิมเรียกคำเรียงที่มีสัมผัสทั่วไป จะเป็นฉันท กาพย์ หรือร่าย ก็ตาม เช่นในคำว่า ชุมนุมตำรากลอน, ครั้นเรียกเฉพาะคำประพันธ์เฉพาะอย่างเป็นโคลง ฉันท กาพย์ ร่าย แล้วคำประพันธ์นอกจากนี้อีกอย่างหนึ่งจึงเรียกว่า กลอน เป็นลำนํ้าสำหรับขับร้องบ้าง คือ บทละครสัทวาเสภา บทดอกสร้อย, เป็นเพลงสำหรับอ่านบ้าง คือ กลอนเพลงยาว หรือ กลอนตลาด

วันเนาว์ ยูเด็น (2532: 1-2) อ้างถึงพระยาอนุนาทรราชชน ได้ให้ความหมายของร้อยกรองไว้ว่า หมายถึง ถ้อยคำที่นำมาที่นำมาประกอบกัน มีขนาดมาตรา เสียงสูงต่ำ หนักเบาและสั้นยาวตามแบบรูป (Pattem) ที่กำหนดไว้แบบรูปที่กล่าวนี้มีมากด้วยกัน ขนาดมาตราได้แก่ถ้อยคำที่เป็นบทหนึ่งๆ โดยกำหนดเป็นมาตราวัดขึ้นไว้เป็นหน่วยหนึ่งๆ ถ้าต้องการจะแต่งต่อก็ซ้ำรูปอย่างนั้นเรื่อยไปทุกบท คำมาตราวัดที่กล่าวนี้ ภาษาอังกฤษเรียกว่า “Metre” ในภาษาบาลีสันสกฤต เรียกว่า ฉันท บทร้อยกรองบทร้อยบทหนึ่งๆ ภาษาอังกฤษเรียกว่า “Stanza” บาลีเรียกว่า คาถา สันสกฤตเรียกว่า โสลก

วนิดา เสนีเศรษฐและคณะ (2531: 40) ได้กล่าวไว้ว่า ร้อยกรอง เป็นแบบการเขียนหนังสือประเภทหนึ่ง ที่แต่งขึ้นโดยใช้ถ้อยคำตามข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้ เช่น ข้อบังคับ ในเรื่อง ครุ-ลหุ คำเป็น-คำตาย เอก-โท สัมผัส จำนวนคำและวรรคตอน ฯลฯ อาจเรียกบทร้อยกรองว่า “คำประพันธ์” หรือ “กาพย์ กลอน” ตามลักษณะของบทร้อยกรองนั้นๆ ก็ได้ ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกันจากความหมายของบทร้อยกรองของนักการศึกษา สรุปได้ว่า บทร้อยกรอง หมายถึงคำประพันธ์ที่เรียบเรียงขึ้น โดยมีข้อบังคับ การจำกัดคำ การเว้นวรรคตอน การสัมผัสคล้องจองตามรูปแบบทางฉันทลักษณ์ ซึ่งได้แก่คำประพันธ์ประเภท โคลง ฉันท กาพย์ กลอน และร่าย

บุญเสริม แก้วพรหม (2548: 42) บทร้อยกรอง คือ คำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำให้ไพเราะสละสลวย โดยมีจำนวนคำ จังหวะการสัมผัสคล้องจอง และเสียงที่กำหนดตามฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์นั้นๆ

กล่าวโดยสรุป บทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นคำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำอย่างไพเราะ มีสัมผัสคล้องจอง โดยใช้ภาษาง่าย ๆ สั้นๆ เนื้อหาตรงไปตรงมา ไม่เคร่งครัดเรื่องฉันทลักษณ์มากนัก แต่เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน และเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีงามแก่เด็ก เป็นสำคัญ

3.2 ความสำคัญและคุณค่าของบทร้อยกรองต่อเด็กปฐมวัย

บุญเสริม แก้วพรหม (2548: 42) กล่าวว่า ความสำคัญและคุณค่าของบทร้อยกรองต่อเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. ช่วยโน้มน้าวและกล่อมเกลา ให้เด็กมีจิตใจที่ละเอียด ละเอียดอ่อนโยน ไม่แข็งกระด้าง ไม่ก้าวร้าวรุนแรง

2. ช่วยให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีจิตใจเบิกบานแจ่มใส

3. ช่วยให้เกิดความคิด ความรู้และความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ

4. ช่วยสร้างเสริมให้เด็กมีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์

5. ช่วยกล่อมเกลาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม

6. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ให้เด็กได้เรียนรู้เข้าใจและใช้ภาษาให้ดียิ่งขึ้น

7. ช่วยให้เกิดสามารถจดจำความรู้หรือเรื่องราวต่างๆ ได้เร็วและง่ายยิ่งขึ้น

8. เป็นพื้นฐานที่จะช่วยสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน

9. ช่วยเสริมสร้างให้เด็กรักและชื่นชมในภาษาไทย และภูมิใจในความเป็นไทย

สรุปได้ว่า บทร้อยกรองให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียดสร้างเสริมจินตนาการ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ช่วยให้เด็กสามารถจดจำความรู้หรือเรื่องราวต่างๆ และเป็นพื้นฐานที่จะช่วยสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

3.3 ลักษณะของบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย

บุญเสริม แก้วพรหม (2548: 43) กล่าวว่า ลักษณะของบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. ใช้ภาษาเหมาะสมกับเด็ก

1.1 เป็นภาษาของเด็ก โดยใช้คำสั้นๆ ที่เด็กใช้กันโดยทั่วไปเป็นคำคุ้นหูคุ้นตา ที่ได้ยินได้ฟังอยู่บ่อยๆ และใช้อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก หลีกเลี่ยงการคำศัพท์ที่ยาก

1.2 เป็นข้อความสั้นๆ วรรคละประมาณ 3-5 คำ ความยาวบทละประมาณ 4-8

วรรค

1.3 การสัมผัสคล้องจอง ใช้การสัมผัสคล้องจองง่ายๆ หรือสัมผัสไปเรื่อย ๆ ระหว่างวรรคต่อวรรค หรืออาจจะสัมผัสแบบกลอนง่ายๆ โดยไม่ต้องเคร่งครัดเรื่องเสียงท้ายวรรคอย่างกลอนทั่วไป

2. เนื้อหาเหมาะสมกับเด็ก

2.1 เป็นเรื่องที่สนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นเรื่องนิทานที่มีตัวละคร มีท่าทางการเคลื่อนไหวของตัวละคร

2.2 เป็นเรื่องง่ายๆ การดำเนินเรื่องตรงไปตรงมา ไม่สลับซับซ้อน

2.3 เป็นเรื่องที่สอดแทรกคุณธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้

สรุปได้ว่า บทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัยควรใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เป็นข้อความสั้นๆ มีเนื้อหาที่ง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อนและไม่ยากจนเกินไป

3.4 ประเภทของบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย

บทร้อยกรองที่เลือกสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นคำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำอย่างไพเราะ มีสัมผัสคล้องจอง โดยใช้ภาษาง่าย ๆ สั้นๆ เนื้อหาตรงไปตรงมา ไม่เคร่งครัดเรื่องฉันทลักษณ์มากนัก แต่เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน และเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีงามแก่เด็ก เป็นสำคัญ โดยเลือกบทร้อยกรองแบบผสมผสานของ คำคล้องจอง และบทดอกสร้อยมาจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้

1 คำคล้องจอง

1.1 ความหมายของการใช้คำคล้องจอง

สุมนา พานิช (2531: 100) คำคล้องจองหมายถึง คำประพันธ์ อาจเป็นโคลงกลอน ฯลฯ ซึ่งใช้ถ้อยคำง่ายๆ เหมาะสมกับวัยของเด็ก มีเนื้อหาสาระง่ายๆ เด็กท่องแล้วเกิดความสนุกสนาน

พัฒนา ชัชพงศ์ (2535: 8) คำคล้องจองหมายถึง คำประพันธ์ต่างๆ อาจเป็นโคลงกลอน ฯลฯ ซึ่งใช้ถ้อยคำง่ายๆ และไม่ยากมากนักเหมาะกับวัยของเด็ก มีเนื้อหาสาระง่ายๆ เด็กๆ ท่องแล้วเกิดความสนุกสนาน

ไพเราะ พุ่มม้น (2544: 46) กล่าวถึงความหมายของคำคล้องจองว่า หมายถึง คำประพันธ์อาจเป็นโคลง กลอน ฯลฯ ซึ่งใช้ถ้อยคำง่ายๆ และมีความยาวไม่มากนัก มีเนื้อหาสาระเด็กท่องแล้วเกิดความสนุกสนาน

เครือรัตน์ เรืองแก้ว (2547: 1) คำคล้องจอง หมายถึง คำที่รับสัมผัสกัน ไม่ขัดกันคล้องจองสัมผัสด้วยรูปสระและตัวสะกด เช่น ก่อร่างสร้างตัว คุณงามความดีคำคล้องจองบางครั้งเรียกว่า คำสัมผัส เพราะเป็นคำที่มีเสียงเหมือนกัน และตัวสะกดมาตราเดียวกัน คำคล้องจองมี 2 ลักษณะคือ

1. คล้องจองกันด้วยสระ เช่น มา ขา หา หมา ลา ตา ฝา
2. คำคล้องจองกันด้วยพยัญชนะ เช่น หาร หาน ห้วย โหน เหา หอย หวย ระริน รวย เรื่อย ราย ร้อน แรง เช่น จ้อกแจ้ก จอเจ ลูกลี ลูกลอน

สรุปได้ว่า คำคล้องจองหมายถึง กลุ่มคำหรือคำประพันธ์ที่สัมพันธ์กันระหว่างรูปสระ และเสียงตัวสะกดที่ออกเสียงไม่ขัดกันใช้ถ้อยคำง่าย ๆ มีเนื้อหาสาระมีสุนทรียภาพเหมาะแก่ พัฒนาการเด็ก

1.2 ความสำคัญของการใช้คำคล้องจอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 33) กล่าวถึงประโยชน์ และความสำคัญของคำคล้องจองไว้ดังนี้

1. ทำให้เด็กสนุกสนาน
2. ช่วยให้การใช้ภาษาดีขึ้น
3. เตรียมความพร้อมสู่การอ่าน
4. ฝึกคิด ฝึกจำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2532: 461) กล่าวถึงความสำคัญของคำคล้องจองไว้ว่า วัตถุประสงค์ของกิจกรรมคำคล้องจอง มีดังนี้คือ

1. เพื่อให้เด็กมีความสนุกสนาน จิตใจแจ่มใส
2. เพื่อพัฒนาด้านภาษาของเด็ก
3. เพื่อฝึกความจำให้แก่เด็ก
4. ฝึกการเคลื่อนไหวเป็นจังหวะคำคล้องจอง

พัฒนา ชัชพงศ์ (2535: 8) กล่าวว่า การท่องคำคล้องจองนั้นมีจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเตรียมเด็กให้สงบ
2. เพื่อพัฒนาภาษา
3. เพื่อฝึกความจำ
4. เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
5. เพื่อฝึกระเบียบวินัยและพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป

สุริวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ (2542: 65-68) กล่าวถึงความสำคัญของเพลงกล่อมเด็กหรือคำคล้องจองสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ขับกล่อมให้เด็กนอนหลับเร็วและหลับสนิท
2. สร้างความบันเทิงใจ
3. ใช้เป็นเครื่องสื่อสารชาวบ้าน
4. ปลุกสร้างคุณสมบัติความเป็นกุลบุตรธิดา
5. ปกป้องรักษาปัทมสถานของสังคม
6. การปกป้องสิทธิและหน้าที่อันพึงมีพึงได้โดยชอบธรรม

จิระประภา บุญนิตย, ละออ ชุตินกร; และศรีสมบัติ เทพกาญจนา (2544: 73-74) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายหรือความสำคัญในการสอนบทร้อยกรองหรือคำคล้องจองให้แก่เด็กไว้ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางธรรมชาติในเรื่องของจังหวะเด็ก ๆ มีความสนใจ มีความสุขที่ได้ทำเสียงหรือทำทางให้เข้ากับจังหวะหรือได้ฟังเสียงที่เป็นจังหวะ
 2. เพื่อช่วยปกป้องและส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจินตนาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
 3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก ช่วยให้เด็กใช้ภาษาได้ดี ใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องชัดเจน สามารถใช้ระดับเสียงแสดงออกซึ่งความรู้สึกได้ตรงความหมาย เช่น ประหลาดใจ ดีใจ กลัว ตกใจ เสียใจ ฯลฯ
 4. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การใช้วรรคตอน ก่อนที่จะอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นการฝึกฝนตามธรรมชาติเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยฝึกฝนเด็กให้รู้จักสังเกต
 5. เพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆ ให้แก่เด็ก
 6. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น
 7. ช่วยให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
- ดังนั้น สรุปได้ว่า คำคล้องจองมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยมาก เพราะจะทำให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เด็กได้ฝึกความจำ เข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น และที่สำคัญคือได้พัฒนาการฟังและการพูดอีกด้วย

1.3 ประเภทของคำคล้องจอง

กิฟลี วรรณจิย์ (2535: 43) ได้แบ่งประเภทของคำคล้องจองตามจำนวนของคำไว้ดังนี้

1. คำคล้องจองที่มี 2 คำ คือ กลุ่มคำที่มีกลุ่มละ 2 คำ และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มคำนำหน้าสัมผัสกับคำแรกของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป
2. คำคล้องจองที่มี 3 คำ คือ กลุ่มคำที่มีกลุ่มละ 3 คำ และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มคำนำหน้าสัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 ของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป
3. คำคล้องจองที่มี 4 คำ คือ กลุ่มคำที่มีกลุ่มละ 4 คำ และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มคำนำหน้าสัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 ของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป

ไพเราะ พุ่มม้น (2544: 46-47) แบ่งประเภทของคำคล้องจองเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำคล้องจองที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับเรื่องที่สอน ทำให้เด็กมีความเข้าใจ และจำเรื่องราวต่างๆ ได้ เช่น ฝนตกแดดออก กลัวน้ำว่า เป็นต้น
2. มีเนื้อหาไม่สัมพันธ์กับวิชาที่สอน แต่ต้องการให้เด็กท่องเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น ตะกร้อของใคร เป็นต้น

เครื่องรัตน์ เรื่องแก้ว (2547: 1-10) ได้จัดประเภทของคำคล้องจองไว้ดังนี้

1. คำคล้องจองที่เป็นสำนวนไทย เช่น ล้มลุกคลุกคลาน ขับไล่ไล่ส่ง
2. คำคล้องจองที่เป็นบทร่ายกรอง เช่น
เพื่อนกินมีมาก ถ้าหากจะหา
เพื่อนตายนั้นหนา หายากเต็มที
3. คำคล้องจองที่เป็นสำนวนไทย ได้แบ่งเป็น 2 ชนิด
 - สำนวนแบบธรรมดา เช่น รักดีห้ามจั่ว รักชั่วห้ามเสา
 - สำนวนแบบอุปมาอุปไมย เช่น ผมขาวราวกับดอกเลา
4. คำคล้องจองที่เป็นคำพังเพย เช่น ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด
5. คำคล้องจองที่เป็นสุภาษิต เช่น น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า
6. คำคล้องจองที่เป็นคำขวัญ เช่น สามัคคีมีวินัย ใฝ่ศึกษาจรรยางาม
7. คำคล้องจองที่เป็นคำโฆษณา เช่น บริการทุกระดับประทับใจ

2. บทดอกสร้อย

2.1 ประวัติความเป็นมาของการใช้บทดอกสร้อยในการสอนเด็กปฐมวัยบทดอกสร้อยสุภาษิต: ใช้แต่งให้เด็กน้อยเจ้าสรวลเส

จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา และคณะ (2552) กล่าวว่า เมื่อรัตนโกสินทรศก 108 (พุทธศักราช 2432) พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา ครั้นยังทรงกรมเป็นกรมขุน ตำรงพระอิสริยยศเป็นพระอัครชายาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโหม่นสพระหฤทัยจากการสิ้นพระชนม์แห่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้านภาจรจรัสศรีเป็นพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้านภาจรจรัสศรี และภายหลังสิ้นพระชนม์ได้มีการถวายสร้อยพระนามเพิ่มว่า “ภัทรวดีราชธิดา” ด้วยพระโรคไข้รากสาดน้อย เมื่อวันเสาร์ที่ 31 สิงหาคม ขณะพระชนมายุเพียง 6 ปี จึงมีพระศรัทธาจะบำเพ็ญการพระกุศลทานมัยบุญ ตั้งโรงรับเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กอนาถาขึ้น ณ ตำบลสวนมะลิ ถนนบำรุงเมือง ภายในพระนครให้เป็นการวัตถุเพื่ออุทิศส่วนกุศลประทานพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้า ซึ่งเป็นที่สนิทเสน่หาพระองค์นั้น

ครั้นความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีพระราชโสมนัส อนุโมทนาในการพระกุศลเขตนานอันประเสริฐ และพระราชทานนามโรงรับเลี้ยงเด็ก นั้นว่า “โรงเลี้ยงเด็กของพระอรรคชายาเธอฯ” ทั้งยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพครั้งยังทรงกรมเป็นกรมหมื่นและดำรงตำแหน่งอธิบดีทรงบัญชาการกรมศึกษาธิการอยู่ในขณะนั้น เป็นผู้จัดการ ตั้งแต่แรกเปิดโรงเลี้ยงเด็ก เมื่อ วันที่ 1 เมษายน รัตนโกสินทรศก 106 (พุทธศักราช 2433) อีกโสดหนึ่งด้วย

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงกำหนดระเบียบการศึกษาและระเบียบการฝึกสอน ขึ้นใช้เฉพาะสำหรับโรงเรียนเด็กของพระอรรคชายาเธอฯ ทั้งยังทรงชักชวนเจ้านาย ตลอดจนกวีผู้ซึ่งทรงมักคุ่นและเจ้าพนักงานในสังกัดกรมศึกษาธิการ ให้คัดสรรบทกลอนกล่อมเด็ก บทปเลอบเด็ก และบทเด็กเล่นต่างๆ ที่ร้องเล่นกันอยู่เป็นสามัญมาตั้งไว้เป็นกระถู่ และแต่งขยายความเป็นกลอนดอกสร้อย จากนั้นได้ทรงขอให้เจ้าพระยาเทเวศวงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) ขณะยังมีบรรดาศักดิ์เป็นพระยา จัดกระบวนร้องและกรอกลำนำประจำบทดอกสร้อยทั้ง 34 บท เพื่อให้บรรดาครูชายและหญิงในโรงเรียนเด็กขับร้องเล่น

4 เดือน ต่อมา คือ ในวันที่ 8 กันยายน ซึ่งเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมเสด็จพระราชดำเนินบำเพ็ญพระราชกุศลและทอดพระเนตรโรงเรียนต่างๆ ในการฉลองโรงเรียนเด็กของพระอรรคชายาเธอฯ นั้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงนำหนังสือบทดอกสร้อยสุภาษิตซึ่งพิมพ์ที่โรงพิมพ์ศึกษาพิมพ์การ (เมื่อจะกล่าวถึงต่อไปในบทความนี้ จะเรียกว่า “ฉบับดั้งเดิม”) มาจำหน่ายเพื่อหารายได้สมทบทุนโรงเรียนเด็กก็แหละในการนั้นเอง เจ้าพระยาเทเวศวงศ์วิวัฒน์ได้จัดให้มีมโหรีขับร้องบทดอกสร้อยถวายตัวระหว่างการสโมสரசำราญพระราชทานเลี้ยงอาหารแก่เด็กด้วย

เมื่อถึงรัตนโกสินทรศก 121 (พุทธศักราช 2445) เจ้าพระยาเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว.เปีย มาลากุล) ขณะมีบรรดาศักดิ์เป็นพระยาวิสุทธสุริยศักดิ์ดำรงตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมศึกษาธิการ และปลัดทูลฉลองอยู่ด้วยนั้น ได้พิจารณาเห็นว่าบทดอกสร้อยสุภาษิต “เป็นเรื่องที่แต่งดีควรจะเป็นหนังสือสอนอ่านสำหรับเด็กนักเรียนชั้นมูลศึกษาได้” จึงกราบทูลขอประทานอนุญาต สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ นำไปจัดพิมพ์เป็นแบบเรียนชุดหนังสือสอนอ่าน จินตกระวีนิพนธ์ สำหรับมูลศึกษา กรมศึกษาธิการ ชื่อว่า ดอกสร้อยสุภาษิต เป็นครั้งแรก (เมื่อจะกล่าวถึงต่อไปในบทความนี้ จะเรียกว่า “ฉบับแบบเรียนพิมพ์ครั้งแรก”) ในการจัดพิมพ์โดยโรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจครั้งนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงตรวจแก้ไขและเพิ่มเติมจากฉบับเดิมบ้าง ตามพระมติ

นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาได้มีการนำบทดอกสร้อยสุภาษิตมาจัดพิมพ์อีกหลายครั้ง ทั้งที่เป็นการจัดพิมพ์โดยเอกชน และหน่วยงานราชการ

ในส่วนของเอกชนนั้น ได้แก่ หนังสือ บทดอกสร้อยสุภาษิต สำหรับโรงเรียนเด็กของพระอรรคชายาเธอซึ่งมหาเสวกโท พระยาสूरพดินทร และคุณหญิงพิมพ์ในงานปลงศพธิดาของท่าน (พาชื่น จารุจินดา) เมื่อพุทธศักราช 2465 “บทดอกสร้อยสุภาษิต แต่งสำหรับให้เด็กในโรงเรียนเด็กของพระอัครชายาเธอฯ ร้องเล่น” ที่แทรกอยู่ใน ตำนานโรงเรียนเด็กของพระอัครชายาเธอฯ ซึ่งพิมพ์ในงานพระศพ พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา เมื่อพุทธศักราช 2472 “ดอกสร้อยสุภาษิต” เฉพาะเพียงบางบทในพระกวีนิพนธ์ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพซึ่งพิมพ์แจกวันสิ้นพระชนม์ครบ 1 ปี เมื่อพุทธศักราช 2487 และบทดอกสร้อย

สุภาษิต (ประกอบภาพสวดสีทุกบท) ที่กรมศิลปากรอนุญาตให้โรงพิมพ์วิจิตรศิลป์ พิมพ์จำหน่าย เมื่อพุทธศักราช 2506 เป็นอาทิ

สำหรับการจัดพิมพ์โดยหน่วยงานราชการนั้น ปรากฏว่า มีการนำไปพิมพ์เป็นหนังสือสอนอ่านวิชาภาษาไทย โดย กรมศึกษาธิการ กรมราชบัณฑิต กองวิชาการ กองตำรา และกรมวิชาการ กระทรวงธรรมการ เรื่อยมาตามลำดับตราจนเปลี่ยนชื่อองค์กรเป็นกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน

2.2 ความสำคัญของการท่องบทดอกสร้อย

ความสำคัญของบทดอกสร้อย

บทดอกสร้อยสำหรับเด็กปฐมวัยถือว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก รายละเอียดของความสำคัญนั้น จะขอนำมากล่าวเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) เป็นเทคนิคที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนั้นถ้านำบทดอกสร้อยมาให้เด็กท่องในช่วงกิจกรรม การพักหายใจ การนำเข้าสู่บทเรียนระหว่างดำเนินกิจกรรม และการสรุปบทเรียน หรือก่อนกลับบ้านนั้น มีความสำคัญมากทีเดียว เพราะ ครูสามารถใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบในช่วงใดของกิจกรรมก็ได้ ที่เห็นว่าเด็กไม่สนใจทำกิจกรรม เช่น ช่วงเริ่มต้น กิจกรรมหลัก หรือช่วงต่อระหว่างกิจกรรมการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ จึงเป็นเทคนิคที่ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิดหุ่น การใช้ท่าทางการร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การเล่านิทาน การท่องบทดอกสร้อย ฯลฯ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการความสามารถตามวัย และความพอใจของเด็กเป็นหลักเสมอ

2. เพื่อพัฒนาภาษา เพราะภาษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของเด็กเริ่มตั้งแต่การฟัง ไปสู่การรับรู้เกิดเป็นความจำ ความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกต่างๆ จะถ่ายทอดออกมาโดยผ่านภาษาการพูด ซึ่ง ถือว่าเป็นการแสดงออกทางพัฒนาการทางภาษาด้านหนึ่ง แล้วพัฒนาไปสู่การเขียนและการอ่านต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้คือการพัฒนาทักษะทางภาษา ซึ่งสอดคล้องกับ บันลือ พฤกษ์วัน (2536: 22) ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางภาษา หมายถึง ทักษะทางภาษาที่รวมเอาความเข้าใจความสามารถที่จะหาคำศัพท์ การออกเสียง สามารถที่จะผูกประโยคได้ ใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การให้เด็กได้ท่องคำคล้องจองแล้วเด็กมีพัฒนาการทางภาษา เนื่องจากเด็กได้ฝึกการออกเสียง การเลียนเสียง ซ้ำๆ บ่อยๆ เด็กจะเกิดความจำ และเข้าใจความหมายคำศัพท์ และเนื้อหาในคำคล้องจองที่ท่องได้

3. เพื่อฝึกความจำการท่องบทดอกสร้อยนั้น เด็กได้ฝึกความจำ ความสามารถทางสติปัญญาในการสะสมเรื่องราว หรือข่าวสาร และสามารถระลึกได้เมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (2543: 131) ที่กล่าวว่า การท่องจำคือ กฎของการฝึกฝน และการได้

ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำๆ บ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดความสุขสมบูรณ์ถูกต้อง เช่นเดียวกันหากเด็กได้ท่องบทดอกสร้อยอย่างสม่ำเสมอ ก็ย่อมจะเกิดความจำและเป็นความเข้าใจในที่สุด

4. เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน การท่องบทดอกสร้อยทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีอารมณ์และจิตใจที่ดี ดังที่ ฌรงค์ ทองปาน (2526: 51) กล่าวว่า ร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นข้อความคล้องจองแบบคำกลอน แต่มีขนาดสั้นให้เด็กร้องเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินนั่นเอง ถ้ามีการท่องบทดอกสร้อยประสพท่าทางและจังหวะ ก็จะช่วยเพิ่มความสนุกสนานให้กับเด็กมากขึ้น เด็กจะลืมเรื่องอื่นๆ ไปชั่วขณะ เนื่องจากมีความเพลิดเพลินกับการได้ท่องบทดอกสร้อย ทั้งนี้เด็กบางคนอาจมีจินตนาการคล้อยตามไปกับเนื้อหาในบทดอกสร้อยนั้นด้วย

5. เพื่อฝึกระเบียบวินัยและพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป การท่องบทดอกสร้อยเพื่อให้เด็กมีระเบียบวินัยกล่าวคือ ในขณะที่เด็กกำลังเล่นส่งเสียงดัง เมื่อได้ยินบทดอกสร้อยเด็กจะค่อยๆ สงบลงและกลับมานั่งท้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ถ้าครูฝึกอย่างสม่ำเสมอเด็กจะปฏิบัติจนติดเป็นนิสัยซึ่งคำว่า “วินัย” (Discipline) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1077) หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ

2.3 ความหมายของบทดอกสร้อย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554: 648) บทดอกสร้อย หมายถึง ชื่อกลอนแบบหนึ่งบทหนึ่งมี ๔ คำกลอน วรรคที่ ๑ มี ๔ คำ มี เอ้ย เป็นคำที่ ๒ และจบด้วย เอ้ย เช่น แมวเอ้ยแมวเหมียว...คอยดูอย่างไวใส่ใจเอ้ย

2.4 ลักษณะของการใช้บทดอกสร้อย

กลอนดอกสร้อยเป็นกลอนอีกลักษณะหนึ่งที่มีความนิยมแต่งกันมากการแต่งกลอนดอกสร้อยส่วนใหญ่ใช้แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นที่สามารถจบลงอย่างสั้นๆ เพราะกลอนดอกสร้อย ๑ บท คือกลอนสุภาพ ๒ บท

ตัวอย่าง

เด็กน้อย

เด็กเอ๋ยเด็กน้อย	ความรู้เรายังด้อยเร่งศึกษา
เมื่อเติบโตใหญ่เราจะได้อะไร	เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพสำหรับตน
ได้ประโยชน์หลายสถานเพราะการเรียน	จงพากเพียรไปเถิดจะได้เกิดผล
ถึงลำบากตรากตรำก็จำทน	เกิดเป็นคนควรหมั่นขยันเอย

2.5 ข้อบังคับ

1. กลอนดอกสร้อยบทหนึ่งมี ๔ คำกลอน หรือ ๘ วรรค วรรคหนึ่งใช้คำ ๖-๘ คำ
 2. วรรคแรกที่ขึ้นต้นโดยมากมี ๔ คำ คำที่ ๑ กับคำที่ ๓ ต้องซ้ำคำ
 ดียว กัน คำที่ ๒ ต้องเป็นคำว่า "เอ๋ย" ส่วนคำที่ ๔ เป็นคำอื่นที่รับกัน เช่น นักเอ๋ยนักเรียน เด็ก
 เอ๋ยเด็กน้อย

3. กลอนดอกสร้อยจะต้อง ลงท้ายด้วยคำว่า"เอ๋ย"เสมอ แต่ถ้าเป็นกลอน
 ดอกสร้อยในบทละครไม่ต้องลงท้ายด้วยคำว่าเอ๋ย

4. สัมผัสและลักษณะไพเราะ อื่นๆเหมือนกลอนสุภาพ

ที่มา: <http://fewgerfewger1998.blogspot.com/2013/02/blog-post.html#!/2013/02/blog-post.html>)

2.9 ตัวอย่างบทดอกสร้อยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2554)

แมวเหมียว

แมวเอ๋ยแมวเหมียว	รูปร่างประเปรียวเป็นนักหนา
ร้องเรียกเหมียวเหมียวเดี๋ยวก็มา	เคล้าแข้งเคล้าขาน่าเอ็นดู
รู้จักเอารักเข้าต่อตั้ง	คำคำขำขันระว่างหนู
ควรนับว่ามันกตัญญู	พอดูอย่างไวใส่ใจเอ๋ย ฯ
	นายทัด เปรี๊ญ แต่ง

แมงมุม

แมงเอ๋ยแมงมุม	ขยุ้มหลังคาที่อาศัย
สั่งสอนลูกรักให้ซุกโย	ลูกโกลไม่ทำต้องจำดี
ได้ความเจ็บแค้นแสนสาหัส	เพราะขึ้นขัดถ้อยคำแล้วซ้ำหนี
เด็กเอ๋ยเจ้าอย่าเป็นดังเช่นนี้	สิ่งไม่ดีครวญอย่าทำเอ๋ย ฯ
	หลวงประจักษ์ศิลปาคม (พิณ) แต่ง

สรุปได้ว่า ลักษณะบทร่ายกรองที่เลือกให้กับเด็กปฐมวัยควรเป็นบทร่ายกรองที่ง่ายมีเนื้อหา
 ที่เหมาะสมกับเด็กที่เด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย บทร่ายกรองที่เลือกมาใช้คือ คำคล้องจอง และบท
 ดอกสร้อย

3.5 ขั้นตอนการสอนบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย

บุญเสริม แก้วพรหม (2548: 43) กล่าวว่า ขั้นตอนในการสอนบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. ครูอ่านหรือพูดบทร้อยกรองให้เด็กฟัง โดยปรบมือหรือเคาะจังหวะประกอบการอ่านหรือพูด
2. เด็กพูดออกเสียงบทร้อยกรองตามครู โดยปรบมือหรือเคาะจังหวะประกอบตามครู
3. เด็กพูดออกเสียงเป็นรายกลุ่มหรือรายคน หรือผลัดกันพูดต่อกันกลุ่มละวรรค/คนละวรรค
4. จัดกิจกรรมหลังการพูดออกเสียงบทร้อยกรอง เช่น
 - 4.1 ครูและเด็กสนทนา ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องในบทร้อยกรอง
 - 4.2 เด็กแสดงท่าทางประกอบบทร้อยกรอง
 - 4.3 ให้เด็กแบ่งกลุ่มกันแสดงบทบาทสมมติตามบทร้อยกรอง
 - 4.4 ให้เด็กวาดภาพประกอบบทร้อยกรองตามจินตนาการ เป็นกลุ่มหรือรายคน
 - 4.5 นำบทร้อยกรองมาใส่ทำนองร้องเป็นเพลง
 - 4.6 ใช้บทร้อยกรองประกอบการเล่นเกมหรือกิจกรรมกลางแจ้ง

กล่าวโดยสรุป การสอนบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย อาจจะเริ่มจากให้เด็กได้ฟังครูพูดก่อนแล้วค่อยให้เด็กพูดตามจากนั้นจึงพูดบทร้อยกรองพร้อมกับครู นอกจากจะพูดบทร้อยกรองแล้วครูควรจัดกิจกรรมเสริม เช่น การคิดท่าทางประกอบบทร้อยกรอง แสดงบทบาทสมมติ การวาดภาพประกอบบทร้อยกรองตามจินตนาการ การเล่นเกมหรือกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นต้น

3.6 การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง

การจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง ท่าทางที่ใช้ในการประกอบบทร้อยกรอง เช่น การปรบมือเพื่อทำจังหวะ การแสดงท่าทางต่างๆตามบทร้อยกรอง ท่าทางประกอบหุ่นสวมหัว บทร้อยกรองที่เลือกสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นคำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำอย่างไพเราะ มีสัมผัสคล้องจอง โดยใช้ภาษาง่าย ๆ สั้นๆ เนื้อหาตรงไปตรงมา ไม่เคร่งครัดเรื่องฉันทลักษณ์มากนัก แต่เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน และเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีงามแก่เด็ก เป็นสำคัญ

การใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางผู้สอนอาจทำได้โดยการพูดให้เด็กพูดตามทีละประโยคซ้ำหลายๆเที่ยวจนเด็กจำได้ดังเช่น สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 34) กล่าวถึงทักษะวิธีสอนคำคล้องจองไว้ดังนี้

การพูดให้ฟัง-----การให้พูดตาม-----การให้พูดซ้ำ -----การพูดพร้อมกัน ที่มีสื่อ

ประกอบการพูดบทดอกสร้อย ,บทคล้องจอง ,บัตรภาพ , บัตรคำ, แผนภูมิ, แผนภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ

จิระประภา บุญยนิติกัย; และคณะ (2544: 80-82) กล่าวถึงวิธีการใช้บทร้อยกรองแก่เด็กวัยก่อนเรียนไว้ว่า เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังอ่านหนังสือไม่ออก ผู้สอนจึงต้องพูดให้เด็กฟัง ซึ่งอาจทำได้โดยพูดให้เด็กพูดตามมาทีละประโยคหลายๆ เทียบจนเด็กจำได้ แต่วิธีนี้เด็กจะท่องได้แบบสอนให้นกพูดเด็กอาจจะพูดได้แต่ไม่เข้าใจเนื้อความ อีกวิธีหนึ่งซึ่งมีกระบวนการให้เด็กคิดและสังเกตช่วยให้เด็กสามารถท่องได้และเข้าใจเนื้อความ ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. พูดให้ฟังหนึ่งจบ ชักถามเด็กเกี่ยวกับเนื้อความของกลอนบทนั้น
2. เมื่อเด็กไม่สามารถพูดตอนใดได้ ก็ถือโอกาสพูดให้เด็กฟังซ้ำอีกครั้งหนึ่ง แล้วชักถามดังครั้งแรก
3. ถ้าเป็นบทที่ยากหรือยาวก็อาจจะต้องพูดให้ฟังและชักถามอีกครั้ง แต่ถ้าเป็นบทสั้นๆ หรือง่าย ๆ พูดให้ฟัง 2 ครั้งก็พอ แล้วให้เด็กพูดตอนที่ง่ายที่สุดก่อน แล้วค่อยต่อบทที่ยากขึ้น

1. การจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง

การใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง หมายถึง การจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง ทำทางที่ใช้ในการประกอบบทร้อยกรอง เช่น การปรบมือเพื่อทำจังหวะ การแสดงทำทางต่างๆตามบทร้อยกรอง การแสดงทำทางประกอบหุ่นสมหัว บทร้อยกรองที่เลือกสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นคำประพันธ์ที่เรียบเรียงถ้อยคำอย่างไพเราะ มีสัมผัสคล้องจอง โดยใช้ภาษาง่าย ๆ สั้นๆ เนื้อหาตรงไปตรงมา ไม่เคร่งครัดเรื่องฉันทลักษณ์มากนัก แต่เน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน และเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีงามแก่เด็ก เป็นสำคัญ โดยเลือกบทร้อยกรองแบบผสมผสานของคำคล้องจอง และบทดอกสร้อยมาจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้โดยจะเริ่มใช้บทร้อยกรองจากบทสั้นๆก่อนจากนั้นจึงเริ่มมาเป็นบทร้อยกรองที่ยาวขึ้นตามลำดับ ในการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้บทร้อยกรอง โดยการให้เด็กท่องบทร้อยกรองพร้อมกับครูจากนั้นให้เด็กๆเป็นคนคิดทำทำทางประกอบบทร้อยกรองแต่ละวรรคจะได้ฝึกทักษะทางภาษาและการพูดให้กับเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม โดยกิจกรรมจะจัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 วัน ในวันที่หนึ่งเด็กพูดบทร้อยกรองพร้อมกับครู คิดทำทางประกอบบทร้อยกรองพร้อมสมหัวรูปของสัตว์ชนิดต่างๆที่ตรงกับบทร้อยกรองเพื่อสร้างความสนใจให้กับเด็กๆโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาเมื่อคิดทำทางประกอบครบทุกวรรคแล้วให้เด็กพูดบทร้อยกรองพร้อมกับทำทำทางประกอบคำคล้องจองที่คิดไว้พร้อมกันจากนั้นให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆในบทร้อยกรองโดยใช้บัตรภาพและให้เด็กพูดคำศัพท์ตามบัตรภาพที่ครูนำมา วันที่สองเด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมทำทำทางประกอบบทร้อยกรองและร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับ “บทร้อยกรอง” โดยครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กได้พูดแสดง

ความคิดเห็นและตอบคำถามเกี่ยวกับบทร้อยกรอง วันที่ 3 เด็กฟังครูเล่านิทานเกี่ยวกับบทร้อยกรอง พร้อมกับตอบคำถามแสดงความคิดเห็นในนิทาน

ในแต่ละวัน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป

3.1 ขั้นนำ เด็กและครูเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมโดยเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังนี้ การใช้ปริศนาคำทาย การเปิดบัตรตัวเลขทายภาพ การร้องเพลง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

3.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม เด็กและครูมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนดำเนินกิจกรรม ในขั้นตอนนี้จะใช้บทร้อยกรอง 1 บทร้อยกรอง ต่อสัปดาห์ โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 วัน ดังนี้

วันที่ 1 ให้เด็กฟังครูอ่านบทร้อยกรองด้วยเสียงที่ชัดเจนและมีจังหวะสม่ำเสมอ 1 รอบ พร้อมกับชี้คำในชาร์ตบทร้อยกรองจากนั้นเด็กพูดคำคล้องจองพร้อมกับครู เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทร้อยกรอง และให้เด็ก ๆ ร่วมกันคิดทำทางประกอบบทร้อยกรองในแต่ละวรรค พร้อมสวมหุ่นสวมหัวรูปของสัตว์ชนิดต่างๆที่ตรงกับบทร้อยกรองเพื่อสร้างความสนใจให้กับเด็ก ๆ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาเมื่อคิดทำทางประกอบครบทุกวรรคแล้วให้เด็กพูดบทร้อยกรองพร้อมกัน ทำทำทางประกอบบทร้อยกรองที่คิดไว้พร้อมกันจากนั้นให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆในบทร้อยกรองโดยใช้บัตรภาพและให้เด็กพูดคำศัพท์ตามบัตรภาพที่ครูนำมา

วันที่ 2 เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำทำทางประกอบบทร้อยกรอง เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทร้อยกรอง ระหว่างดำเนินกิจกรรมครูใช้คำถามปลายเปิด กระตุ้นการพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว ตามความรู้จากประสบการณ์เดิมและความรู้ใหม่ๆจากที่ได้เรียนรู้และการแต่งประโยคจากบัตรภาพที่ครูนำมา

วันที่ 3 เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำทำทางประกอบบทร้อยกรอง ครูเล่านิทานที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองให้เด็กฟังเมื่อครูเล่านิทานจบครูใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน และกระตุ้น การพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว ตามความรู้ที่เด็กได้รับจากนิทาน

3.3 ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทร้อยกรอง และพูดบทร้อยกรองประกอบทำทางพร้อมกัน

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง คือการให้เด็กได้พูดและคิดทำทางประกอบบทร้อยกรอง ระหว่างดำเนินกิจกรรมครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นการพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว ตามความรู้จากประสบการณ์เดิมและความรู้ใหม่ๆจากที่เด็กได้เรียนรู้

3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรอง

งานวิจัยในต่างประเทศ

แมรี และเบิร์ตแตรม (Marry and Bertram. 1997: 174 – 178) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนอ่านและเขียนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากครูการศึกษาพิเศษ และนักการศึกษาทั่วไปศึกษาจากเกรด 2 ว่าใช้วิธีสอนแบบใดบ้าง ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มครูผู้สอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ใช้วิธีอ่านแล้วเติมคำตอบ (Guided Reading) 90 % การอ่านเป็นรายบุคคล (Individualized Reading) 87.0 % การแลกเปลี่ยนหนังสือกัน (Tradebooks) 81.5 % และการเปลี่ยนกันอ่าน (Round – Reading) 74.1 % เป็น 4 วิธีในระดับแรกที่ใช้มากที่สุด และยังมีอีก 17 วิธี ที่ใช้สอนเด็กปกติ และเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

จาเคียล (Jakiel. 1971: 6279) ได้ทำการวิเคราะห์คำคล้องจองที่เป็นที่นิยมในการเรียนในระดับ 9 โดยคำนึงถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ควรทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
2. ควรยกตัวอย่างประกอบการเรียน ควรมีการเปรียบเทียบให้เห็นจริง
3. ครูแนะนำเกี่ยวกับการใช้โวหารถ้อยคำ สำนวนโวหารต่างๆ
4. วรรณกรรมร่วมสมัยที่ให้นักเรียน ควรเป็นเรื่องที่ดี
5. ถ้าวรรณกรรมที่ครูต้องการให้นักเรียนนั้นยาวมาก ครูควรเลือกเฉพาะตอนที่เห็นว่าดีที่สุดมาให้นักเรียน
6. ควรจัดให้มีการอบรมครู ให้รู้จักวรรณกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ

แฟมบราว (Fambrough. 1972: 104) ได้ศึกษาการสอนร้อยกรองในศตวรรษที่ 19 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายว่า วิธีที่ใช้สอนวรรณคดีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น จะเริ่มสอนเนื้อหาเรียงลำดับเหตุการณ์ คือเริ่มตั้งสมัยโรมันติก และพบว่าวิธีการได้ผลมากที่สุดในการสอนวรรณกรรมร้อยกรองนั้นควรใช้การเปรียบเทียบและสรุปบทเรียน และควรให้นักเรียนที่สนใจวิคนหนึ่งหรือหลายๆ คนเป็นพิเศษ

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความสามารถทางภาษานั้นมีการพัฒนามาตั้งแต่แรกเกิด กิจกรรมการให้เด็กได้ท่องบทร้อยกรองเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีมักจะใช้ในการช่วยส่งเสริมความสามารถทางการฟังและการพูดให้กับเด็ก เพราะนอกจากเด็กจะได้รับความสนุกสนานจากการได้พูดและออกเสียงประกอบการเสริมทำทางประเพื่อเพิ่มความสนุกสนานให้กับเด็กมากขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา นาคทรัพย์ (2546: 41; อ้างอิงจากเพลินพิศ ไชยยากุล) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านคำภาษาไทยในบทเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการทดลองปรากฏว่า คะแนนการอ่านคำของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมและคะแนนความก้าวหน้าการอ่านคำของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อรุณญา เชื้อทอง (2546: 67) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยาก โดยใช้บัตรย่อยกรอง พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งคล้อยจองกับสมมติฐาน ข้อ 2 ที่ว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน เป็นผลจากการใช้แบบฝึกทักษะในการสอนอ่านโดยใช้บัตรย่อยกรอง ผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

จุฑา สุกใส (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 5-6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายก่อนและหลังการทดลอง มีพัฒนาการทางการพูดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติก่อนและหลังการทดลองมีพัฒนาการทางการพูดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติ มีพัฒนาการทางการพูดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติมีความก้าวหน้าของพัฒนาการทางการพูดเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่สูงขึ้น

ปานใจ จารุณนิช (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง พฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 4-5 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจองมีพฤติกรรมทางการพูดหลังจัดกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจองมีพฤติกรรมการพูดด้านทักษะทางการพูด การเข้าใจความหมาย และด้านการใช้ภาษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณภัทรสร จรเจริญ. (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้คำคล้องจองประกอบภาพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้คำคล้องจองประกอบภาพ ความสามารถด้านการฟังโดยรวมมีผลต่างเฉลี่ยเท่ากับ 7.86 คะแนน และรายด้าน ปรากฏว่า ด้านการจำแนกเสียงมีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.13 คะแนน ด้านการฟังเรื่องราวมีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.93 คะแนน และด้านการปฏิบัติตามคำสั่งมีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.80 คะแนน ซึ่ง ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ส่วนความสามารถด้านการพูดโดยรวมมีผลต่างเฉลี่ยเท่ากับ 6.93 คะแนน และรายด้านปรากฏว่า ด้านการพูดคำศัพท์มีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.06 คะแนน ด้านการพูดแต่งประโยคปากเปล่า มีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.33 คะแนน และด้านการพูดสื่อสารมีผลเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 2.53 คะแนน ซึ่งรายด้านทุกด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ $P < .01$ แสดงว่า การใช้คำคล้องจองประกอบภาพสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการฟังโดยรวมและรายด้านทุกด้าน รวมทั้งความสามารถด้านการพูดโดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างชัดเจน

ทิพวรรณ หอมพูล (2536: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความบทร้อยกรองของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะระหว่างกลุ่มที่ใช้การสอน ตามคู่มือครูกับกลุ่มที่ใช้แบบฝึกทักษะ ผลการศึกษาพบว่าหลังการฝึกทักษะการอ่านจับใจความ บทร้อยกรอง กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความบทร้อยกรองภายในกลุ่มทดลอง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความบทร้อยกรองหลังการฝึกทักษะการอ่านจับใจความบทร้อยกรอง สูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกทักษะการอ่านจับใจความบทร้อยกรองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยของผู้วิจัยในประเทศพบว่า การใช้บทร้อยกรอง แบบต่างๆ จะช่วยให้เด็กมีความสามารถทางการเรียน ทาง การพูดสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 3 ห้องเรียน นักเรียน 57 คน ของโรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง จำนวน 20 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง
2. แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยของแผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทางตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาคู่มือหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรปฐมวัยที่ต้องการให้เกิดกับเด็กปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย

2. ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ ได้แก่ หนูน้อยพาเพลิน รวมบทร้อยกรองสำหรับเด็กเล็ก ระดับอนุบาลและประถมศึกษา ของฐะปะนีย์ นาครทรรพ และกิตติยวดี บุญเชื้อ (2516) บทดอกสร้อยสุภาสิตประกอบภาพ ของกรมศิลปากร (2506) เป็นถนิมระดับกรรม ทุกเมื่อ : บทดอกสร้อยสุภาสิต ของจักรกฤษณ์ ดวงพัตรา (2552) หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มทักษะฯ ภาษาไทย รวมบทร้อยกรองเล่ม ๑ (2536) ดอกสร้อยสุภาสิต กระทรวงศึกษาธิการ (2554) เพื่อศึกษาบทร้อยกรองที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมกับวัย และบทร้อยกรองที่นำมาใช้ต้องใกล้ตัวเด็กและเป็นบทร้อยกรองที่เด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย

3. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง ได้แก่ ความสามารถในการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้คำคล้องจองประกอบภาพ ของณภัทรสร จรจรัญ (2551) ผลของการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ของจุฑา สุขใส (2545) พฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง ของปานใจ จารุณนิช (2548) การพัฒนาความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านโดยใช้เทคนิคการสอนอ่านด้วยบทร้อยกรอง ของกรรณา พูลสวัสดิ์ (2549) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง แผนการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง

4. ศึกษาบทร้อยกรองที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมกับวัย และบทร้อยกรองที่นำมาใช้ต้องใกล้ตัวเด็กและเป็นบทร้อยกรองที่เด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย เพื่อส่งเสริมความสามารถทางด้านการพูดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราวของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยมีการคัดเลือกบทร้อยกรองจากคำคล้องจองและบทดอกสร้อยที่ปรากฏและมีใช้ในบทเรียนสำหรับเด็กในอดีตรวมทั้งหมด 15 บทร้อยกรอง ดังนี้ 1) ของใช้ 2) กิจวัตรประจำวัน 3) เลื่อยไม้ไผ่ 4) ฝึกลีลา 5) ตีหม่ม 6) แมวเหมียว 7) นกขมิ้นเหลืองอ่อน 8) ไก่แจ้ 9) แมงมุม 10) กาดำ 11) มดแดง 12) กระต่าย 13) ช้างพลาย 14) นกกระเจา 15) ลิงลม

5. การคัดเลือกบทร้อยกรองทั้งหมด 15 บทร้อยกรอง โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย ทำการประเมินและให้คำแนะนำในการคัดเลือกบทร้อยกรองครั้งนี้มีจำนวน 2 ท่านดังนี้

1 รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญญอนันตพงษ์	อาจารย์ประจำสาขา
การศึกษาปฐมวัย คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
2 รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลชีวะ	อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
ปฐมวัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการพิจารณาบทร้อยกรอง จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย มีทั้งหมด 8 บท ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. กิ่วตรประจำวัน	2. เลื่อยไม้ ไสกบ
3. ผีเสื้อ	4. แมวเหมียว
5. แมงมุม	6. กาดำ
7. มดแดง	8. ลิงลม

6. ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง 1 บทร้อยกรอง ต่อ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป

ขั้นนำ เด็กและครูเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมโดยเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังนี้ การใช้ปริศนาคำทาย การเปิดบัตรตัวเลขทายภาพ การร้องเพลง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม เด็กและครูมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนดำเนินกิจกรรม ในขั้นตอนนี้จะใช้บทร้อยกรอง 1 บทร้อยกรอง ต่อสัปดาห์ โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 วัน ดังนี้

วันที่ 1 ให้เด็กฟังครูอ่านบทร้อยกรองด้วยเสียงที่ชัดเจนและมีจังหวะสม่ำเสมอ 1 รอบ พร้อมกับชี้คำในชาร์ตบทร้อยกรองจากนั้นเด็กพูดคำคล้องจองพร้อมกับครู เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทร้อยกรอง และให้เด็ก ๆ ร่วมกันคิดท่าทางประกอบบทร้อยกรองในแต่ละวรรคพร้อมสวมหุ่นสวมหัวรูปของสัตว์ชนิดต่างๆ ที่ตรงกับบทร้อยกรอง เพื่อสร้างความสนใจให้กับเด็ก ๆ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา เมื่อคิดท่าทางประกอบครบทุกวรรคแล้วให้เด็กพูดบทร้อยกรองพร้อมกับท่าทางประกอบบทร้อยกรองที่คิดไว้พร้อมกัน จากนั้นให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆในบทร้อยกรองโดยใช้บัตรภาพและให้เด็กพูดคำศัพท์ตามบัตรภาพที่ครูนำมา

วันที่ 2 เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับท่าทางประกอบบทร้อยกรอง เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทร้อยกรอง ระหว่างดำเนินกิจกรรมครูใช้คำถามปลายเปิด กระตุ้นการพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว ตามความรู้จากประสบการณ์เดิมและความรู้ใหม่ๆจากที่ได้เรียนรู้และการแต่งประโยคจากบัตรภาพที่ครูนำมา

วันที่ 3 เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับท่าทางประกอบบทร้อยกรอง ครูเล่านิทานที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองให้เด็กฟังเมื่อครูเล่านิทานจบครูใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน และกระตุ้น การพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว ตามความรู้ที่เด็กได้รับจากนิทาน

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทร้อยกรอง และพูดบทร้อยกรองประกอบท่าทางพร้อมกัน

7. นำแผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางให้ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการจัดประสบการณ์พิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ชั้นนำ ชั้นสอน ชั้นสรุป สื่อ และการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน

1. อาจารย์อารีย์ คำสังพะ ครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสุเหร่าทรายกอง
ดิน กรุงเทพมหานคร

2. อาจารย์กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร ครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสาธิตพัฒนา
กรุงเทพมหานคร

3. อาจารย์ปานใจ จารุณิข ครูประจำชั้นโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ
กรุงเทพมหานคร

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เสนอแนะให้ชาร์ตทรัพยากรควรมีอักษรที่ใหญ่ให้เด็กเห็นชัดเจน แผ่นชาร์ตที่ใช้ในการทดลองควรติดไว้ที่มุมหนังสือให้เด็กได้มีโอกาสอ่านด้วยตนเองเป็นการทบทวนความรู้

8. ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

9. นำแผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางไปทดลองใช้จริงกับเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4 – 5 ปี โรงเรียนวัดอัมพวา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน แผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางมีความเหมาะสมกับพัฒนาการและเหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแผน ดังนั้น แผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางจึงมีความเหมาะสมในการนำมาจัดกิจกรรมเพื่อวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

10. นำแผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนที่ปรับปรุง

ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถด้านการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยสร้างโดยผู้วิจัยดังนี้ จีรวรรณ นนทะชัย (2555). พูลสุข สุขเสริม (2551). กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร (2553). สมศรี ปาณะโตะชะ (2551). วรทิพย์ ปลื้มสกุลไทย (2557). เพื่อเป็นแนวทางใน

การศึกษาวิธีการสร้างแบบวัด และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงสร้างแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดให้กับเด็กปฐมวัย

2. ลักษณะของแบบวัด และกฎเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ด้านการพูดคำศัพท์ ตอนที่ 2 ด้านการพูดเป็นประโยค และตอนที่ 3 ด้านการพูดเป็นเรื่องราว โดยมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ มีจำนวน 9 ข้อ มีลักษณะดังนี้

แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ประกอบด้วยคำถามที่เป็นข้อสอบชนิดรูปภาพ ข้อสอบแต่ละข้อจะกำหนดรูปภาพ ของคำศัพท์ที่เด็กปฐมวัยควรรู้จักให้ 3 รูปภาพ และกำหนดคำถามให้ครูอ่าน และระบุกฎเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ข้อที่ 1 ครูบอกให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วชี้ที่รูปภาพที่ละรูปภาพ แล้วให้เด็กบอกชื่อคำศัพท์ว่าเป็นรูปภาพอะไร

กฎเกณฑ์การให้คะแนน ด้านการพูดคำศัพท์

ให้	0	คะแนน	เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพผิดทั้งหมด
	1	คะแนน	เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพได้ถูกโดยต้องมีครูช่วยแนะ
	2	คะแนน	เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพได้ถูกด้วยตนเอง แต่บางคำต้องมีครูช่วยแนะ
	3	คะแนน	เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพได้ถูกด้วยตนเองทั้งสามภาพ

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค มีจำนวน 7 ข้อ มีลักษณะดังนี้

แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคประกอบด้วยคำถามที่เป็นข้อสอบชนิดรูปภาพ ข้อสอบแต่ละข้อจะกำหนดรูปภาพ ที่แสดงกิริยาอาการ หรือการกระทำ ที่เด็กปฐมวัยคุ้นเคย และควรรู้จักให้ และกำหนดคำถามให้ครูอ่าน และระบุกฎเกณฑ์การให้คะแนน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ข้อที่ 2 ครูบอกให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วพูดเป็นประโยคให้สอดคล้องกับภาพว่าใครทำอะไร ที่ไหน

กฎเกณฑ์การให้คะแนน ด้านการพูดเป็นประโยค

- ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กพูดเป็นคำ วลี แต่ไม่สามารถระบุใคร ทำอะไร
- 1 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรได้ถูกโดยต้องมีครูช่วยแนะ
- 2 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรได้ถูกด้วยตนเอง แต่บางส่วนต้องมีครูช่วยแนะ
- 3 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไร ที่ไหน ได้ถูกด้วยตนเอง

ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว มีจำนวน 4 ข้อ มีลักษณะดังนี้

แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราวประกอบด้วยคำถามที่เป็นข้อสอบชนิดรูปภาพ ข้อสอบแต่ละข้อจะกำหนดรูปภาพ เหตุการณ์ที่บุคคลแสดงกิริยาอาการ หรือการกระทำ ที่เด็กปฐมวัยคุ้นเคยและควรรู้จักให้ และกำหนดคำถามให้ครูอ่าน และระบุกฎเกณฑ์การให้คะแนนดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ข้อที่ 3 ครูบอกให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วพูดเป็นเรื่องราวให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ในภาพว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร กับใคร

กฎเกณฑ์การให้คะแนน ด้านการพูดเป็นประโยค

- ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กไม่สามารถระบุเรื่องราวว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน กับใคร
- 1 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรที่ไหน กับใครได้ถูกบางส่วน
- 2 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรที่ไหน กับใครได้ถูกด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรที่ไหน กับใครเป็นเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องและสามารถเล่าเรื่องต่อเติมจากภาพได้

3. สร้างคู่มือประกอบคำแนะนำการใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

4. นำแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดและคู่มือดำเนินการวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาในการเป็นผู้ตรวจสอบ เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดกับวัตถุประสงค์ ดังรายนามต่อไปนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล กองศิลป์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
(ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์ดร.ปัทมวิษณุ ไบกุลหลาบ	หัวหน้าสาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
3. อาจารย์ประสิทธิ์รักษ์ เจริญผล	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลรุ่งเพชร
จังหวัดนนทบุรี

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (IOC : Index of Item - Objective Congruence) ซึ่งต้องมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2557: 90) ขึ้นไปได้จำนวนแบบวัดความสามารถทางการพูดรวมทั้งหมด 20 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 – 1.0 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เสนอแนะปรับปรุงภาพให้มีความคมชัดมากขึ้นและต้องมีรายละเอียดของภาพที่เด็กจะสามารถตอบคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ภาพที่ใช้ควรเป็นภาพที่ใกล้ตัวเด็กหรือที่เด็กคุ้นเคย

5. ปรับปรุงแบบวัดความสามารถทางการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยและคู่มือแบบวัดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบวัดความสามารถทางการพูดที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4 – 5 ปี โรงเรียนวัดอัมพวา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยผู้วิจัยทำการสังเกตและบันทึกการสังเกตแบบวัดความสามารถทางการพูดเพื่อศึกษาความชัดเจน และหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถทางการพูดตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยคำนวณหาค่า CITC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า CITC มากกว่า .20 ได้ดังนี้ ตอนที่ 1 ด้านการพูดคำศัพท์ ได้ค่า CITC อยู่ระหว่าง .32-52 จำนวน 9 ข้อ และใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา วิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ เท่ากับ .74 ตอนที่ 2 ด้านการพูดเป็นประโยค ได้ค่า CITC อยู่ระหว่าง .24-51 จำนวน 7 ข้อ และใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา วิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ เท่ากับ .73 และตอนที่ 3 ด้านการพูดเป็นเรื่องราว ได้ค่า CITC อยู่ระหว่าง .47-66 จำนวน 4 ข้อ และใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา วิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ เท่ากับ .75 และใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา วิเคราะห์แบบวัดทั้ง 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อถือได้ .85 ซึ่งมี ค่าความเชื่อถือได้สูงสามารถนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ดังสรุปในตาราง

ตาราง 1 การวิเคราะห์รายข้อแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

		CITC	จำนวนข้อ	ความเชื่อถือได้
ตอนที่ 1	แบบวัดด้านการพูดคำศัพท์	.32-52	9	.74
ตอนที่ 2	แบบวัดด้านการพูดเป็นประโยค	.24-51	7	.73
ตอนที่ 3	แบบวัดด้านการพูดเป็นเรื่องราว	.47-66	4	.75
รวมทั้งฉบับ			20	.85

7. นำแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลอง One – Group Pretest – Posttest Design (สิริมา ภิญาญอนันตพงษ์. 2550:15) เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการดำเนินการแบบกึ่งทดลอง

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน(Pretest)	ทดลอง(Treatment)	สอบหลัง(Posttest)
E	T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

E แทน กลุ่มทดลอง

T_1 แทน การทดสอบความสามารถทางด้านการพูด ก่อนการทดลอง

X แทน กิจกรรมการใช้นิทรรศการประกอบท่าทาง

T_2 แทน การทดสอบความสามารถทางด้านการพูด หลังการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ วันละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ระหว่างเวลา 9.30 – 10.00 น. รวม 24 ครั้ง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการนำบทหรือกรอนที่ไม่ใช้ในการทดลองมาสอนให้กับเด็ก

2. ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถด้านการพูดที่สร้างขึ้นมาทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างก่อนดำเนินการทดลอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยการจัดกิจกรรมการใช้นิทรรศการประกอบท่าทาง ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ใช้เวลา 8 สัปดาห์ 1 บทเรียนใช้เวลา 1 สัปดาห์ จำนวน 3 วัน วันละ 30 นาที ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 9.30 – 10.00 ดังปรากฏใน ตาราง 3

ตาราง 3 ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการใช้นิทรรศการประกอบท่าทาง

สัปดาห์	วันที่ทำการทดลอง (เวลา 9.30 น. -10.00 น.)	ชื่อบทเรียน ที่ใช้จัดกิจกรรม	ทักษะทางการพูด
1	วันจันทร์/ วันอังคาร/ วันพุธ	กิจวัตรประจำวัน	เด็กพูดคำศัพท์ที่สอดคล้องกับบทเรียนจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพแปรงสีฟัน ภาพยาสีฟัน ภาพข้าว ภาพโรงเรียน ภาพหนังสือ เด็กแต่งประโยคจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพตื่นนอน ภาพอาบน้ำ ภาพแปรงฟัน ภาพทานข้าว ภาพไปโรงเรียน ภาพอ่านหนังสือ ภาพเขียนหนังสือ ภาพเล่นของเล่น ภาพนอนหลับ ให้เด็กเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับนิทาน ให้เด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองให้เพื่อนๆ ฟัง

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์	วันที่ทำการทดลอง (เวลา 9.30 น. -10.00 น.)	ชื่อบทร้อยกรอง ที่ใช้จัดกิจกรรม	ทักษะทางการพูด
2	วันจันทร์/ วันอังคาร/ วันพุธ	เลื้อยไม้ ไสกบ	เด็กพูดคำศัพท์ที่สอดคล้องกับบท ร้อยกรองจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพเลื้อย ภาพไม้ ภาพบ้าน ภาพตะปู ภาพก้อน ภาพคุนย่า, คุนยาย ภาพคุนปู่, คุนตา เด็ก แต่งประโยคจากบัตรภาพที่ครู นำมา เช่น ภาพเด็กนั่งกินข้าวใน ห้องครัว ภาพเด็กเล่นของเล่นใน ห้องนั่งเล่น ภาพแปรงฟันใน ห้องน้ำ ภาพเด็กนอนในห้องนอน เด็กเล่าเรื่องราวที่สอดคล้องกับ นิทานที่ได้ฟัง เช่น ให้เด็กออกมา เล่าเรื่องราวที่เคยช่วยเหลือเพื่อน บ้านอย่างไรบ้าง
3	วันจันทร์/ วันอังคาร/ วันพุธ	ผีเสื้อ	เด็กพูดคำศัพท์ที่สอดคล้องกับบท ร้อยกรองจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพผีเสื้อ ภาพดอกไม้ เด็กแต่งประโยคจากบัตร เช่น ภาพผีเสื้อกำลังกินน้ำหวานจาก ดอกไม้ เด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ นิทานที่เด็กได้ฟัง ให้เด็กเล่า เรื่องราวเกี่ยวกับการเจริญเติบโต ของผีเสื้อที่ต้องผ่านขั้นตอน อะไรบ้าง

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์	วันที่ทำการทดลอง (เวลา 9.30 น. -10.00 น.)	ชื่อบทร้อยกรอง ที่ใช้จัดกิจกรรม	ทักษะทางการพูด
4	วันจันทร์/ วันอังคาร/ วันพุธ	แมวเหมียว	เด็กพูดคำศัพท์ที่สอดคล้องกับบทร้อยกรองจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพแมว ภาพหนู เด็กพูดประโยคจากการร่วมกันสนทนา และตอบคำถามดังนี้ - เด็ก ๆ รู้ไหมว่าแมวมีลักษณะอย่างไร - แมวกินอะไรเป็นอาหาร - เด็ก ๆ เคยเห็นแมวจากที่ไหนบ้าง ให้เด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับแมวที่เด็ก ๆ เคยพบเจอ
5	วันจันทร์/ วันอังคาร/ วันพุธ	แมงมุม	เด็กพูดคำศัพท์ที่สอดคล้องกับบทร้อยกรองจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพแมงมุม ภาพใยแมงมุม เด็กพูดประโยคจากการร่วมกันสนทนาและตอบคำถามดังนี้ - เด็ก ๆ รู้ไหมว่าแมงมุมมีลักษณะอย่างไร - แมงมุมกินอะไรเป็นอาหาร - แมงมุมมีวิธีการหาอาหารอย่างไร - เด็ก ๆ เคยเห็นแมงมุมที่ไหนบ้าง ให้เด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับแมงมุมที่เด็ก ๆ เคยพบเจอ

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์	วันที่ทำการทดลอง (เวลา 9.30 น. -10.00 น.)	ชื่อบทร้อยกรอง ที่ใช้จัดกิจกรรม	ทักษะทางการพูด
6	วันจันทร์/ วันอังคาร/ วันพุธ	กาดำ	เด็กพูดคำศัพท์ที่สอดคล้องกับบท ร้อยกรองจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพนกกา - เด็ก ๆ รู้ใหม่ว่านกกามีลักษณะ อย่างไร - นกกากินอะไรเป็นอาหาร - เด็ก ๆ เคยเห็นนกกาที่ไหนบ้าง ให้เด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับนกกาที่ เด็ก ๆ เคยพบเจอ
7	วันจันทร์/ วันอังคาร/ วันพุธ	มดแดง	เด็กพูดคำศัพท์ที่สอดคล้องกับบท ร้อยกรองจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพมดแดง ภาพปาก เด็ก พูดประโยคจากการร่วมกัน สนทนาและตอบคำถามดังนี้ - เด็ก ๆ รู้ใหม่ว่ามดแดงมีลักษณะ อย่างไร - มดแดงกินอะไรเป็นอาหาร - เด็ก ๆ เคยเห็นมดแดงที่ไหนบ้าง ให้เด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับมดแดง ที่เด็ก ๆ เคยพบเจอ

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์	วันที่ทำการทดลอง (เวลา 9.30 น. -10.00 น.)	ชื่อบทเรียน ที่ใช้จัดกิจกรรม	ทักษะทางการพูด
8	วันจันทร์/ วันอังคาร/ วันพุธ	ลิงลม	เด็กพูดคำศัพท์ที่สอดคล้องกับบทเรียนจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพลิง ภาพข้าว ภาพฟัน เด็กพูดประโยคจากการร่วมกันสนทนาและตอบคำถามดังนี้ - เด็ก ๆ รู้ไหมว่าลิงมีลักษณะอย่างไร - ลิงกินอะไรเป็นอาหาร - เด็ก ๆ เคยเห็นลิงที่ไหนบ้าง - เด็กเข้าไปจับลิงตามลำพังได้หรือไม่เพราะอะไร ให้เด็กเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับลิงที่เด็ก ๆ เคยพบเจอ

5. เมื่อผู้วิจัยดำเนินการทดลองจนครบ 8 สัปดาห์ แล้วจึงนำแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดฉบับเดิมมาวัดซ้ำและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

6. นำข้อมูลที่ได้จากการวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ทำการวิเคราะห์

1. หาค่าเฉลี่ย และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

1.1 คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนโดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2557: 134)

ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัย

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร
(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2557: 134)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

สถิติการหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด

1. การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด
(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2557: 90) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบวัดกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ
	n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนคำถามกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมดจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2557: 95) ดังนี้

$$CITC = \frac{Cov(I,T)}{S_I S_T}$$

เมื่อ CITC	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของข้อคำถามกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆที่เหลือ
Cov(I,T)	แทน	ค่าความแปรปรวนร่วมของข้อคำถามกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆที่เหลือ
S_I	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนข้อคำถาม
S_T	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวมจากข้ออื่นๆที่เหลือ

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถทางการพูด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2557: 37) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถทางการพูด
k	แทน	จำนวนข้อของแบบวัดความสามารถทางการพูดทั้งหมด
s_i	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดรายข้อ
s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบวัดความสามารถทางการพูด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ทำการวิเคราะห์

1. เปรียบเทียบคะแนนความต่างของคะแนนเฉลี่ย จากแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง โดยใช้สูตร $t - \text{test for Dependent Sample}$ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2557: 138)

$$t = \frac{\bar{D}}{s_D}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ใน t – distribution
	D	แทน	ค่าความแตกต่างของคะแนน
	N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนน
	$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
	s_D	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง

2. หาค่าขนาดส่งผล (Effect Size) สำหรับ t-test แบบ Dependent Samples โดยใช้สูตร Cohen's d (Cohen, 1988, pp. 19-74) ดังนี้ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ 2557: 138)

$$d = \frac{t}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ	d	แทน	ค่าขนาดของการส่งผลของ Cohen's d
	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

และใช้เกณฑ์การแปลค่าขนาดของการส่งผลตามตารางมาตรฐานของ Cohen's d ดังนี้

เมื่อ	d = 0.2 - 0.49	ส่งผลน้อย
	d = 0.5 – 0.79	ส่งผลปานกลาง
	d = 0.8 ขึ้นไป	ส่งผลมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
SD	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t. distribution
D	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
df	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนน
P	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
Cohen's d	แทน	ค่าขนาดส่งผลของ Cohen's d

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้
ตอนที่ 1 การศึกษาระดับความสามารถทางด้านการพูดก่อนและหลังการทดลอง
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางด้านการพูดก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

1.1 การศึกษาระดับความสามารถทางด้านการพูดรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นรายด้านคือด้านการพูดคำศัพท์ จำนวน 9 ข้อ ด้านการพูดเป็นประโยคจำนวน 7 ข้อ ด้านการพูดเป็นเรื่องราวจำนวน 4 ข้อ ที่ได้จากการวัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้ร่ายกรองประกอบท่าทาง มาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยเป็นรายบุคคล ดังแสดงในตาราง 4 โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับ	การแปลความหมาย
2.26-3.00	ระดับ 3	คือพูดคำศัพท์/ประโยค/เรื่องราวด้วยตนเองได้ถูก
1.51-2.25	ระดับ 2	คือพูดคำศัพท์/ประโยค/เรื่องราวได้ถูก แต่บางคำต้องมีครูช่วยแนะ
0.76-1.50	ระดับ 1	คือพูดคำศัพท์/ประโยค/เรื่องราวได้โดยต้องมีครูช่วยแนะ
0.00-0.75	ระดับ 0	คือพูดคำศัพท์/ประโยค/เรื่องราวไม่ถูกทั้งหมด

ตาราง 4 ระดับพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยรายบุคคลที่วัดก่อนและหลังการ การจัด
กิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง

เด็กปฐมวัย	คำศัพท์ วัดก่อน		คำศัพท์ วัดหลัง		ประโยค วัดก่อน		ประโยค วัดหลัง		เรื่องราว วัดก่อน		เรื่องราว วัดหลัง	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
คนที่1	1.89	2	2.89	3	1.14	1	2.14	2	1.25	1	2.00	2
คนที่2	2.78	3	3.00	3	1.57	2	3.00	3	1.00	1	3.00	3
คนที่3	2.56	3	3.00	3	1.29	1	3.00	3	1.00	1	3.00	3
คนที่4	2.33	3	3.00	3	1.14	1	3.00	3	1.50	1	3.00	3
คนที่5	2.44	3	2.89	3	1.57	2	2.14	2	1.00	1	2.00	2
คนที่6	2.44	3	3.00	3	1.14	1	2.14	2	0.75	0	2.00	2
คนที่7	2.67	3	3.00	3	0.71	0	2.14	2	1.00	1	2.00	2
คนที่8	2.56	3	3.00	3	1.00	1	2.14	2	0.75	0	2.00	2
คนที่9	2.44	3	3.00	3	0.86	1	2.00	2	1.00	1	2.00	2
คนที่10	2.56	3	3.00	3	1.14	1	2.14	2	1.00	1	2.00	2
คนที่11	2.33	3	2.89	3	0.71	0	2.14	2	0.75	0	2.00	2
คนที่12	2.33	3	3.00	3	0.86	1	2.14	2	1.00	1	2.00	2
คนที่13	2.22	2	2.89	3	1.00	1	2.14	2	1.00	1	2.00	2
คนที่14	2.78	3	3.00	3	1.14	1	2.14	2	1.00	1	2.00	2
คนที่15	2.44	3	3.00	3	1.14	1	3.00	3	1.00	1	3.00	3
คนที่16	1.78	2	2.67	3	1.00	1	2.14	2	1.00	1	2.00	2
คนที่17	2.44	3	3.00	3	1.14	1	3.00	3	1.00	1	3.00	3
คนที่18	2.22	2	2.89	3	0.71	0	2.14	2	0.75	0	2.00	2
คนที่19	2.33	3	3.00	3	1.00	1	2.14	2	1.00	1	2.00	2
คนที่ 20	2.33	3	3.00	3	1.14	1	2.14	2	1.00	1	2.00	2

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 ปรากฏว่า

ด้านที่ 1 ความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยรายบุคคล มีค่าเฉลี่ย 1.78 - 2.78 คะแนน ซึ่งส่วนมากอยู่ในระดับที่ 3 คือพูดคำศัพท์ที่ได้ถูกด้วยตนเองจำนวน 16 คน และบางคน อยู่ในระดับที่ 2 คือพูดคำศัพท์ที่ได้ถูกแต่บางคำต้องมีครูช่วยแนะ จำนวน 4 คน และหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ย 2.67 - 3.00 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับที่ 3 คือพูดคำศัพท์ด้วยตนเองได้ถูกทั้ง 20 คน

ด้านที่ 2 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยรายบุคคล มีค่าเฉลี่ย 0.71 - 1.57 คะแนน ซึ่งส่วนใหญ่ อยู่ในระดับที่ 1 คือพูดเป็นประโยคได้โดยต้องมีครูช่วยแนะจำนวน 15 คน และมีบางคนอยู่ในระดับที่ 2 คือพูดเป็นประโยคด้วยตนเองได้ถูก แต่บางคำต้องมีครูช่วยแนะ จำนวน 2 คน และอยู่ในระดับที่ 0 คือพูดเป็นประโยคไม่ได้ จำนวน 3 คน และหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ย 2.00 - 3.00 คะแนน ซึ่งส่วนมากอยู่ในระดับที่ 2 คือพูดเป็นประโยคด้วยตนเองได้ถูก แต่บางคำต้องมีครูช่วยแนะจำนวน 15 คน และบางคนอยู่ในระดับที่ 3 คือพูดประโยคด้วยตนเองได้ถูกจำนวน 5 คน

ด้านที่ 3 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยรายบุคคล มีค่าเฉลี่ย 0.75 - 1.50 คะแนน ซึ่งส่วนใหญ่ อยู่ในระดับที่ 1 คือพูดเป็นเรื่องราวได้โดยต้องมีครูช่วยแนะจำนวน 16 คน และบางคนอยู่ในระดับ 0 คือพูดเป็นเรื่องราวไม่ได้ จำนวน 4 คน และหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ย 2.00 - 3.00 คะแนน ซึ่งส่วนมากอยู่ในระดับที่ 2 คือพูดเป็นเรื่องราวด้วยตนเองได้ถูกแต่บางคำต้องมีครูช่วยแนะจำนวน 15 คน และบางคนอยู่ในระดับที่ 3 คือพูดด้วยตนเองเป็นประโยคและเป็นเรื่องราวตามลำดับอย่างต่อเนื่องและแสดงสีหน้าท่าทาง น้ำเสียงเหมาะสมกับสถานการณ์จำนวน 5 คน

1.2 การศึกษาระดับพัฒนาการทางด้านการพูด

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นรายด้านคือด้านการพูดคำศัพท์ จำนวน 9 ข้อ ด้านการพูดเป็นประโยคจำนวน 7 ข้อ ด้านการพูดเป็นเรื่องราวจำนวน 4 ข้อ และคะแนนรวมจำนวน 20 ข้อ ที่ได้จากการวัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทางมาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นกลุ่มดังแสดงในตาราง 5 โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายข้างต้น

ตาราง 5 ระดับความสามารถทางด้านการพูดรายด้านและรวมของเด็กปฐมวัยที่วัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรม การใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง

ความสามารถทางด้านการพูด	วัดก่อน			วัดหลัง		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านที่ 1 การพูดคำศัพท์	2.39	0.25	ระดับ 3	2.96	0.08	ระดับ 3
ด้านที่ 2 การพูดเป็นประโยค	1.07	0.24	ระดับ 1	2.35	0.39	ระดับ 3
ด้านที่ 3 การพูดเป็นเรื่องราว	0.99	0.17	ระดับ 1	2.26	0.44	ระดับ 3
โดยรวม	1.65	0.16	ระดับ 2	2.60	0.24	ระดับ 3

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 ปรากฏว่า

ความสามารถทางด้านการพูดเป็นคำศัพท์ของ เด็กปฐมวัยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 คะแนน อยู่ในระดับที่ 3 คือพูดคำศัพท์ด้วยตนเองได้ถูก หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 คะแนน อยู่ในระดับที่ 3 คือพูดคำศัพท์ด้วยตนเองได้ถูก

ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค เด็กปฐมวัยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.07 คะแนน อยู่ในระดับที่ 1 คือพูดเป็นประโยคได้โดยต้องมีครูช่วยแนะ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 คะแนน อยู่ในระดับที่ 3 คือพูดเป็นประโยคของตนเองได้ถูกต้อง

ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว เด็กปฐมวัยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.99 คะแนน อยู่ในระดับที่ 1 คือพูดเป็นเรื่องราวได้โดยต้องมีครูช่วยแนะหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26 คะแนน อยู่ในระดับที่ 3 คือพูดเป็นเรื่องราวด้วยตนเองได้ถูก

ความสามารถทางด้านการพูดรวม เด็กปฐมวัยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.65 คะแนน อยู่ในระดับที่ 2 คือพูดเป็นคำศัพท์ เป็นประโยค เป็นเรื่องราวตามลำดับ อย่างต่อเนื่องและบางส่วนมีครูช่วยแนะ หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 คะแนน อยู่ในระดับที่ 3 คือพูดด้วยตนเองเป็นประโยคและเป็นเรื่องราวตามลำดับอย่างต่อเนื่องและแสดงสีหน้าท่าทาง น้ำเสียงเหมาะสมกับสถานการณ์

สรุป ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย รายด้านและโดยรวม ก่อนการทดลองด้านการพูดคำศัพท์อยู่ในระดับที่ 3 คือพูดคำศัพท์ด้วยตนเองได้ถูก, ด้านการพูดเป็นประโยคอยู่ในระดับที่ 1 คือพูดเป็นประโยคได้โดยต้องมีครูช่วยแนะและด้านการพูดเป็นเรื่องราวอยู่ในระดับที่ 1 คือพูดเป็นเรื่องราวได้โดยต้องมีครูช่วยแนะและโดยรวมอยู่ในระดับที่ 2 คือพูดเป็นคำศัพท์ เป็นประโยค เป็นเรื่องราวตามลำดับ อย่างต่อเนื่องและบางส่วนมีครูช่วยแนะ หลังการทดลองทุกด้านและโดยรวมอยู่ในระดับที่ 3 คือพูดด้วยตนเองเป็นประโยคและเป็นเรื่องราวตามลำดับอย่างต่อเนื่องและแสดงสีหน้าท่าทาง น้ำเสียงเหมาะสมกับสถานการณ์

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูด

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดแยกเป็น ด้านคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยคและด้านการพูดเป็นเรื่องราวและคะแนนรวมทั้งหมดของเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง ที่วัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง มาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาความแตกต่างโดยใช้ t- test แบบ Dependent Sample ทดสอบค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดรายด้านและรวมของเด็กปฐมวัยที่วัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง

ความสามารถทางด้านการพูด	ก่อน		หลัง		$\bar{D}$	S_D	t	df	P
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD					
การพูดคำศัพท์	2.39	0.25	2.96	0.08	-0.56	0.04	-13.05**	19	0.00
การพูดเป็นประโยค	1.07	0.24	2.35	0.39	-1.28	0.08	-16.56**	19	0.00
การพูดเป็นเรื่องราว	0.99	0.17	2.26	0.44	-1.26	0.09	-13.79**	19	0.00
โดยรวม	1.65	0.16	2.60	0.24	-0.95	0.04	-21.85**	19	0.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 ปรากฏว่า

ความสามารถทางด้านการพูดเป็นคำศัพท์ของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 คะแนน หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 คะแนน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น 0.56 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ($t_{19} = 13.05$, $p = 0.00$)

ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค เด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.07 คะแนน หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 คะแนน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น 1.28 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ($t_{19} = 16.56$, $p = 0.00$)

ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว เด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.99 คะแนน หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26 คะแนน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น 1.26 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ($t_{19} = 13.79$, $p = 0.00$)

ความสามารถทางด้านการพูดโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บท ร้อยกรองประกอบท่าทางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.65 คะแนน และหลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.60 คะแนน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น 0.95 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01(t_{19}) = 21.85, $p = 0.00$)

สรุป หลังได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง เด็กปฐมวัยมีคะแนน ความสามารถทางด้านการพูดโดยรวมและรายด้านทุกด้าน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถ ทางด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยคและด้านการพูดเป็นเรื่องราวและคะแนน ความสามารถทางด้านการพูดรวมสูงขึ้นอย่างชัดเจน

เพื่อให้เห็นเด่นชัดผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยรายด้านและโดยรวม นำเสนอเป็นแผนภูมิ ดัง แสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดรายด้านและคะแนนรวมก่อนและ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง

สรุป จากแผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายด้านและโดยรวม ก่อนและหลังการได้รับการจัด กิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างชัดเจน

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้คำนวณค่าขนาดส่งผล (Effect Size) โดยใช้สูตรขนาดส่งผลของโคเฮน (Cohen's d) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

d	การแปลความหมาย
0.2 - 0.49	ระดับน้อย
0.5 - 0.79	ระดับปานกลาง
0.8 ขึ้นไป	ระดับมาก

ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ขนาดส่งผลของการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทางต่อความสามารถทางด้านการพูด

ความสามารถทางด้านการพูด	t	N	Cohen's d	ขนาดส่งผลระดับ
1.ด้านการพูดคำศัพท์	13.05	20	2.92	มาก
2.ด้านการพูดเป็นประโยค	16.56	20	3.70	มาก
3.ด้านการพูดเป็นเรื่องราว	13.79	20	3.08	มาก
รวมทุกด้าน	21.85	20	4.89	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 ปรากฏว่าการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทางมีขนาดส่งผลต่อความสามารถทางด้านการพูดรายด้านทุกด้านและโดยรวมในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการพูดคำศัพท์ ($d = 2.92$) ด้านการพูดเป็นเรื่องราว ($d = 3.08$) ด้านการพูดเป็นประโยค ($d = 3.70$) และ คະແນວรวม ($d = 4.89$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาระดับความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราว และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อน และหลังได้รับการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง จำนวน 20 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง 1 ห้องเรียน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง และตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง และแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่ง ทำการศึกษา กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่าง 1 สัปดาห์ก่อนการทดลอง จากนั้นทำการทดสอบเพื่อวัดความสามารถทางด้านการพูดก่อนการจัดกิจกรรม โดยใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง ด้วยตนเอง จำนวน 8 สัปดาห์ เมื่อดำเนินการครบ 8 สัปดาห์ จากนั้นทำการทดสอบ (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดฉบับเดียวกันกับแบบวัดที่ใช้ก่อนการทดลองอีกครั้ง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง มีความสามารถทางด้านการพูดเป็นคำศัพท์ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 3 (2.39 คะแนน) หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 3 (2.96 คะแนน) มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น 0.56 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ในด้านการพูดเป็นประโยคก่อนได้รับการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 1 (1.07 คะแนน) หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 3 (2.35 คะแนน) มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น 1.28 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ส่วนด้านการพูดเป็นเรื่องราวก่อนได้รับการจัดกิจกรรมมี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 1 (0.99 คะแนน) หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 3 (2.26 คะแนน) มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น 1.26 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ความสามารถทางด้านการพูดโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 2 (1.65 คะแนน) และหลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 3 (2.60 คะแนน) มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น 0.95 คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีขนาดส่งผลต่อความสามารถทางด้านการพูดรายด้านทุกด้านและโดยรวมในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการพูดคำศัพท์ ($d = 2.92$) ด้านการพูดเป็นเรื่องราว ($d = 3.08$) ด้านการพูดเป็นประโยค ($d = 3.70$) และ คะแนนรวม ($d = 4.89$)

สรุปว่า การจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราวสูงขึ้นอย่างชัดเจน

อภิปรายผล

จากผลการทดลอง พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้นทั้งโดยรวม และรายด้าน หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง ช่วยส่งเสริมความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยให้พัฒนาอยู่ในระดับที่ดีขึ้น ทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. ความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง ก่อนการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับที่ 3 คือ พูดคำศัพท์ด้วยตนเองได้ถูก มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 2.39 คะแนน หลังจากจัดกิจกรรมอยู่ในระดับที่ 3 คือ คำพูดคำศัพท์ได้ถูกด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 2.96 คะแนน มีพัฒนาการด้านการพูดคำศัพท์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้ เพราะก่อนการจัดกิจกรรมเด็กนักเรียนค่อนข้างมีความรู้ด้านคำศัพท์เนื่องจากการทดลองอยู่ในช่วงเทอมที่ 2 เด็กจึงสามารถเชื่อมโยงความหมาย และตอบตามประสบการณ์เดิมตามความเข้าใจของตนเองได้เป็นส่วนมาก และมีบางส่วนที่ยังไม่สามารถตอบได้ เมื่อผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยการนำสื่อประกอบการสอนบทร้อยกรองประกอบท่าทาง สื่อบทร้อยกรองผู้วิจัยเน้นการสื่อความหมายด้วยตัวหนังสือที่มีขนาดใหญ่และภาพประกอบที่ชัดเจนเพื่อความสวยงามเป็นการสร้างความสนใจให้กับเด็กในการเรียนการสอน พบว่า เมื่อผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ เด็กได้ฟัง ได้เห็น ได้พูดและได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยการคิดท่าทางประกอบบทร้อยกรอง ได้พูดคำศัพท์เกี่ยวกับบทร้อยกรองในเชิงสนุกสนาน คำศัพท์ที่ใช้ในการสอนเป็นคำศัพท์ที่ใกล้ตัวเด็ก และสามารถพบได้ในการใช้ชีวิตประจำวันและมีคำศัพท์บางคำเป็นคำศัพท์ใหม่ที่เด็กอาจจะยังไม่เคยพบเห็นจึงทำให้เด็กมีการเรียนรู้ทางด้านคำศัพท์มากขึ้นในกิจกรรมครั้งนี้ กิจกรรมการสอนมีความแปลกใหม่ น่าสนใจดึงดูดใจเด็กสามารถจินตนาการความหมาย และ

เชื่อมโยงเรื่องราวที่มาของคำศัพท์จากประสบการณ์ได้ เด็กมีความสนใจในกิจกรรมเป็นพิเศษ มีการพูดคำศัพท์ที่กำหนดขณะทำกิจกรรม ส่งผลให้เด็กเกิดการสื่อสารโดยการพูดคำศัพท์ภายในกลุ่มเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากแผนการสอนที่ส่งผลในความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์แล้วการจัดสภาพแวดล้อมควรจัดให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ โดยครูมีหน้าที่ให้การสนับสนุน และให้คำแนะนำแก่เด็ก ซึ่งจะส่งผลดีในแง่ดีต่อการพัฒนาทักษะด้านการพูดคำศัพท์ นอกเหนือจากนั้น ยังเป็นการเพิ่มความชัดเจนในการออกเสียง จินตนาการความจำ และความกล้าแสดงออกของเด็ก ส่งผลให้หลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยด้านการพูดคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 115) และสิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2550: อ้างอิงจาก Bruner. 1969: 60) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เป็นสิ่งจำเป็นในการเป็นแรงเสริมให้เกิดการเรียนรู้สำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาจากการฟังแล้วเลียนแบบเสียงมาเป็นภาษาพูด และสอดคล้องกับ สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2540: 54) ที่กล่าวว่า การกระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยตามความพอใจและการสนใจของเด็กจะช่วยส่งผลทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความสุข

2. ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง ก่อนการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับที่ 1 คือ พูดเป็นประโยคได้โดยไม่ต้องมีครูช่วยแนะ ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 1.07 คะแนน หลังจากจัดกิจกรรมอยู่ในระดับที่ 3 คือ พูดเป็นประโยคของตนเองได้ถูกต้อง ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 2.35 คะแนน มีพัฒนาการด้านการพูดเป็นประโยคสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าการจัดกิจกรรมเด็กมีทักษะพื้นฐานการด้านการพูดเป็นประโยคไม่เท่าเทียมกัน โดยส่วนมากเด็กสามารถพูดเป็นประโยคได้ไม่ดี มีความเขินอายไม่กล้าแสดงออก ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดประโยค เมื่อผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยการนำสื่อประกอบการสอนบทร้อยกรองประกอบท่าทาง สื่อบทร้อยกรอง ผู้วิจัยเน้นการสื่อความหมายด้วยตัวหนังสือที่มีขนาดใหญ่และภาพประกอบที่ชัดเจนเพื่อความสวยงามเป็นการสร้างความสนใจให้กับเด็กในการเรียนการสอน และนำภาพต่างๆจากบทร้อยกรองมาให้เด็กสร้างประโยคจากภาพที่กำหนด พบว่า เมื่อเด็กได้ทบทวนโดยการฟัง การพูด การแสดงท่าทางประกอบบทร้อยกรองที่คิดไว้ และยังให้เด็กได้แต่งประโยคจากบัตรภาพที่สอดคล้องกับบทร้อยกรองจึงทำให้ความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้นมากกว่าด้านอื่นๆ เด็กสามารถเรียนรู้โครงสร้างประโยค จดจำคำศัพท์จากบทร้อยกรอง และเข้าใจประโยคที่ต้องการจะสื่อสารออกมาได้ เด็กสามารถคิดเชื่อมโยงคำศัพท์ที่ครูกำหนดออกมาเป็นรูปภาพ และเรียบเรียงออกมาเป็นโครงสร้างประโยค โดยใช้ประสบการณ์เดิมจากการฟังและการพูดบทร้อยกรอง และประสบการณ์การฟังเลียนแบบคำพูดของเพื่อนในชั้นเรียน เมื่อผนวกกับกิจกรรมในชั้นเรียนที่มีการกระตุ้นให้เด็กฝึกพูดเป็นประโยค และให้คำแนะนำในเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก โดยนอกเหนือจากกำลังใจจากครู แล้วเด็กจะได้รับกำลังใจจากเพื่อนอีกทางหนึ่งส่งผลให้เด็กมีความกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น และด้วยความหลากหลายของสื่อการสอน สามารถสร้างแรงจูงใจ แรงกระตุ้น และบรรยากาศ ที่มีความเหมาะสม

ระหว่างทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ทำให้เด็กสามารถเรียบเรียงการพูดเป็นประโยคได้อย่างถูกต้อง มีความรวดเร็วในการคิดประโยคคำพูดจากคำที่กำหนดและมีความชัดเจนในการออกเสียงมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550: 45) กล่าวถึง ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) สติปัญญาเด็กในขั้นที่ 2 ช่วงอายุ 2-6 ปี จะถือตนเองเป็นสำคัญ (Self Centered) บรรยากาศขณะทำกิจกรรมเป็นส่วนกระตุ้นให้เด็กได้มีโอกาสฝึกพูดเป็นแรงส่งเสริมในการเรียนรู้สำหรับเด็ก และกระตุ้นให้เด็กได้มีโอกาสพูดเพื่อพัฒนาการพูดที่สูงขึ้น

3. ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการขับทำนองประกอบท่าทาง ก่อนการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับที่ 1 คือพูดเป็นเรื่องราวได้โดยต้องมีครูช่วยแนะ มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 0.99 คะแนน หลังการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับที่ 3 คือพูดเป็นเรื่องราวตามลำดับ อย่างต่อเนื่องและแสดงสีหน้าท่าทางอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 2.26 คะแนน มีพัฒนาการด้านการพูดเป็นเรื่องราวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าก่อนจัดกิจกรรม เด็กส่วนใหญ่มีทักษะในการลำดับจินตนาการไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็กบางส่วนเกิดความเขินอาย ความกลัว ไม่กล้าแสดงออก เด็กไม่กล้าที่จะพูดหรือแสดงออกท่าทางประกอบตามจินตนาการ เมื่อผู้วิจัยได้ทำการทดลองโดยการนำสื่อประกอบการสอนบทร้อยกรองประกอบท่าทาง สื่อบทร้อยกรองผู้วิจัยเน้นการสื่อความหมายด้วยตัวหนังสือที่มีขนาดใหญ่และภาพประกอบที่ชัดเจนเพื่อความสวยงามเป็นการสร้างความสนใจให้กับเด็กในการเรียนการสอน และนำภาพต่าง ๆ จากบทร้อยกรองมาให้เด็กสร้างเรื่องราวจากภาพที่กำหนด พบว่า เมื่อเด็กได้ทบทวนโดยการฟัง การพูด การแสดงท่าทางประกอบบทร้อยกรองที่คิดไว้ และยังให้เด็กได้เล่าเรื่องราวที่สอดคล้องกับบทร้อยกรองจึงทำให้เด็กมีความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้นมากกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน เพราะขณะทำกิจกรรมเด็กได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน จึงทำให้มีความมั่นใจและช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนุกสนานและการเรียนรู้ด้วยการพูดเป็นเรื่องราวมากยิ่งขึ้น เด็กสามารถเรียงลำดับจินตนาการและพูดเป็นเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง เด็กสามารถนำคำศัพท์และประโยคมาพูดต่อเป็นเรื่องราวสนุกสนานได้ เช่น เมื่อครูนำบัตรภาพมาให้เด็กเล่าเรื่องราว เช่น ภาพเด็ก ๆ กำลังเดินมาโรงเรียนโดยมีองค์ประกอบในภาพที่หลากหลายที่จะช่วยให้เด็กสามารถเล่าเรื่องราวจากบัตรภาพได้ เด็กสามารถนำคำมาจินตนาการต่อและเล่าเป็นเรื่องราวได้ว่า มีเด็ก ๆ หลายคนกำลังเดินมาโรงเรียนและมีคุณครูคอยรับเด็ก ๆ อยู่ที่หน้าโรงเรียน การจัดกิจกรรม มีการร้องเพลง การเปิดบัตรตัวเลขเพื่อทายภาพ และการทายปริศนาคำทายที่เชื่อมโยงสู่เนื้อหา ก่อนเข้าสู่การจัดกิจกรรม ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความตื่นตัว สนใจในกิจกรรมที่ทำให้ลดความเขินอาย มีการสร้างความสัมพันธ์และมีความกล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้นโดยครูมีส่วนช่วยเสริมแก้ไข แนะนำและกระตุ้นแก่ตัวเด็กและส่งผลให้เด็กสามารถพูดออกเป็นเรื่องราวได้เองและมีความถูกต้องสมบูรณ์ นอกจากนั้นเนื้อหา กิจกรรมส่งเสริมการพูดของเด็กครูนั้นควรเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจ อบอุ่น สบายใจ สนุกสนานและมีความเป็นอิสระ เยวพา เดชะคุปต์ (2542: 75-76) ซึ่งสอดคล้องกับ ปรัชญาของ

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ได้ดีจากการกระทำและประสบการณ์ตรง (Learning by doing) พัฒนา ชัชพงษ์ (2540: 15)

นอกจากการใช้บัตรภาพต่างๆ ที่นำมาเป็นสื่อในการเรียนการสอนแล้วยังมีหุ่นสวมหัวที่เกี่ยวกับบทร้อยกรองเป็นสัตว์ชนิดต่างๆ คาตที่ศีรษะขณะปฏิบัติกิจกรรม ทำให้เด็กเห็นภาพสัตว์ที่ชัดเจน และเข้าใจคำต่างๆ มากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้คิดทำทางประกอบบทร้อยกรองได้ดีขึ้นและเกิดความสนุกสนานมากยิ่งขึ้นในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับ กรวิภา สรรพกิจจาง (2547: 63) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กควรเป็นลักษณะการบูรณาการให้เด็กได้ปฏิบัติด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ได้รับการฝึกฝนการใช้ภาษา มีโอกาสได้ยินได้ฟังภาษาที่เหมาะสมกับวัย สามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดตามความต้องการ และการใช้ภาพขนาดใหญ่ที่มีสีสันสวยงามหลากหลาย ทำให้เกิดแรงจูงใจสำหรับเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรม

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมการการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทางนั้นกิจกรรมสามารถพัฒนาความสามารถทางด้านการพูดได้เป็นลำดับขั้นตอน กล่าวคือ ด้านการพูดเป็นคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราวตามลำดับ โดยแผนการสอน อุปกรณ์ และสื่อการสอนต่างๆ มีผลช่วยเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรมที่จัด ส่งผลให้เด็กเกิดความคิด จินตนาการการเรียนรู้ มีความจำความเข้าใจในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองซึ่งมีความซับซ้อนของเนื้อหาต่าง ๆ และไกลตัวจากประสบการณ์เดิมของเด็กเมื่อเด็กมีความเข้าใจในเนื้อหาจึงทำให้เด็กสามารถคิดทำทางประกอบบทร้อยกรองได้และสามารถพูดคำศัพท์ แต่งประโยค และเล่าเรื่องราวจากบัตรภาพที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองได้ นอกเหนือจากแผนการสอนที่มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดในเด็กปฐมวัย สภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมและครูเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ครูมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม สร้างบรรยากาศในขณะที่ทำกิจกรรมให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ในห้องเรียน สร้างความสนุกสนาน สอดแทรกทักษะด้านการพูดและเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ตัวเด็กขณะทำกิจกรรม นอกจากนี้ครูยังสามารถเพิ่มเติมทักษะด้านการจดจำคำศัพท์ ด้านจินตนาการ และความกล้าแสดงออกให้แก่เด็กผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงระหว่างการจัดกิจกรรม ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านการพูดที่สูงขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. ในการจัดกิจกรรมในระยะแรก เด็กไม่กล้าพูดหรือแสดงทำทางประกอบบทร้อยกรองตามจินตนาการมากนักเนื่องจากเด็กยังไม่คุ้นเคยกับการคิดทำทาง เมื่อครู หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนกระตุ้นและให้คำแนะนำ และให้กำลังใจ เด็กมีความสนใจ มีความมั่นใจและกล้าพูดกล้าแสดงออกมากขึ้น

2. จากการจัดกิจกรรมพบว่า เด็กให้ความสนใจกับบทร้อยกรองและสัตว์ชนิดต่างๆ เกี่ยวกับบทร้อยกรองและสนุกกับการคิดทำทางประกอบบทร้อยกรองนั้นๆ

3. การจัดกิจกรรมบทร้อยกรองทำให้เด็กพูดแสดงท่าทางร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้จักการรอคอย มีการโต้ตอบในสิ่งที่ครูถามกระตุ้นระหว่างการทำกิจกรรม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับท่าทางต่างๆในบทร้อยกรอง

4. เด็กๆ มีความเข้าใจเมื่อเด็กได้ทบทวนโดยการฟัง การพูด การแสดงท่าทางประกอบบทร้อยกรองที่คิดไว้ และสามารถพูดคำศัพท์จากบัตรภาพ แต่งประโยคที่สอดคล้องกับบัตรภาพและพูดเล่าเรื่องราวจากนิทานที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองได้หลังการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดท่าทางประกอบบทร้อยกรองทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม ในเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก ควรให้เพื่อนกระตุ้น ให้กำลังใจ หรือครูช่วยให้คำแนะนำ

2. ในการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง ควรมีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ให้พร้อม มีความเหมาะสม มีความน่าสนใจ เป็นอุปกรณ์ที่เด็กเคยพบเห็นในประสบการณ์ชีวิตประจำวัน และเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนในการร่วมกิจกรรม

3. ในการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง ควรเลือกบทร้อยกรองที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กและมีเนื้อหาที่ใกล้ตัวเด็กไม่ซับซ้อนมากนัก ซึ่งจะกระตุ้นให้เด็กสนใจร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางที่มีตัวแปรตามอื่นๆ นอกเหนือจากความสามารถทางด้านการพูด เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความมีระเบียบวินัย การเล่นนิทาน การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาความสามารถด้านการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน ไปพร้อมๆกันผ่านกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง

3. ควรมีการศึกษาความสามารถด้านการพูดในระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ.(2540).คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3- 6 ปี).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร (2553). พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
การแสดงประกอบการเล่านิทาน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิฟลี วรรณจิย์. (2535). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบท
ร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนแบบ
สร้างสรรค์ กับการใช้แบบฝึกแบบปกติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา สุวรรณธาร (2537). ความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็ก ปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นสร้างสรรค์ที่ครูมีปฏิสัมพันธ์และไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก.
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). เอกสารคำสอน การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- . (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ:
เอ็ดดิสันเพรส.
- . (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บัคส์.
- กำชัย ทองหล่อ. (2537). หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ขจิตพรรณ ทองคำ. (2537). การเล่นเกมบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มี
ผลต่อการคลายการยัดตนเองเป็นจุดศูนย์กลางและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย.
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เคธีร์ธัน เรืองแก้ว. (2547). คำคล้องจอง. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
จำกัด
- จิระประภา บุญยนิติกุล ละออ ชูติกร และศรีสมบัติ เทพกาญจนา. (2544). ภาษาพาสนุก.
กรุงเทพฯ: วี อินเตอร์ พรินท์.
- จีรวรรณ นนทชัย (2555). ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษา
ปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จุฑา สุกใส (2545). ผลการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อการพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จักรกฤษณ์ ดวงพิตรา และคณะ (2552). เป็นถนิมประดับกรรม ทูเมื่อ: บทดอกสร้อยสุภาสิต. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- จำเริญ แสงดวงแข. (2547). เอกสารประกอบการสอน การเขียนร้อยกรอง. คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2538). พัฒนาการทางภาษา ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง พัฒนาการทางภาษาแบบ Whole Language สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณภัทรสร จนเจริญ (2551). ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้คำคล้องจองประกอบภาพ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร. (2529). การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวี สุรเมธี. (2521). ความพร้อมในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนวัยเรียนในจังหวัดชุมพร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพวรรณ หอมพลู. (2536). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความบทร้อยกรองของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะระหว่างกลุ่มที่ใช้สอนตามคู่มือครูกับกลุ่มที่ใช้แบบฝึกทักษะ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (สาขาภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธนาพัฒน์ รวมพันธ์. (2555). กลอนดอกสร้อย. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2556, จาก <http://fewgerfewger1998.blogspot.com/2013/02/blog-post.html?view=magazine#!/2013/02/blog-post.html>
- นภเนตร ธรรมบวร (2544). การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร์ รอดเอี่ยม. (2531). การศึกษาพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กนักเรียนชั้น ประถม ศึกษา ด้วยแบบทดสอบรูปภาพ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เนื่อน้อง สนับสนุน. (2541). ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด ประสบการณ์เล่นนิทาน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บุญเสริม แก้วพรหม. (2548). การสอนและเขียนบทร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย. สารภาษาไทย, 5(1): 41-43.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจมาศ พระธานี. (2538). *ความผิดปกติทางการพูดและภาษา*. ขอนแก่น: ภาควิชาโสต คอ นาสิกการังษวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปริศนา สิริอาษา. (2537). *เตรียมตัวเตรียมใจก่อนไปโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่นจำกัด (มหาชน).
- ปานใจ จารุวาณิช. (2548). *พฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำ คล้องจอง*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เปลื้อง ณ นคร. (2540). *ภาษาวรรณนา วิวัฒน์ และวิบัติของภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- พลสุข สุขเสริม (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีต่อความสามารถทางการพูด ของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี สวนแก้ว. (2545). *การแนะแนวผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2535). "การเตรียมเด็กให้สงบ." ในเอกสารประกอบการอบรม. หน้า 8-12. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เพ็ญแข ประจณปัจจนึก. (ม.ป.ป.). *เด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ไพเราะ พุ่มม้น. (2544). *การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2532). "สื่อการสอนระดับปฐมวัย". ในเอกสารการสอนชุดที่ 1-7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2540). *ดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา อินเทอร์เน็ตจำกัด (จำกัด).

- วนิดา เสนีเศรษฐและคณะ. (2531). *วิจารณ์ญาณทางภาษาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โอ. เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2533). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันเนา ยูเด็น. (2532). *การศึกษาเรื่องกลอน*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ศรียา นิยมธรรม; และประภัสสร นิยมธรรม. (2541). *พัฒนาการทางภาษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2519). *จิตวิทยาฝ่ายภาษา*. กรุงเทพฯ: แพร์พิตยา.
- (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 1 แนวคิดเชิงทฤษฎี-วัยเด็กตอนกลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สนอง สุทธาอามาตย์. (2545). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมาพร สามเตี้ย. (2545). *พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษา*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี ปาณะโตชะ (2551). *ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์หุ่นร่วมกับผู้ปกครองอาสา*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษา ปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2556). *การวัดและประเมินผลแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย (ปรับปรุงแก้ไข)* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บารากซ์.
- (2550). *การศึกษาปฐมวัย* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- (2550). *การวิจัยด้านการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- (2555). *การพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยไทย ประชุมวิชาการ: การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติครั้งที่ 1 "พลังการเรียนรู้ก้าวสู่สากล" โดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วันที่ 12 กันยายน 2555.*
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2542). *วิเคราะห์สารัตถะ เพลงกล่อมเด็กได้*. สงขลา : โครงการฝ่ายวิจัยสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- สมนา พานิช. (2531). *การเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก*. โรงเรียนชุมชนเมืองราชบุรี.
- สุภาวดี ศรีวรรณะ. (2542). *พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม*. นครสวรรค์: เจ.กรุ๊ป แอดเวอร์ไทซิ่ง/อินทนนท์การพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2554). *ดอกสร้อยสุภาวษิต*.

กรุงเทพฯ: องค์การคำของ สกสค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

----- . (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

हररररर नलवलररर. (2535). *ปฐมวัยศึกษา: หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. โอเดียนสโตร์.

อรารมณร์ สุวรรณปาล; และปรรชา เนาร์เอนผล. (2539). *การเตรียมความพร้อมด้านทักษะ*.

เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
หน่วยที่ 11.พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อุบล เวียงสมุท. (2540). *ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการพูดเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือ โดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง*. ปรรณณานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อจจรนา นาคทรัพย์. (2546). *การศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านโดยวิธีการสอนอ่านเป็นตัว*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อรัณณญา เชื้อทอง. (2546). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วมโดยใช้บทร้อยกรอง*. ปรรณณานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Downing and Thackrey. (1971). *The Webster Dictionary of English Language*. New York: Processing and Books.

Fontana, D. (1995). *Psychology for Teacher*. 3rd ed. Horndwills: McMillan Press Ltd.

Holdaway,D. (1979). *The Foundation of Literacy*. N.H.; Heinemann.

Jakiel, S.J. (1971). "An Analysis of Popular Ninth Grade Literature Anthologies with Respect to Sketched objective for the Study of Literature in the Ninth Grade." *Dissertation Abstracts International*. 31 (6) : 6279-A.

- Johnston, C.B. (1995, May). *Interactive Storybook Software and kindergarten Children: The Effect on Verbal Ability and Emergent Storybook Reading Behaviors*. Dissertation Abstracts International-A (CD-ROM, Avaolale: Umi; Dissertation Abstracts). 56 (11): 1996.
- Johnson, R.J. (1970). “ *The Effect of Training in Letter Names on Success in Beginning for Children of Difficulty Abilities*” Dissertation Abstracts International. (3) : 1520-B.
- Machado, M.J. (2003). *Early childhood experience in Language Arts*. Canada: Thomsm – Delmar learning.
- Marry, Ellen Drecktran and Chiang Berttram. Z1997 (May – June). “*Instructional Strategies Used by General Educators and Teachers of Students 6 with Learning Disability.*” Remedial and Special Education. (18) : 174 – 181.
- Ott, B. (2002). *Language Development in Early Childhood*. New Jersey: Merrill Prentice.
- Simpson, T. (1988). *Characteristic of Oral Language used by selected for-years old in story Retellings*. (Ph.D.), University of Missouri-Columbia.
- Vokeline,V. Christic,J.J;& Enz, B. (2002). *Helping young children learn language and literacy*. Boston: Allyn and Bacom.
- Woodward, V.A, Burke, C.; & J. Haste. (2000). *Children’s Initial Encounters with Written Language. Indiana: Early Childhood Education*. Indiana University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทาง
ตารางการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทาง
แผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทาง

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทาง

หลักการและเหตุผล

ความสำคัญทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งของเด็กปฐมวัยคือ ความสามารถทางด้านการพูด การส่งเสริมความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยด้วยแผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการพูดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราว การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรประกอบทำทาง และทำทางประกอบทรัพยากร เช่น การปรบมือเพื่อทำจังหวะ การแสดงทำทางต่างๆตามทรัพยากร ทำทางประกอบหุ่นสมหัว เด็กจะได้ฝึกทักษะทางภาษาและการพูดขณะปฏิบัติกิจกรรม เนื้อหาของทรัพยากรจะช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ได้พูดแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการแสดงออกทางทำทางตามจินตนาการ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทาง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทาง

เนื้อหา

การจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราว โดยที่เด็กจะได้พูดทรัพยากรและคิดทำทางประกอบทรัพยากรอย่างอิสระด้วยตนเอง การพูดคำศัพท์จากบัตรภาพ การแต่งประโยคและเล่าเรื่องราวบัตรภาพที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร และสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบในการพูดทรัพยากรประกอบทำทาง

หลักการจัดกิจกรรม

1. จัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบทำทางจัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์วันอังคาร วันพุธ วันละ 30 นาที
2. ลักษณะของทรัพยากรเป็นทรัพยากรที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย เนื้อหาในทรัพยากรจะสอนเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน และทรัพยากรเกี่ยวกับสัตว์จะสอนในเรื่อง

ลักษณะของสัตว์ชนิดต่าง ๆ บทร้อยกรองจะสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก จำนวน 8 บท ได้แก่

1. กิจวัตรประจำวัน	2. เลื่อยไม้ ไสกบ
3. ฝึเสื่อ	4. แมวเหมียว
5. แมงมุม	6. กาดำ
7. มดแดง	8. ลิงลม

3. ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เด็กมีส่วนร่วมในการ พุดบทร้อยกรอง และให้เด็กได้คิดทำทางประกอบบทร้อยกรองแต่ละบทตามจินตนาการโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา

4. แผนการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทางประกอบไปด้วย 3 วัน วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ ในวันที่หนึ่งเด็กพุดบทร้อยกรองพร้อมกับครู คิดทำทางประกอบบทร้อยกรองพร้อมสวมหุ่นสวมหัวรูปของสัตว์ชนิดต่างๆที่ตรงกับบทร้อยกรองเพื่อสร้างความสนใจให้กับเด็กๆ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาเมื่อคิดทำทางประกอบครบทุกวรรคแล้วให้เด็กพุดบทร้อยกรองพร้อมกับทำทำทางประกอบคำคล้องจองที่คิดไว้พร้อมกัน จากนั้นให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆ ในบทร้อยกรองโดยใช้บัตรภาพและให้เด็กพุดคำศัพท์ตามบัตรภาพที่ครูนำมา วันที่สองเด็กและครูพุดบทร้อยกรองพร้อมทำทำทางประกอบบทร้อยกรองและร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับ “บทร้อยกรอง” โดยครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กได้พุดแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามเกี่ยวกับบทร้อยกรอง วันที่ 3 เด็กฟังครูเล่านิทานเกี่ยวกับบทร้อยกรอง พร้อมกับตอบคำถามแสดงความคิดเห็นในนิทาน

5. ก่อนการจัดกิจกรรม 1 สัปดาห์สร้างความคุ้นเคยกับเด็ก สัปดาห์ที่ 1-8 ดำเนินการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง

วิธีการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

ขั้นนำ (3-5 นาที) เด็กและครูเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมโดยเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังนี้ การใช้ปริศนาคำทาย การเปิดบัตรตัวเลขทายภาพ การร้องเพลง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม (ประมาณ 15-20 นาที) เด็กและครูมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนดำเนินกิจกรรม ในขั้นตอนนี้จะใช้บทร้อยกรอง 1 บทร้อยกรอง ต่อสัปดาห์ โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 วัน ดังนี้

วันที่ 1 ให้เด็กฟังครูอ่านบทร้อยกรองด้วยเสียงที่ชัดเจนและมีจังหวะสม่ำเสมอ 1 รอบ พร้อมกับชี้คำในชาร์ตบทร้อยกรองจากนั้นเด็กพุดคำคล้องจองพร้อมกับครู เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทร้อยกรอง และให้เด็ก ๆ ร่วมกันคิดทำทางประกอบบทร้อยกรองในแต่ละวรรคพร้อมสวมหุ่นสวมหัวรูปของสัตว์ชนิดต่างๆที่ตรงกับบทร้อยกรองเพื่อสร้างความสนใจให้กับเด็กๆ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาเมื่อคิดทำทางประกอบครบทุกวรรคแล้วให้เด็กพุดบทร้อยกรองพร้อมกับ

ทำท่าทางประกอบบทร้อยกรองที่คิดไว้พร้อมกันจากนั้นให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆในบทร้อยกรองโดยใช้บัตรภาพและให้เด็กพูดคำศัพท์ตามบัตรภาพที่ครูนำมา

วันที่ 2 เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำท่าทางประกอบบทร้อยกรอง เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทร้อยกรอง ระหว่างดำเนินกิจกรรมครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นการพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว ตามความรู้จากประสบการณ์เดิมและความรู้ใหม่ๆจากที่ได้เรียนรู้และการแต่งประโยคจากบัตรภาพที่ครูนำมา

วันที่ 3 เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำท่าทางประกอบบทร้อยกรอง ครูเล่านิทานที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองให้เด็กฟังเมื่อครูเล่านิทานจบครูใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน และกระตุ้น การพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว ตามความรู้ที่เด็กได้รับจากนิทาน

3.3 ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทร้อยกรอง และพูดบทร้อยกรองประกอบท่าทางพร้อมกัน

การประเมิน

1. สังเกตพัฒนาการด้านการพูด 3 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราว สังเกตการตอบคำถาม ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. วัดความสามารถทางด้านการพูด โดยใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทบาทครู

ในการจัดประสบการณ์การใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทาง ครูมีบทบาทดังนี้

1. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์การใช้บทร้อยกรองประกอบท่าทางและวิธีทำให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนลงมือจัดกิจกรรม
2. จัดเตรียมสถานที่ จัดบรรยากาศ และสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมและคอยดูแลความเรียบร้อยในขณะทำกิจกรรม
3. นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการใช้ปริศนาคำทาย การเปิดบัตรตัวเลขทายภาพ การร้องเพลง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม
4. ครูเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมโดยการให้เด็กคิดท่าทางประกอบบทร้อยกรองอย่างอิสระและให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กร้องขอเท่านั้น
5. สังเกตพฤติกรรมเด็กทุกคน ให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยให้ความสำคัญกับเด็กทุกคนเท่ากัน

บทบาทเด็ก

ครูอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมให้เด็กทราบดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรม โดยการร่วมกันพูดบทร้อยกรอง ร่วมกันคิดทำทางประกอบบทร้อยกรอง สนทนาตอบคำถามเกี่ยวกับบทร้อยกรอง
2. ร่วมกันฟังและพูดบทร้อยกรองพูดสนทนาซักถาม แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนอย่างอิสระ และคิดทำทางพร้อมกับแสดงทำทางประกอบบทร้อยกรองร่วมกับเพื่อนๆ
3. เมื่อเสร็จกิจกรรมให้เด็กช่วยกันเก็บสื่อเข้าที่ให้เรียบร้อย

ตารางการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง

การจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง

สัปดาห์ที่ 4 วันละ 30 นาที (9.30-10.00)

สัปดาห์	วัน	กิจกรรม	บทร้อยกรอง	ทักษะทางการพูด
4	จันทร์	- ทายปริศนาคำทาย - ให้เด็กฟังครูพูดบทร้อยกรองด้วยเสียงชัดเจนและมีจังหวะสม่ำเสมอ 1 รอบ พร้อมกับชี้คำในแผ่นชาร์ตบทร้อยกรอง - เด็กพูดบทร้อยกรองพร้อมกับครู - เด็กและครูสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับบทร้อยกรอง - เด็กๆ ร่วมกันคิดทำทางประกอบบทดอกสร้อยในแต่ละวรรคพร้อมสวมหุ่นสวมหัวรูปแมวโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา - เด็กพูดบทร้อยกรองพร้อมกับทำทำทางประกอบที่คิดไว้พร้อมกัน - เด็กพูดคำศัพท์จากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพแมว ภาพหนู	แมวเหมียว	- การพูดตอบคำถามทายปริศนา - การพูดบทร้อยกรอง - การพูดสนทนาแสดงความคิดเห็นในการคิดทำทางประกอบบทร้อยกรอง - การพูดคำศัพท์จากบัตรภาพ
	อังคาร	- เปิดบัตรตัวเลขทายภาพ - ให้เด็กฟังครูพูดบทร้อยกรองด้วยเสียงชัดเจนและมีจังหวะสม่ำเสมอให้เด็กฟัง 1	แมวเหมียว	- การพูดตอบคำถามทายภาพจากการเปิดบัตรตัวเลข

		รอบ พร้อมกับชี้คำในแผ่นชาร์ตบทดอกสร้อย - เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำท่าทางประกอบบทร้อยกรอง - เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับ “ แมว ” โดยใช้คำถามดังนี้ - เด็ก ๆ รู้ไหมว่าแมวมมีลักษณะอย่างไร - แมวกินอะไรเป็นอาหาร - เด็ก ๆ เคยเห็นแมวที่ไหนบ้าง		- การพูดบทร้อยกรอง - การพูดตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแมว
พุทธ		- ร้องเพลง - เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำท่าทางประกอบบทร้อยกรอง - ครูเล่านิทาน นิทานเรื่อง ลูกแมวกับหงส์ขาว - เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับ นิทาน ลูกแมวกับหงส์ขาว โดยใช้คำถามดังนี้ - ในนิทานเรื่องนี้มีตัวละครทั้งหมดกี่ตัว - ถ้าเด็ก ๆ เป็นลูกแมว เด็ก ๆ จะอยากเป็นหงส์ขาวหรือไม่ เพราะอะไร	แมวเหมียว	- การร้องเพลงก่อนเริ่มกิจกรรม - การพูดบทร้อยกรอง - การพูดตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทาน

แผนการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง

วันจันทร์ ที่ 26 เดือน มกราคม พ.ศ. 2558 เวลา 9.30-10.00 น

ชั้นอนุบาล 1 สัปดาห์ที่ 4

ชื่อกิจกรรม บทร้อยกรอง “บทดอกสร้อย แมวเหมียว”

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดในด้าน
 - การพูดคำศัพท์
 - การพูดเป็นประโยค
 - การพูดเป็นเรื่องราว
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้แสดงท่าทางอย่างอิสระตามบทดอกสร้อย
3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็ก

เนื้อหา

อุปนิสัยของแมว แมวจะมีความฉลาด มีความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักคิด รู้จักประจบ รักบ้าน รักเจ้าของ และเหนืออื่นใด คือ รักความอิสระของตัวเองเป็นชีวิตจิตใจ อิสระที่จะกิน จะดื่ม หรือจะไปไหนตามที่ใจชอบ สิ้นตามตัวของแมว เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนรักแมวรู้สึกสุขใจยามได้มอง ดังบทดอกสร้อย “แมวเหมียว” นี้

บทร้อยกรอง

บทดอกสร้อย “แมวเหมียว”

ผู้แต่ง นายทัต เปரிய

แมวเอ๋ยแมวเหมียว
ร้องเรียกเหมียวเหมียวเดี๋ยวก็มา
รู้จักเอาจริงเข้าต่อตั้ง
ควรนับว่ามันกตัญญู

รูปร่างประเปรียวเป็นหนักหนา
เคล้าแข้งเคล้าขาน่าเอ็นดู
คำคำขำนั่งระวังหนู
พอดูอย่างไวใส่ใจเอย

ขั้นตอนกิจกรรม

ขั้นนำ (3-5 นาที)

1. เด็กและครูร่วมกันทายปริศนาคำทายอะไรเอ๋ย

อะไรเอ๋ย

ชอบไล่จับหนู กินปลาที่เป็นอาหาร
คนชอบเลี้ยงไว้กับบ้าน มันชอบเคล้าแข้งเคล้าขา

เฉลย แมว

2. ครูนำชาร์ตบทร้อยกรองติดในระดับสายตาเด็ก

ขั้นตอนกิจกรรม (ประมาณ 15-20 นาที)

1. เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนเริ่มกิจกรรม ดังนี้
 - 1.1 ขณะปฏิบัติกิจกรรมพูดบทร้อยกรองห้ามพูดคุยหรือเล่นกัน
 - 1.2 หลังจบกิจกรรมทุกครั้ง เด็กทุกคนร่วมกันเก็บสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย
2. ให้เด็กฟังครูพูดบทร้อยกรองด้วยเสียงชัดเจนและมีจังหวะสม่ำเสมอ 1 รอบ พร้อมกับชี้คำในแผ่นชาร์ตบทร้อยกรอง
3. เด็กพูดบทร้อยกรองพร้อมกับครู
4. เด็กและครูสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับบทร้อยกรอง
5. เด็กๆ ร่วมกันคิดทำทางประกอบบทร้อยกรองในแต่ละวรรคพร้อมสวมหุ่นสวมหัวรูปแมว
6. เด็กพูดบทร้อยกรองพร้อมกับทำท่าทางประกอบที่คิดไว้พร้อมกัน
7. เด็กพูดคำศัพท์เกี่ยวกับบทร้อยกรองจากบัตรภาพที่ครูนำมา เช่น ภาพแมว ภาพหนู

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันพูดบทร้อยกรองอีกครั้งพร้อมแสดงท่าทางประกอบบทร้อยกรอง

สื่อ

1. ชุดปริศนาคำทาย อะไรเอ๋ย
2. แผ่นชาร์ตบทร้อยกรอง
3. หุ่นสวมหัวรูปแมว
4. บัตรภาพแมว บัตรภาพหนู

การประเมินผล

การสังเกตความสามารถทางการพูด 3 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเรื่องราว สังเกตจากการตอบคำถาม และความสนใจในการทำกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง

วันอังคาร ที่ 27 เดือน มกราคม พ.ศ. 2558 เวลา 9.30-10.00 น

ชั้นอนุบาล 1 สัปดาห์ที่ 4

ชื่อกิจกรรม บทร้อยกรอง “บทดอกสร้อย แมวเหมียว”

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดในด้าน
 - การพูดคำศัพท์
 - การพูดเป็นประโยค
 - การพูดเป็นเรื่องราว
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้แสดงท่าทางอย่างอิสระตามบทดอกสร้อย
3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็ก

เนื้อหา

ลักษณะของ แมว เป็นสัตว์เลื้อยคืบที่มีรูปร่างเพรียว มีหางยาว และบังคับหางได้ มีใบหน้าที่เรียวและโครงหน้าแหลมเช่นเดียวกับเสือ เป็นสัตว์ที่มีเล็บแหลมคม มีขนที่ไม่ยาวมาก และมีตาที่สามารถมองเห็นในเวลากลางคืนได้ดี แมวจะนอนหลับในเวลากลางวัน และตื่นในเวลากลางคืน ดังบทดอกสร้อย “แมวเหมียว” นี้

บทร้อยกรอง

บทดอกสร้อย “แมวเหมียว”

ผู้แต่ง นายทัต เปรียบ

แมวเอ๋ยแมวเหมียว
ร้องเรียกเหมียวเหมียวเดี๋ยวก็มา
รู้จักเอารักเข้าต่อตั้ง
ควรนับว่ามันกตัญญู

รูปร่างประเปรียวเป็นนักหนา
เคล้าแข้งเคล้าขาน่าเอ็นดู
คำคำขำนั่งระวังหนู
พอดูอย่างไวใส่ใจเอย

ขั้นตอนกิจกรรม

ขั้นนำ (3-5 นาที)

1. เด็กและครูร่วมกันทายภาพโดยการให้เด็กออกมาเปิดหมายเลขที่ละหมายเลข (ภาพแมว)
2. ครูนำชาร์ตบทดอกสร้อยติดในระดับสายตาเด็ก

ขั้นตอนกิจกรรม (ประมาณ 15-20 นาที)

1. เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนเริ่มกิจกรรม ดังนี้
 - 1.1 ขณะปฏิบัติกิจกรรมพูดบทร้อยกรองห้ามพูดคุยหรือเล่นกัน
 - 1.2 หลังจบกิจกรรมทุกครั้ง เด็กทุกคนร่วมกันเก็บสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย
2. ให้เด็กฟังครูพูดบทร้อยกรองด้วยเสียงชัดเจนและมีจังหวะสม่ำเสมอให้เด็กฟัง 1 รอบ พร้อมกับชี้คำในแผ่นชาร์ตบทดอกสร้อย
3. เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำท่าทางประกอบบทร้อยกรอง
4. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับ “แมว” โดยใช้คำถามดังนี้
 - 4.1 เด็กๆ รู้ไหมว่าแมวมีลักษณะอย่างไร
 - 4.2 แมวกินอะไรเป็นอาหาร
 - 4.3 เด็กๆ เคยเห็นแมวที่ไหนบ้าง

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทร้อยกรอง และพูดบทร้อยกรองพร้อมกับทำท่าทางประกอบบทร้อยกรองพร้อมกันอีกครั้ง

สื่อ

1. บัตรภาพแมว
2. บัตรตัวเลข (1-8)
3. แผ่นชาร์ตบทร้อยกรอง

ประเมินผล

การสังเกตความสามารถทางด้านการพูด 3 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเรื่องราว สังเกตจากการตอบคำถาม และความสนใจในการทำกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมการใช้บทร้อยกรองประกอบทำทาง

วันพุธ ที่ 27 เดือน มกราคม พ.ศ. 2558 เวลา 9.30-10.00 น

ชั้นอนุบาล 1 สัปดาห์ที่ 4

ชื่อกิจกรรม บทร้อยกรอง “บทดอกสร้อย แมวเหมียว”

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดในด้าน
 - การพูดคำศัพท์
 - การพูดเป็นประโยค
 - การพูดเป็นเรื่องราว
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้แสดงท่าทางอย่างอิสระตามบทดอกสร้อย
3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็ก

เนื้อหา

นิทานเรื่อง ลูกแมวกับหงส์ขาว

ลูกแมวได้ออกไปเดินเล่นและไปพบกับหงส์ขาวฝูงหนึ่งลูกแมวเห็นแล้วก็เกิดชื่นชมและชอบในตัวหงส์ขาวมาก เพราะหงส์ขาวดูสวยและสง่างามมาก จึงทำให้ลูกแมวอยากจะเป็นหงส์ขาว แต่ในที่สุดลูกแมวก็รู้ว่าตนเองคือแมว ไม่สามารถเปลี่ยนตัวเองให้เป็นหงส์ได้ และยังภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นแมว

บทร้อยกรอง

บทดอกสร้อย “แมวเหมียว”

ผู้แต่ง นายทัต เปรียบ

แมวเอ๋ยแมวเหมียว
ร้องเรียกเหมียวเหมียวเดี๋ยวก็มา
รู้จักเอารักเข้าต่อตั้ง
ควรรับว่ามันกตัญญู

รูปร่างปราดเปรียวเป็นหนักหนา
เคล้าแข้งเคล้าขาน่าเอ็นดู
คำคำซำนั่งระวังหนู
พอดูอย่างไวใส่ใจเอย

ขั้นตอนกิจกรรม

ขั้นนำ (3-5 นาที)

1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “หนูมาลี”

เพลง หนูมาลี

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

หนูมาลีมีลูกแมวเหมียว	ลูกแมวเหมียว ลูกแมวเหมียว
หนูมาลีมีลูกแมวเหมียว	ขมมันปูยคล้ายสำลี
หนูมาลีไปเที่ยวที่ใด	เที่ยวที่ใด เที่ยวที่ใด
หนูมาลีไปเที่ยวที่ใด	ลูกแมวตามไปทันที

2. สนทนากับเด็กและนำชาร์ตบทดอกสร้อยติดในระดับสายตาเด็ก

ขั้นตอนกิจกรรม (ประมาณ 15-20 นาที)

1. เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนเริ่มกิจกรรม ดังนี้
 - 1.1 ขณะปฏิบัติกิจกรรมพูดบทร้อยกรองห้ามพูดคุยหรือเล่นกัน
 - 1.2 หลังจบกิจกรรมทุกครั้ง เด็กทุกคนร่วมกันเก็บสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย
2. เด็กและครูพูดบทร้อยกรองพร้อมกันพร้อมกับทำท่าทางประกอบบทร้อยกรอง
3. ครูเล่านิทาน นิทานเรื่อง ลูกแมวกับหงส์ขาว ให้เด็กฟัง
4. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับ นิทาน ลูกแมวกับหงส์ขาว โดยใช้คำถามดังนี้
 - 4.1 ในนิทานเรื่องนี้ตัวละครทั้งหมดกี่ตัว
 - 4.2 ถ้าเด็กๆ เป็นลูกแมวเด็กๆ จะอยากเป็นหงส์ขาวหรือไม่ เพราะอะไร

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันพูดบทร้อยกรองอีกครั้งพร้อมแสดงท่าทางประกอบ

สื่อ

1. เพลง หนูมาลี

เพลง หนูมาลี

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

หนูมาลีมีลูกแมวเหมียว	ลูกแมวเหมียว ลูกแมวเหมียว
หนูมาลีมีลูกแมวเหมียว	ขมมันปูยคล้ายสำลี
หนูมาลีไปเที่ยวที่ใด	เที่ยวที่ใด เที่ยวที่ใด
หนูมาลีไปเที่ยวที่ใด	ลูกแมวตามไปทันที

2. แผ่นชาร์ตบทร้อยกรอง
3. นิทานเรื่อง ลูกแมวกับหงส์ขาว

ประเมินผล

การสังเกตความสามารถทางด้านการพูด 3 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเรื่องราว สังเกตจากการตอบคำถาม และความสนใจในการทำกิจกรรม

ภาคผนวก ข

คู่มือดำเนินการใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย
แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

คู่มือดำเนินการใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้ใช้เพื่อวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 4 – 5 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้บทหรือกรองประกอบท่าทาง
2. ในการดำเนินการใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดให้มีผู้ดำเนินการทดสอบ 1 คน และผู้ช่วยดำเนินการ 1 คน สำหรับดูแลอำนวยความสะดวกให้ผู้เข้ารับการวัดสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำอธิบายของผู้ดำเนินการวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็ก
3. แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่ แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค และแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว โดยผู้ดำเนินการวัดความสามารถทางด้านการพูดจะอ่านแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดให้นักเรียนฟังแล้วบันทึกการพูดของนักเรียนแต่ละคนตามเวลาที่กำหนด โดยเด็กนักเรียนจะเปิดแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดและดูภาพตามคำสั่งของผู้ดำเนินการ

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ (ข้อละ 1 นาที หากนักเรียนทำเสร็จก่อนผ่านไปข้อต่อไปได้เลย)

กฎเกณฑ์การให้คะแนนด้านการพูดคำศัพท์

- 0 คะแนน เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพผิดทั้งหมด
- 1 คะแนน เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพได้ถูกต้องโดยต้องมีครูช่วยแนะ
- 2 คะแนน เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพได้ถูกต้องด้วยตนเอง แต่บางคำต้อง
มีครูช่วยแนะ
- 3 คะแนน เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพได้ถูกต้องด้วยตนเองทั้งสามภาพ

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค (ข้อละ 1 นาที หากนักเรียนทำเสร็จก่อนผ่านไปข้อต่อไปได้เลย)

กฎเกณฑ์การให้คะแนนด้านการพูดเป็นประโยค

- 0 คะแนน เมื่อเด็กพูดเป็นคำ วลี แต่ไม่สามารถระบุใคร ทำอะไร
- 1 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรได้ถูกต้องโดยต้องมีครูช่วยแนะ
- 2 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรได้ถูกต้องด้วยตนเอง แต่บางส่วน
ต้องมีครู ช่วยแนะ
- 3 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไร ที่ไหน ได้ถูกต้องด้วยตนเอง

ตอนที่ 3 ความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว (ใช้เวลาข้อละไม่เกิน 2 นาที)

กฎเกณฑ์การให้คะแนน ด้านการพูดเป็นประโยค

- 0 คะแนน เมื่อเด็กไม่สามารถระบุเรื่องราวว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน กับใคร
- 1 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรที่ไหน กับใครได้ถูกบางส่วน
- 2 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรที่ไหน กับใครได้ถูกด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3 คะแนน เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรที่ไหน กับใครเป็นเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องและสามารถเล่าเรื่องต่อเติมจากภาพได้

วิธีการดำเนินการวัดความสามารถทางการพูด

1. ผู้ดำเนินการวัดความสามารถทางการพูดเตรียมการดังนี้
 - 1.1 ตรวจจำแนกแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดให้ครบถ้วน
 - 1.2 ศึกษาแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดและคู่มือให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมด
 - 1.3 จัดสถานที่สำหรับการวัดความสามารถทางด้านการพูดให้อยู่จุดที่สะดวกสบายจัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้กับผู้รับการวัดความสามารถทางด้านการพูด
 - 1.4 เตรียมแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดและคู่มือแบบวัดความสามารถอย่างละ 1 ชุด
 - 1.5 เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดความสามารถทางการพูด ดังนี้ นาฬิกาที่มีความเที่ยงตรง 1 เรือน และเครื่องเขียนประเภท ดินสอ หรือปากกาสำหรับจดบันทึกคำพูดของเด็กขณะวัดวัดความสามารถทางด้านการพูดและลงคะแนน
 - 1.6 ผู้ดำเนินการวัดความสามารถทางการพูดต้องแสดงความเป็นกันเองกับผู้รับการวัดความสามารถทางการพูดอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความกังวล และมีความมั่นใจในการทำแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด
 - 1.7 ผู้ดำเนินการวัดความสามารถทางด้านการพูด ควรอธิบายการทำแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดให้เด็กเข้าใจอย่างชัดเจน
2. ดำเนินการวัดความสามารถทางด้านการพูดตามขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 ดำเนินการให้เด็กมาวัดความสามารถทางด้านการพูดทีละคน จนครบทุกคน
 - 2.2 ผู้ดำเนินการวัดความสามารถทางด้านการพูดอ่านคำสั่ง ข้อละ 2 ครั้ง
 - 2.3 เมื่อเสร็จสิ้นการวัดความสามารถทางด้านการพูดในตอนที่ 1 ให้ผู้รับการวัดความสามารถทางด้านการพูดพักประมาณ 5 นาที

3. เมื่อเสร็จสิ้นการวัดความสามารถทางด้านการพูด

3.1 ตรวจดูชื่อ นามสกุล ของผู้เข้ารับการวัดความสามารถทางด้านการพูดให้ถูกต้อง

3.2 ตรวจและเก็บแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดและคู่มือดำเนินการวัดความสามารถทางการพูดให้เรียบร้อย

แบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 ด้านการพูดคำศัพท์ (ข้อละ 3 คะแนน)

กฎเกณฑ์การให้คะแนนด้านการพูดคำศัพท์

- ให้
- 0 คะแนน เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพผิดทั้งหมด
 - 1 คะแนน เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพได้ถูกโดยต้องมีครูช่วยแนะ
 - 2 คะแนน เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพได้ถูกด้วยตนเอง แต่บางคำต้องมีครูช่วยแนะ
 - 3 คะแนน เมื่อเด็กพูดคำศัพท์ตามภาพได้ถูกด้วยตนเองทั้งสามภาพ

ข้อ 1. ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วบอกว่าเป็นภาพสัตว์ชนิดใด

		
คะแนนที่ได้ 0 1 2 3		

ข้อ 2. ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วบอกว่าเป็นภาพของใช้อะไร

		
คะแนนที่ได้ 0 1 2 3		

แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ด้านการพูดเป็นประโยค (ข้อละ 3 คะแนน)

กฎเกณฑ์การให้คะแนนด้านการพูดเป็นประโยค

- ให้
0	คะแนน	เมื่อเด็กพูดเป็นคำ วลี แต่ไม่สามารถระบุใคร ทำอะไร
1	คะแนน	เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรได้ถูกโดยต้องมีครูช่วยนะ
2	คะแนน	เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรได้ถูกด้วยตนเอง แต่บางส่วนต้องมีครูช่วยนะ
3	คะแนน	เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรได้ ถูกด้วยตนเอง

ข้อที่ 1. ให้นักเรียนดูรูปภาพดังต่อไปนี้แล้วพูดเป็นประโยคให้ตรงกับภาพ

คะแนนที่ได้ 0 1 2 3

ข้อที่ 1. ให้นักเรียนดูรูปภาพดังต่อไปนี้แล้วพูดเป็นประโยคให้ตรงกับภาพ

คะแนนที่ได้ 0 1 2 3

แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ด้านการพูดเป็นประโยค (ข้อละ 3 คะแนน)

กฎเกณฑ์การให้คะแนนด้านการพูดเป็นประโยค

- ให้
0	คะแนน	เมื่อเด็กไม่สามารถระบุเรื่องราวว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน กับใคร
1	คะแนน	เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรที่ไหน กับใครได้ถูกบางส่วน
2	คะแนน	เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรที่ไหน กับใครได้ถูกต้องด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
3	คะแนน	เมื่อเด็กพูดระบุใคร ทำอะไรที่ไหน กับใครเป็นเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องและสามารถเล่าเรื่องต่อเติมจากภาพได้

ข้อที่ 1. ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วเล่าเป็นเรื่องราวที่ตรงกับภาพ (ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน)

คะแนนที่ได้ 0 1 2 3

ข้อที่ 2. ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วเล่าเป็นเรื่องราวที่ตรงกับภาพ (ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน)

คะแนนที่ได้ 0 1 2 3

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญด้านการพูดคำศัพท์

แบบวัดความสามารถทางด้านการพูด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			MR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1 ภาพสุนัข หมู แมว	1	1	1	3	1
2 ภาพลิง ยีราฟ สิงโต	1	1	1	3	1
3 ภาพปลาหมึก ปู ปลา	1	1	1	3	1
4 ภาพดินสอ ดินสอสี กระเป๋	1	1	1	3	1
5 ภาพเต่า กบ กุ้ง	1	1	0	2	.67
6 ภาพหมวก ถุงเท้า รองเท้า	1	1	1	3	1
7 ภาพเรือ จักรยาน รถไฟ	1	1	0	2	.67
8 ภาพไข่ดาว ขนมปัง นม	1	1	1	3	1
9 ภาพก้อน ตะปู มีด	1	1	1	3	1

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญด้านการเป็นประโยชน์

แบบวัดความสามารถทางด้านการพูด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			MR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1 ภาพเด็กผู้หญิงนอนหลับ	1	1	1	3	1
2 ภาพเด็กสองคนนั่งเล่นทราย	1	1	1	3	1
3 ภาพเด็กผู้หญิงล้างจาน	1	1	1	3	1
4. ภาพเด็กเล่นของเล่น	1	1	1	3	1
5 ภาพเด็กหญิงตักบาตร	1	1	0	2	.67
6 ภาพเด็กสองคนทำอาหาร	1	0	1	2	.67
7 ภาพเด็กนั่งรถเที่ยวสวนสัตว์	1	1	1	3	1

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญด้านการเป็นเรื่องราว

แบบวัดความสามารถทางด้านการพูด	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			MR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1 ภาพเด็กสามคนเล่นดนตรีให้พ่อ แม่ดูที่โรงเรียน	1	0	1	2	.67
2 ภาพเด็กผู้หญิงกับเด็กผู้ชายกำลังวิ่งไล่จับแมลงที่ทุ่งหญ้า	1	1	1	3	1
3 ภาพเด็กผู้หญิงสามคนเล่นกระโดดเชือกที่สนามหญ้า	1	1	1	3	1
4 ภาพเด็กผู้หญิงเล่นน้ำเด็กผู้ชายยืนถือกระดานอยู่ที่ทะเล	1	1	0	2	.67

หมายเหตุ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพดล กองศิลป์

ผู้ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 คือ อาจารย์ดร.ปณณวิชญ์ ไบกุลลาบ

ผู้ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 คือ อาจารย์ประสิทธิ์รักษ์ เจริญผล

ภาคผนวก ง
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในด้านการตรวจแผนการจัดกิจกรรมการใช้ทรัพยากรประกอบท่าทาง

1. อาจารย์อารีย์ คำสังมะ ครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสุเหร่าทรายกอง
ดิน กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร ครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสาธิตพัฒนา
กรุงเทพมหานคร
3. อาจารย์ปานใจ จารุวณิช ครูประจำชั้นโรงเรียนสาธิตลอออุทิศ
กรุงเทพมหานคร

2. ผู้เชี่ยวชาญในด้านการตรวจแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพดล กองศิลป์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
(ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์ดร.ปณณวิชญ์ ไบกุหลาบ หัวหน้าสาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
3. อาจารย์ประสิทธิ์รักษ์ เจริญผล ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลรุ่งเพชร
จังหวัดนนทบุรี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเกษิณี เบ็ญจวรรณ
วันเดือนปีเกิด	22 กรกฎาคม 2532
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	272 จรัญสนิทวงศ์ 46 แขวง บางยี่ขัน เขตบางพลัด กทม. 10700
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนสามชุกรันตโกคาราม
พ.ศ. 2555	ครุศาสตรบัณฑิต (คป.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2558	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการ เรียนรู้ (การศึกษาปฐมวัย) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ